

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Cloveštvo - ena družina

Prva okrožnica sedanega poglavarja kato-
liške Cerkve Pija XII., »Summi pontificatus«, ki
je bila objavljena v enem najbolj usodnih tre-
nutkov človečanske zgodovine, predstavlja listi-
no, ki ni samo perečega pomena z ozirom na
težka vprašanja današnjega časa, marveč hoče
omikanim narodom sveta s svojimi smernicami
odpreti tudi pot v srečnejšo in človeškega rodu
dostojnejšo bodočnost. Papeževa poslanica svetu
ni ne gola bogoslovska razprava ne samo učeno
modrovanje ali pa kakšno blede moraliziranje,
naj bodo ljudje dobri, temveč s krepko besedo
povzema ves krščanski nazor o življenju, da
z njegovo lučjo razsvetli gosto temo naše dobe,
pokaže, v kakšno brezizhodno zagato je od Boga
odpadla družba zašla in obenem obrne njen
pogled na vzore življenja, kakor jih je razodel
Kristus in jih neprenehoma uči njegova Cerkve
na zemlji. Pijeve besede so obenem sijajna do-
kumentacija kulture, ki jo je Rim kot središče
krščanstva širil in utrjeval in jo danes ogru-
žajo nauki in prizadevanja, katerim je v nji-
hovem strastnem zagonu in skrajnih ciljih čisto
tuje čustvo prave mere, upravnovešenosti in so-
glasja, ki je tako svojiko prav katoliški Cerkvi
in njenim poglavarjem ter mislecm krščanstva.

Teža okrožnice, ki je postala predmet raz-
prav in razglabljanj v svetovnem tisku, je brez
dvoma v ugotovitvi papeža, da vsi sodobni nauki,
ki obožujejo kri, gmoto ali človeški kolektiv,
grešijo v tem, da postavljajo del na mesto celote,
nedoločeno in negotovo na mesto točnega in go-
tovega, minljivo na mesto večnega in brezpogojno
veljavnega, posamezne in delne ter od vsega
drugačje ločene stvari in ideje na mesto celote,
enote in sklada. Lahko rečemo, da je v tem po-
vzeta vsa vsebina okrožnice, posebno kolikor se
tiče poglavitnih vprašanj našega časa, in da je
v tem ves njen smisel izrazen najbolj točno.

Resnica, ki jo tu izreka Pij XII., se po-
stavlja v njegovi poslanici v nasprotje z zmot-
nimi nazori in prakso, ki prevrača krščansko mi-
selnost in npravnost na področju države, domo-
vine, naroda in mednarodnih odnosov. Poglavar
katoliške Cerkve in oče krščanske družine
narodov nam kliče v spomin, kako je v resnici
vesoljski (univerzalni) katoliški nauk, kako veže
z npravnostmi vsi medsebojni dolžnosti vse
narode v eno samo človeštvo, v katerem ima
vsak del svoje neodtujljive pravice, in kako
se v tej luči vse, kar propovedujejo na eni
strani sodobni učitelji plemenske etike, na drugi
pa oboževalci kolektivismu, izkaže kot golo
razdiranje človečanske skupnosti. Tako ugo-
tavlja »Summi pontificatus«: Vsako izključno
naglašanje samozakonitosti enega ali drugega
naroda ali kakršnegakoli občestva in skupine
ter dela v celokupni človeški družini, kakor da
je bitje in vrednota sam zase, da je vse drugo
njemu podrejeno, on pa sam sebi najvišje in
nezavisen od vseh drugih, onemogoča medna-
rodno soživljenje in dobre odnose med na-
rodi, kar je neizogibno, ker se to protivi bo-
žjemu npravnemu redu, ki ga ne more nobena
družba nekanonizirano kršiti. Če se na to vrhovno
npravnstveno postavo ne oziramo, postane obstoj
in razvoj človeške omike nemogoč in se uve-
ljuje živalska postava premoči enega nad dru-
gim in drugim.

Cerkveni učenci nas opozarjajo na domo-
ljubje in narodno zavest starih Grkov in Rim-
ljanov, ki so nam v tem oziru zapustili sijajne
zgleda; krščanstvo, tako ponavlja Pij XII., na-
ravno čednost ljubezni do domovine in rodu
povišuje, poduhovlja in dviga v npravnstveno po-
stavo, ki je v skladu z vsemi drugimi npravn-
stvenimi načeli in dolžnostmi krščanskega člo-
veka. Naravni red, ki je od samega Stvarnika,
ne pozna človeštva brez narodov, ki so v večjem
ali manjšem obsegu samostojni, ni pa, ozirom, ne
sme noben narod biti tako neodvisen od drugih,
da bi smel prezirati in izključevati neodvisnosti
drugega. Medtem — tako pravi papeževa okro-
žnica — ko je človeštvo razdeljeno v avtonomne
edinice, ki svoje notranje življenje urejajo
same, so pa vse med seboj povezane po du-
hovnih, to je, npravnstvenih ter po pravnih nor-
mah v veliko in urejeno človečansko skupnost
v blagor celote in tudi ta skupnost ima že po
prirodi sami svoje neprekršljive postavbe. Lju-
bezen do naroda in domovine ni sama sebi
namen, ne sme biti izključujoče samoljubje,
ampak mora doprinasati k skupnemu blagru
vse človeške družine po mednarodnem sodelo-
vanju, ki se mora prizadevati, kakor lepo pravi
nek italijanski komentar okrožnice, da se ohrani
dostojanstva vsega človeškega rodu bodisi
na gmotnem in socialnem področju, bodisi v
kulturnem oziru. Noben narod in nobena do-
movina ali država nima pravice, da bi pre-
zirala ali celo potlačila drugo. Kdo ji je dal
to predpravo in na kaj se naslanja? Krščanski
nauk je ta, da majhna domovina in
majhen narod nista nič manj sveta
od velikega, marveč da sta pred
Bogom enaka. Papež poudarja, da če je
v narodnem ali državnem organizmu slabjši
pred močnejšim, bogatejšim ali lokavejšim
pravno zaščiten, mora to veljati tudi v območju
mednarodnega življenja. Ker pa so nekrščanska
stoljetja to pravilo prezirala in ga danes neka-
teri naravnost zametajo, je nastala sodobna
strahotna zmeda in mednarodno nesoglasje, ki
nas vede v prvobitno divjaštvo in divjaške
metode.

Papež spominja sodobne pagane na stare:
tudi rimski imperializem je bil toli omikan, da
je poznal neka osnovna pravila mednarodnega
prava na osnovi občne npravnstvene postavbe.
V tem je bil že začetek vesoljskega gledanja na
svet in občne človečanske omike, čije temelji se
danes majejo. Rimski imperij je že preko
lastne domovine priznaval območja drugih na-
rodov v kulturnem in v izvestnem obsegu tudi
v političnem pogledu, tako da so ti narodi uži-
vali precejšnjo avtonomijo na podlagi nekih
obče veljavnih pravnih norm, ki so se celó za-
beležile. Stramota za današnji čas je, da smo
v tem oziru padli pod raven starega Rima in
njegove politike!

Evangelij je povzdignil prirodno ljubezen
do naroda na vesoljsko raven, jo vrstil v brez-
pogojno veljavni npravnstveni red v lepem skladu

Danes ultimatum Sovjetov?

Temna poročila o razvoju finsko-sovjetske napetosti
Finski narod mirno čaka, kaj bo ukrenil nasilni sosed

Nemčija zagovarja Sovjete - Italija pa Fince

Helsinki, 29. nov. t. Reuter: Finska vlada se je
enoči takoj po sprejemu sovjetskega odgovora, v
katerem Molotov javlja, da Sovjetska Rusija od-
poveduje nenapadalne pakte med Finsko in Sov-
jetsko Rusijo zaradi tega, ker jih Finska nepre-
stano krši, zbrala k sebi, in sovjetsko noto pro-
učevala dolgo v noč. Začudila se je, da sovjetska
vlada vztraja pri prvotnem očitku, da so Finci
streljali na rdeče vojake, ko je preiskava ugotov-
ila, da na tistem mestu, kjer je bilo streljanje,
Finska sploh nima nobenega topa. Začudila se je
tudi nad očitki, da Finska ogroža varnost Sovjet-
ske Rusije, ko Molotov sam v svoji noti trdi, da
šteje sovjetsko mesto Leningrad samo toliko pre-
bivalcev (4 milijone), kakor vsa Finska skupno.
Finska vlada je nato sestavila odgovor na sovjets-
ko noto. Odgovor je bil brzojavljen še ponoči
finskemu poslaniku v Moskvi.

Čeprav prevladuje občutek, da se pripravlja
velika burja, je prebivalstvo ostalo mirno. Vojas-
ke oblasti tudi niso ukrenile nobenih novih ukre-
pov za varnost meje. Niti dopusti finskih vojakov
niso bili prekljicani.

London, 29. novembra t. (Radio Roma) »Times«
objavlja brzojavno poročilo iz Moskve, da tamkaj
smatrajo položaj kot skrajno resnega. V vladnih kro-
gih menijo, da Finska ne bo pristala na mirno reši-
tev spora v smislu sovjetskih predlogov.

Na merodajnih mestih se je danes razširilo
mnenje, da bo Sovjetska Rusija poslala Finski
ultimatum, v katerem bo zahtevala, da do ju-
tri, v četrtek dne 30. novembra ob
6 ur popoldne umakne svoje čete
25 km daleč od finsko-sovjetske
meje in sicer na tistem oddelku finsko-
sovjetske meje, ki leži med Lagodskim jeze-
rom in Finskim zalivom. Uradnega sporočila
o sovjetskih namenih pa še ni in tudi ne bo
prej objavljeno, preden sovjetska vlada ni
proučila odgovor finske vlade.

Nove sovjetske laži o obmejnih sporih ki jih ni bilo

Helsinki, 29. novembra. t. (Radio Roma). Finska
vlada najstrožje zanika poročila sovjetskega radia, da
je prišlo do novih obmejnih sporov na finsko-sovjets-
ski meji, pri katerih bi bili Finci udri na sovjetska
ozemlja. Ta poročila so izmišljena. Noben finski vo-
jak ni prekorajčil sovjetske meje.

V kolikor je bilo mogoče sovjetske navedbe
proučiti, gre za malenkostni dogodek na severu na
polotoku Ribači, kjer je neka finska patrulja v
bližini kraja Pomanggi izgubila telefonsko zvezo
z drugo obmejno stražo. Druga straža je takoj šla
na pot, da poišče prvo stražo in se prepriča, če se ni
kaj zgodilo in zakaj ni telefonske zveze. Pri tej pri-
ložnosti so padli strelci s sovjetske strani. Sovjetski
vojaki so namreč vdrli čez mejo in odvedli prvo ob-
mejno stražo. To velja glede prve navedbe sovjets-
kega radia.

Preiskava o drugem obmejnem sporu pri La-
godskem jezeru pa je pokazala, da je gladko
izmišljen, ker na tem prostoru sploh ni bilo nobene
finske obmejne straže.

Na podlagi teh dveh dogodkov je sovjetska vla-
da odpovedala nenapadalni pakt s Finsko. Na podlagi
ene lastne kršitve finskega ozemlja in na podlagi ene
laži.

Helsinki, 29. nov. c. Reuter poroča, da so fin-
ske oblasti ukazale svojim obmejnim stražam, da
naj se nekoliko umaknejo s sovjetske meje.

Skandinske države vse zaskrbljene

»Bodočnost je temna — Nihče ne
ve, kje bo Sovjetija nehala in kje
Nemčija nadaljevala«

Stockholm, 29. nov. b. Tisk skandinav-
skih držav je pot težkim vtisom dogodkov na
finsko-sovjetski meji. Vsi so prepričani, da
Sovjetija želi, da bi z vojno dosegla ono, kar
se ji ni posrečilo diplomatskim potom. Še
globlji vtis je napravilo na skandinavske države
stališče Nemčije, ki podpira prizadevan-
ja Sovjetske Rusije, kar se jasno vidi iz pi-
sanja nemškega tiska. Iz vsega tega se vidi,

z drugimi človekovimi dolžnostmi in učil vse
narode, da sestavljajo kot otroci božji eno samo
družino. Krščanstvo je postavilo nad vse mi-
nljive stvari, nad usodno menso držav, družb in
rodov ter nad njihove plemenske gone in spore
načelo neke stalnosti, absolutnih načel in resnic
pa pravice in ljubezni, da se morejo nasprotja
premagati v duhu vesoljske človečanske morale,
ki ima svoj izvor v Bogu, ki je sama harmo-
nija. Odsev te harmonije bodi medsebojno so-
delovanje v družbi narodov, ta harmonija pa
je nemogoča brez omejujočih in urejajočih
norm, brez dolžnosti, ki odgovarjajo pravicam,
brez duha ravnotežja, prave mere in odgovor-

kako temna je bodočnost, ker nikdo ne ve
kje bo Sovjetska Rusija nehala
in kje bo Nemčija nadaljevala.

Nemčija podpira Sovjetsko Rusijo

Poročila o nemškem posredovanju
izmišljena, ker takšna politika je
nasprotna nemškim interesom na
tem prostoru

Berlin, 29. novembra. t. Poluradna za inozem-
stvo namenjena tiskovna agencija »Dienst aus
Deutschland« objavila članek o finskem vpra-
šanju, kjer ne prikriva svojih simpatij do sovjetskega
stališča. »V tukajšnjih diplomatskih krogih« — tako
piše ta nemška agencija — »je mnogo razumevanja
za sovjetsko zahtevo, da se naj finske čete umaknejo
25 km daleč nazaj od sedanje finsko-sovjetske meje
nad Leningradom. Tako veliki velesili, kot je So-
vjetska Rusija, vendar ni mogoče odrekat pravice,
da si zavaruje svoj dohod do morja in da si s prija-
teljskimi sporazumi s svojimi malimi sosedi zava-
ruje svoje življenjske koristi.« Članek zaključuje z
napadi na Anglijo, ki da stoji za Finsko, ka-
terto da hujša k trdovratnemu odporu proti upravi-
čenim sovjetskim zahtevam. Na Finskem je angleški
vpliv prevlekl in to je edina ovira, da ne pride do
sporazuma.

Nemški listi splošno ponatikujejo moskovske
dnevniške, kakor »Pravdo« in »Izvestja« ali vojaške
liste kot »Krasnaja Zvezda« ali »Krasni Flot«, ki v
ogorčenih besedah napadajo Finsko ter ji grozijo z
»nasodo Poljske«, ako ne bodo Finci pravočasno
strmoglavlili sedanjo vlado in si izbrali drugo, ki bo
imela več razumevanja za dobro sosesščino s Sovjet-
sko Rusijo.

Glasi maršala Göringa »Essener Natio-
nalzeitung« pa objavlja
zatrtilo nemških vladnih krogov v Berlinu, da je
popolnoma izmišljeno, da bi bila Nemčija posre-
dovala med Finsko in Sovjetsko Rusijo, ker bi to
bilo popolnoma v nasprotju z zadržanjem Nem-
čije na tem prostoru.

Neutrlni opazovalci v Berlinu so mnenja,
da vse to kaže, da se Nemčija v nobenem prime-
ru ne bo potegnla za usodo Finske in da mora
biti potekanjem med njo in Sovjetsko Rusijo
dogovor, ki Finsko prepusti dobi volji sovjetske
sosedu. Neutrlni krogi so prepričani, da si So-
vjetska Rusija tako imenovane obmejne spore iz-
mišlja. Septembra meseca, ko je vkorakala na
Poljsko, je Sovjetska Rusija tudi govorila o »le-
talskih vpadih Poljske na sovjetsko ozemlje«. To se
je zgodilo takrat, ko je Nemčija poljsko le-
talstvo že popolnoma zdrobila. Sedaj ponavljajo
boljševiki isti manever proti mali Finski, in je
verjetno, da bodo v finskem primeru sledili isti
dogodki, kakor v Poljskem. Neutrlni krogi v
Berlinu pričakujejo nasilnega nastopa Sovjetske
Rusije proti Finski.

Glas iz Amerike

»Primer lažljivosti in surovosti«

Newyork, 29. nov. t. Reuter: Neka visoka po-
litična osebnost, ki noče biti imenovana, je v
»Newyork Timesu« napisala članek glede
finsko-sovjetskega spora. V članku srdito napada

sovjetski imperializem, ki ga srečujejo tako v Ev-
ropi kakor v Aziji. V zgodovini bo le malo pri-
merov za surovost in lažljivost, ki jih sedaj Sov-
jetska Rusija uporablja, da si podredi majhni na-
rodi in da si najde naslov za napadalno vojno.
Amerika spriči takšnih dejanj, čeprav se dogajajo
daleč od nje, ne bo mogla ostati brezbržna.

Članek zatem omenja poslanico predsednika
Roosevelta, ki je sovjetski vladi tudi sporočil,
da bi vdor na Finsko zbudil zelo težak vtis med na-
rodi Združenih ameriških držav. Zelo verjetno je, da
se v Moskvi zelo malo zmenijo za to, kaj o njih mi-
slijo v Združenih ameriških državah. Toda mi jih
bomo poprej obvestili, kakšne bodo posledice, ki bi jih
izzvali njihovi postopki. Brez ozira na to, kaj mislijo
v Moskvi o tem opominu, je naša dolžnost, da še en-
krat sporočimo Moskvi, da finski narod zavzema prav
posebno lepo in toplo mesto v srcu ameriškega na-
roda in da bi vdor rdeče vojske v to državo za celo
vrsto let skali ameriško-sovjetske odnose.

Washington, 29. nov. b. Iz Helsinkija poročajo
ob 16. da je predstavnik finske vlade izjavil, da
je položaj izredno kritičen.

Italija zagovarja Finsko proti Sovjetom

»Vlogi napadalca in napadene
države sta jasno izraženi«

Rim, 29. novembra. t. Glasilo italijanskega
zunanjega ministra grofa Ciana »Tele-
grapho« najstrožje obsoja postopanje So-
vjetske Rusije proti Finski. List pravi dobe-
sedno: Ako potrebujemo primera, v katerem
sta vlogi napadalca in napadene države jasno
izraženi in za vsakogar jasno vidni, ga ne naj-
demo nikjer tako podčrtanega, kakor v finsko-
sovjetskem sporu. List na to napada imperia-
listično politiko Sovjetske Rusije, politiko, ki
je v službi boljševizma ter izraža upanje, da v
tem sporu ne bo zmagal boljševizem.

V Londonu črnogledi Stalin hoče s silo do cilja

London, 29. nov. b. Tudi v Londonu smatrajo,
da so postali odnosi med Finsko in Sovjetsko Ru-
sijo kritični. Po umestnem in razumnem finkem
predlogu ni bilo pričakovati, da bo Sovjetska
Rusija poostila položaj, toda danes je vsem jasno,
da hoče Molotov in Stalin doseči svoje cilje s
silo. Po mnenju poučenih krogov za Rusijo ne
more biti več umika, ker bi se sovjetska vlada
blamirala nasproti svojemu narodu. V Angliji
dvomijo, da se bo mogoče izogniti oboroženemu
epopadu med obema državama.

3500 rdečih letal v »obrambi« proti 150 finskih

Kopenhagen, 29. nov. c. Iz Helsinkija pri-
hajajo vesti, da so Sovjeti zbrali ob finski
meji 3500 letal, ki bodo izvedla vse priprave
za »obrambo« pred 150 finskimi letali
ki baje mislijo imperialistično napasti Sovjet-
sko Rusijo.

Romunski petroleji za italijansko orožje

Romunija se skuša približati Madžarski in Bolgariji

Budimpešta, 29. nov. b. »Magyar Nemzet«
poroča iz Bukarešte, da vedno bolj prihajajo do iz-
raza napor za zbližanje odnosov Madžarske
in Bolgarije z Romunijo. Nova romunska
vlada se, kakor vse kaže, načelno ne brani stopiti
v neposredna pogajanja z omenjenima državama
glede prečitih vprašanj. Ta novica, kakor trdi bu-
kareštanski dopisnik bukareštanskega lista, je po-
vzročila v vseh balkanskih prestolnicah veliko za-
dovoljnost.

Med romunsko in italijansko delegacijo so se
pričela pogajanja za oživitve obojestranskega pro-
meta. Pogajanja se vodijo na temelju izmenjave

romunskega petroleja za italijansko
orožje. Kakor znano, je Italija pred uvedbo
sankcij za časa abesinske vojne bila najboljši ku-
pec romunskega petroleja. Obojestranska prizade-
vanja, da se romunsko-italijanski trgovinski odno-
si spravijo na prejšnjo višino, so vsekakor značilni
zaradi tega, ker ponovno dokazujejo vedno večje
zanimanje Italije, da dobi čimvečji vpliv na Bal-
kanu, razen tega pa da pokaže tudi Romuniji od-
por proti tendenci, da Nemčija monopolizira ro-
munski petrolejski trg.

Clodius v Pešti

Budimpešta, 29. nov. b. Pod vodstvom tajnega
svetnika dr. Clodiusa pride te dni v Budimpešto
nemška gospodarska delegacija, ki bo sodelovala
pri razpravah madžarsko-nemškega odbora, kate-
rega naloga je, da od časa do časa nadzira izme-
njavo blaga med Madžarsko in Nemčijo in da se
prilagodi položaju. »Nemzeti Ujsag« poroča, da bo
Madžarska postavila nekaj vprašanj, ki se nana-
šajo na uvoz iz Nemčije. Pogajanja bodo trajala
nekaj dni.

Zemunska vremenska napoved: Hladneje, v za-
hodnih krajih delno oblačno, v primorju jasno.
Po dolinah in kotlinah jutranja megla. Ponoči po-
nekod mrzleje.

Politični zapiski

Članek o hrvatski avtonomiji

»Hrvatski Dnevnik« prinaša uvodni članek, kjer govori o prenosu kompetence na banovino Hrvatsko, koliko je bilo doslej storjenega. Nato pa med drugim pravi: »Do ustanovitve banovine Hrvatske je prišlo na predvečer velike vojne. Takrat je bilo v svetu veliko vznemirjenje in tudi pri nas. Posrečilo se nam je, da smo ohranili nevtiralnost, treba pa je vedeti, da danes niti nevtiralnost ne rešuje držav velike škode, kaj še le, da bi ji prinašala velike koristi... V takih razmerah ustanovljena banovina Hrvatska ne more prebivalstvu dati tistega, kar bi sicer mogla dati v drugih razmerah. Blagri naše avtonomije pa se vendar le lahko precenijo, če pomislimo, kaj bi bilo, ko bi je ne bilo... Niti naša avtonomija, ki smo jo imeli pred prevratom do leta 1918, ni bila idealna. Vendar je ta avtonomija za časa vojne pomenila veliko dobroto! Njej se imamo zahvaliti, da v vojski nismo gospodarsko dočela propadli ter da v banski Hrvatski ni bilo lakote. Ko gledamo tak položaj in ko poleg tega mislimo na prihodnost, tedaj še le uvidimo, kako modro in pametno je bilo, da je predsednik dr. Maček napravil sporazum, ki je omogočil ustanovitev banovine Hrvatske in njeno avtonomijo. To so vsakokrat velike pridobitve. Toda, kakor smo že rekli, uredba o banovini Hrvatski še ni izvedena...« Nato list naglašuje še druge naloge, ki so potrebne rešitve, poleg političnih vprašanj boj zoper spekulante itd.

Kateri list zastopa HSS

Te dni je Mačkovo glasilo »Hrvatski Dnevnik« iz Slavonskega Broda prineslo tole sporočilo: »V Slavonskem Brodu izhajata tednika »Posavska Hrvatska« in »Brodsko Riječ«. Kakor nam sporoča hrvaška organizacija HSS iz Slavonskega Broda, ta dva tednika nimata nič skupnega s HSS, zato tudi ni skupnega s krajevno organizacijo HSS v Slavonskem Brodu. Vse, kar se v teh listih piše, pomeni mnenje posameznikov, ki se zbirajo okoli teh dveh listov, kar se sporoča pristašem v okraju Slavoniki Brod.« — Nato je list »Posavska Hrvatska« odgovoril takole: »Nikdar se nismo izdajali za glasilo organizacije HSS. Čemu tedaj zanikanja? Da bi pa s HSS ne imeli nobene zveze, to je drzna laž. Naš list zastopa mišljenje posameznikov, ki se okoli njega zbirajo, kakor vsak drugi list. Če pa smo člani HSS in če delamo v duhu HSS, kdo je polkan naše delo zanikavati? Ali mar gospoda iz mestne organizacije, med katerimi so taki, ki s HSS nikdar niso imeli nobenih stikov? Ali člani stranke nimajo zveze s stranko? Po mnenju te gospode bi nihče, ki se ne strinja s kakim članom krajevne organizacije, ne mogel imeti zveze s stranko. Tako bi stranka kmalu ostala brez pristašev.« — Kakor poroča »Hrvatska Strazac«, zastopa »Posavska Hrvatska« načela hrvatskega nacionalizma, torej frankovstva, »Brodsko Riječ« pa je nekaka podružnica zagrebske »Nove Riječi«, ki je glasilo SDS.

Člani hrvatske zaštite v policijski službi

Hrvatski listi poročajo: »Poveljnik zaštite v Zagrebu Kovačič je izjavil dopisniku »Zagrebskega lista«: »V samem Zagrebu je 2500 zaštitnikov, ki vedno nastopajo. Danes bi mogli imeti celo 50.000 mož, ker se zdaj ljudje vsak dan prijavljajo v zaščito. Zdal pa ne potrebujemo tistih, ki se doslej niso upeli oglašiti. Tudi sicer se zdaj zaštita čisti vsak dan bolj. Vskakdo, ki se je najmanj pregrešil zoper dostojanstvo in čast državljanov, je črtan iz vrst zaštite. Doslej se nam je posrečilo nastavit pri policiji kakih 100 članov, kakih 50 do 80 pa v raznih drugih službah.«

Zastopnik čehov in Slovkov v skupščino

Novosadski »Dan« piše iz Beograda, da se nekateri politični krogi zavzemajo za to, da bi pri prihodnjih volitvah v Jugoslaviji kandidiral tudi kak zastopnik Čehov in Slovkov, katerih v naši državi živi kakih 80.000. Če morajo, tako trde tisti politični krogi, imeti svoje manjšinske zastopnike v skupščini narodne manjšine Madžari, Nemci in morda celo Romuni, morajo dobiti svojega parlamentarnega zastopnika tudi Čehi in Slovaki, ker ni nobenega pametnega vzroka, da bi ga ne dobili, bodisi v skupščini bodisi v senatu, saj so nam ti narodi najbližji. List pravi, da bi bilo najbolj primerno, ko bi Čehi in Slovaki izmed sebe zbrali kakšnega takega moža, ki se ne peča s strankarstvom, ki pa je pri vseh slojih obeh narodov enako priljubljen.

Madžari zahtevajo svojo stranko

Iz Sombora poročajo listi: V Bački Topoli je 11 sestanek pravkov bivše madžarske stranke, ki se ga je udeležilo 250 ljudi. Bivši senator dr. Imre Varadi je poročal o notranjem in zunanjem političnem položaju ter naglasil, da danes ni nobene ovire več za čim bolj prijateljske odnose med Madžari in Srbi. V Jugoslaviji je, pravi dr. Varadi, 500.000 Madžarov, ki bi imeli pravico do 10–12 poslancev, zahtevajo pa le tri. Dr. Leon Deak je naglasil, da so Madžari lojalna narodna manjšina, ki ni drugače ne želi, kakor to, da dobe svoje pravice, ki so jim v postavi utemeljene. Zahtevajo madžarske šole. Razcepčenost v politiki bo mogla Madžarom samim škodovati. Na konferenci so naglašali, da je treba obnoviti bivšo madžarsko stranko. Zato so naprosili dr. Varadija, naj naznanj oblastem, da bi bivša madžarska stranka znova začela delovati.

Nameščenci SUZOR-ja federativno organizirani

V Subotici je imela svoj izredni občni zbor zveza uslužbenec socialnega zavarovanja. Namen tega občnega zbora je bil z ozirom na spremembe politične razmere v državi spremeniti tudi način organizacije, in sicer organizacijo postaviti na federativno podlago. Tako bodo poslej ustanovljene tri zveze, in sicer v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Na čelu vseh teh treh zvez pa bo stala vrhovna zveza, ki bo za zdaj imela še svoj sedež v Zagrebu, pozneje pa vsako leto drugje. Belgrajski delegati društva so sicer dejali, naj bi reorganizacija počakala, dokler se ne spremenijo in ne reorganizira socialno zavarovanje in dokler ne vemo, kaj bo z Osrednjim uradom v Zagrebu. Toda zagrebski in ljubljanski delegati so se izrekli za takojšnjo spremembo. Posamezne organizacije se morajo v treh mesecih izreči, ali hočejo biti vključene v Ljubljani, Zagrebu ali Beogradu.

Zagrebska vremenaka napoved: Nespremenljivo.

Državno nadzorstvo nad žitom in drugim živežem

Nadzorstvo žitne zaloge po mlinih

Belgrad, 29. nov. AA. Na podlagi uredbe o spremembah veljavnih določil in izdani novih od 16. septembra 1939, je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal uredbo o pripravljanju zalog žita.

Cl. 1. Osebe, ki se pečajo z žitno trgovino, kakor tudi trgovski mlini (mlini, ki kupujejo žito), so dolžni uvesti in v redu voditi »žitno knjigo«. V to knjigo bodo vpisovali vse zaloge pšenice, koruze, rži, ječmena in ovsa, kakor tudi pšenične moke, kolikor jo bo pri dotičnih osebah in v omejenih mlinih na dan objave te uredbe, kakor tudi vse spremembe, ki nastopijo glede teh zalog po tem dnevu. Razen tega bodo v teh krajih zabeležene tudi vse kupne in prodajne pogodbe za žitarice; kjer bo treba navesti rok, kraj in cene pogodbenih nabavk. Trgovci, katerih zaloge, oziroma katerih skupni mesečni zaključki ne presegajo 2000 kg žita ali moke, so oproščeni obveznosti, da bi vodili žitne knjige.

Cl. 2. Osebe in tvrdke, ki so po zgornjem členu obvezne voditi žitne knjige, morajo v začetku vsakega meseca in najpozneje do 10. v mesecu poslati pristojni splošni upravni oblasti prve stopnje prijavo o stanju zalog na zadnji dan preteklega meseca in o končnih količinah v tem pretečenem mesecu. Na podlagi teh prijav bo splošna upravna oblast ugotovila stanje zalog in končnih količin za vse svoje področje, poročilo o tem stanju pa bo poslala neposredno ministrstvu za trgovino in industrijo v oddelek za notranjo trgovino najpozneje do 15. v mesecu.

Cl. 3. Voditev žitnih knjig in pošiljanje pri-

jav spada pod nadzorstvo splošne upravne oblasti prve stopnje. To nadzorstvo bo izvrševala upravna oblast po svojem okrajnem kmetijskem referentu, v mesih pa, ki imajo pravice splošne upravne oblasti, po referentih za trgovino ali posebnem referentu mestnega poglavarstva. Zgoraj navedene osebe in mlini, ki morajo voditi žitne knjige, so dolžni legitimiranim organom oblasti dovoliti vstop v vse svoje poslovne prostore in jim staviti na ogled vse poslovne knjige in pisma ter jim dati vsa potrebna pojasnila v zvezi s poslovanjem z žitaricami. Oblastni organi morajo pri pregledu postopati v mejah določb te uredbe in podatke, s katerimi so se seznanili pri pregledu, ohraniti kot uradno tajnost.

Cl. 4. Osebe in mlini iz čl. 1. te uredbe, ki ne bi postopali po določbah uredbe, oziroma, ki ne bi dajali točnih pojasnil ali pa ne bi dovolili dostopa pooblaščenim organom v poslovne prostore in dali na pregled poslovne knjige, bodo kaznovani z denarno kaznijo do 50.000 din in z zaporom do 30 dni. Te kazni izreka splošna upravna oblast prve stopnje. Dohodki o denarnih kazni gredo v korist banovinskega sklada za strokovni pouk po § 406 trgovinskega zakona.

Cl. 5. Vse javne prometne ustanove (železnice, paroplovne družbe in avtobusna podjetja) so dolžne voditi točne podatke o prometu žitaric (nakladanje, skladiščenje, prekladanje) in te podatke v mesečnih pregledih pošiljati prometnemu ministrstvu zaradi statistike. — Cl. 6. Podrobnejša določila za izvajanje te uredbe izdaja minister za trgovino in industrijo. — Cl. 7. uredba začne veljati na dan objave v »Službenih novinah«.

Uredba o zalogah živeža

Belgrad, 29. novembra. AA. V sporazumu z ministrstvom za vojsko in mornarico in kmetijskim ministrstvom je finančni minister predpisal pravilnik za izvajanje uredbe o zalogah hrane. Ta pravilnik ureja vprašanje nabave zalog hrane, kakor tudi ostala vprašanja materialne, denarne in nadzorovane narave zaradi pravilnega poslovanja in zavarovanja državnih interesov pri izvajanju uredbe o zalogah hrane. Za nabavo zalog hrane po naprej določenem načrtu in po prej izdanih načelnih sklepih ministrskega sveta ne veljajo določbe zakona o državnem računovodstvu, pač pa se nabave te hrane izvajajo po določbah tega pravilnika, in sicer na sledeči način: z neposrednim nakupom od proizvajalca, zadrug, združenih zvez, trgovcev z živežem, kakor tudi drugih ustanov, ter z nakupom na borzi. Za nakup hrane določa minister za vojsko in mornarico oziroma kmetijski minister tričlansko komisijo, v kateri sta dva člana državna uslužbenca, tretja pa sme biti zaprta zasebni strokovnjak. Ta komisija sklepa pogodbe in opravlja nakup na kraju samem, prevzema živila, in jih oddaja v upravljanje, vse to pa po pismenih navodilih pristojnega ministrstva. Nakup živil opravlja komisija ali zaupnik svobodno, kakršne so pač razmere v dotičnem kraju. V kolikor za nakup hrane pristojni minister ne izda posebnih stalnih ali začasnih pismenih navodil, se mora za vsak nakup sestaviti pismeni račun. Zaloge živil, ki se nabavljajo po določbah tega pravilnika, se bo opravila in hranila v državnih prostorih, v samoupravnih in v najetih poslopih od strani samopravnih in drugih oseb. Skladišča bodo določena po krajevnih potrebah. Za zavarovanje živinskih zalog v posebnih primerih bo minister za vojsko in mornarico, oziroma kmetijski minister sklepal in odobril pogodbe, po katerih bodo sopoškodbe-

niki dolžni hraniti pri sebi živila in jih pozneje, ko bo izplačana vrednost te hrane ali doplačilo, dobaviti. Pogodba mora računati s primerom, če država ne odkupi hrane v določenem roku, koliko bo povrnila sopoškodbeniku za hranitev, varovanje, manipulacijo, obresti na kapital i. dr. Prav tako mora po pogodbi biti določeno, po kakšni ceni bo prodajalcu plačana hrana v primeru prevzema.

Kmetijski minister bo ustvaril zaloge živil za pasivne kraje v sporazumu z ministrstvom za socialno politiko in ljudsko zdravje, z notranjim ministrstvom, ministrstvom za vojsko in mornarico in trgovinskim ministrstvom, po potrebi pa tudi z drugimi zainteresiranimi resorci. Kmetijski minister bo ustvaril te zaloge v pasivnih krajih s sodelovanjem zadrug, okrajnih rezervnih skladov, mestnih poglavarstev in občinskih, upravnih ali drugih ustanov in organizacij, ki bi za to stvar prišli v poštev. Prav tako se bo s primerno propagando prizadeval, dati zasebnikom navodila, da ustvarijo zaloge za svoje potrebe. Kmetijski minister bo na podlagi sklepa ministrskega sveta določil pogoje za razdelitev hrane v pasivnih krajih, način plačila ali povrnitve živil. Prevzeta živila se lahko plačajo v gotovini v normalni ali nižnji ceni ali pa v opravljanju dela pri javnih gradnjah. V čisto pasivnih krajih se sme siromatnim družinam izdajati hrana tudi brezplačno, če tako odloči ministrski svet. Z istim

Ne odlagajte preureditve države!

Važen članek srbskega profesorja dr. Ilića

Pod naslovom »Ne odlagajte!« prinaša v svoji številki od 29. novembra belgrajski list »Napred«, ki ga izdaja dr. Mihajlo Ilić, vseučiliški profesor belgrajske univerze, dolg članek, ki se peča z vprašanjem takojšnje preureditve države. Ker je članek izpod peresa tega strokovnjaka važen de-godek, ga prinašamo:

»Da bo državna preureditev res državna in res preureditev, mora biti izvedena v celoti in pod vodstvom ene ideje, ki naj se logično ter dosledno izvede. Z akti od 26. avgusta tega leta pa, ki so imeli za neposredni svoj predmet reševanje hrvaškega vprašanja kot tistega vprašanja, ki ga je bilo treba z ozirom na notranji in zunanji položaj čim nujneje reševati, pa je bila preureditev države izvedena le deloma. Vendar pa izdana uredba o razširjanju določil o banovini Hrvatski tudi na druge banovine, kakor tudi o njihovem medsebojnem združevanju dokazuje, da so tudi takrat uvideli, kako je nemogoče ostajati na pol poti ter da je izvedeni akt v resnici le začetek, ne pa konec državne preureditve.

Pri tako deloma izvedeni državni preureditvi je bilo mogoče obetati še tudi, dokler na banovino Hrvatsko niso bile zares prenesene vse zadeve, ki po tej preureditvi spadajo v njeno pristojnost. Resnica je da je ta delna preureditev največ zato, ker je pač le delna, celo v tem kratkem času povzročila vznemirjenje v krajih, ki po njej niso bili prizadeti, vendar so oblasti kljub temu v glavnem mogle še normalno delovati. Zdal pa, ko se je prenos zalog na banovino Hrvatsko že izvršil, bi ne bil le slučaj, ko bi ostali pri tej delni preureditvi. Da se človek o tem prepriča, naj gre do temelja, ki je na njem izvedena ta delna preureditev.

V stvari je ta preureditev bila izvajana od osnovne ideje, da so zadeve, ki so ločene, in zadeve, ki so skupne, splošne. Splošne zadeve naj se upravljajo skupno. Posebne zadeve hrvatske — ker se je o njih govorilo — pa je treba prepuštili Hrvatoma, da jih sami upravljajo. Načelno bi zoper to ne mogel nihče ugovarjati, ko bi se prav tako postopalo s posebnimi slovenskimi in s posebnimi srbskimi zadevami, ker poleg splošnih skupnih ter posebnih hrvatskih so gotovo tudi posebne slovenske in srbske zadeve. Če se ne bo tako postopalo, tedaj bodo nastale velike nadloge in težave od tistega trenutka dalje, ko bo banovina Hrvatska popolnoma začela izvrševati to svojo pristojnost. Dovolj je, če pri tem pomislimo na delovanje skupne vlade ter na delovanje skupnega narodnega zastopstva.

Te neizvede in te težave bi izhajale iz dejstva, ker razlikovanje zalog na posebne in pa splošne, ki je izvršeno na eni strani, ni izvršeno tudi na drugi strani, zaradi česar je tisto, kar je tam posebno, tukaj splošno in skupno. In medtem ko tam (na Hrvatskem) posebni organi vodijo posebne zadeve, bi tukaj bile v rokah skupnih organov poleg splošnih tudi posebne zadeve vseh tistih krajev, ki niso prišli v sestav banovine Hrvatske. Konkretno povedano, jemljemo za zgled slovenske zadeve, bi bila stvar taka: Hrvati bi upravljali svoje posebne hrvatske zadeve. Toda v isti mah bi delujoč v skupni vladi in v skupnem narodnem predstavništvu upravljali skupne zadeve, obenem pa tudi posebne slovenske zadeve,

odlokom, po katerem se daje hrana brezplačno prebivalstvu ali pa po nižnji ceni, se mora ugotoviti, kako se bo znesek vrednosti te hrane povrnil skladu. Z istim odlokom ministrskega sveta, s katerim se določa izdajanje hrane za delo ali za nižnjo ceno ali pa brezplačno, se morajo določiti tudi krediti, s katerimi se bo pokrila vrednost teh živil oni ustanovi, ki je živila nabavila in izplačala.

Vse delo pri preskrbovanju pasivnih krajev z živila je pod nadzorstvom kakor to določa ta pravilnik. Fond za državne zaloge živil se bo ustanovil pri finančnem ministrstvu in bo pod nadzorstvom finančnega ministra. Finančni minister določa osebe, ki bo opravljale posle pri tem skladu in vodile potrebne knjige po navodilih, ki jih on izdaja. Denarna sredstva za ta sklad bo zagotovil finančni minister. S temi sredstvi bodo nakupovali hrano, krili stroške za pridelovanje, ohranitev in obnovo hrane, prav tako pa tudi vse ostale stroške, ki bodo nastali pri izvajanju uredbe o zalogah živil in pri izvajanju tega pravilnika. Nadzorstvo nad vsemi denarnimi posli tega sklada bo imel poseben odbor.

Kljub vsemu je ureditev države najvažnejša

Belgrad, 29. nov. m. Po snočni vladni seji 1. minister v predsedstvu vlade dr. Konstantinović Mihajlo zbranim časnikiarjem izjavil, da se je vlada med drugim snoči pečala z novimi političnimi zakoni in da je sklenila, da se morajo ti zakoni izdelati v najkrajšem času in predložiti v razpravo ministrskemu svetu. Ta napoved je danes spet precej razburila posamezne politične skupine, ki so spet začele ugibati o novem vladnem zakonu ter iskati orientacijo v zvezi s prihodnjimi poslanskimi volitvami. Toda čeprav se zdi, da vprašanje novih zakonov o volitvah poslancev, o tisku in o društvi stopajo vedno bolj v ospredje, vendar le nad vsem tem, kakor nad drugimi notranje političnimi vprašanji še vedno stoji vprašanje preureditve države, to je preureditve krajev izven banovine Hrvatske. To vprašanje je zaradi svoje resnosti in važnosti postalo osrednje politično vprašanje, ki je na dnevnem redu in ki je še vedno odprto ter ga je tudi iz državnih interesov treba čimprej zapreti in spraviti v dnevnega reda. Zato se s tem vprašanjem pečajo vsi merodajni krogi. Včeraj je znani vseuč. prof. dr. Mihajlo Ilić, eden od treh strokovnjakov na srbski strani pri sklepanju sporazuma s Hrvati, v svojem listu »Napred« znova v posebnem članku naglasil, da državne koristi zahtevajo, naj se zgoraj izvede. (Članek prinašamo dobesedno zgornj. Ur.)

Kriza v društvu akademsko izobraženih žensk v Zagrebu

Zagrebsko društvo akademsko izobraženih žensk je v zvezi belgrajskega takega društva, kjer je središče te organizacije. Kakor poročajo zagrebski listi, se je z ustanovitvijo banovine Hrvatske pokazala potreba ustanoviti samostojno hrvatsko društvo, ki bo samo ko centrala v zvezi tudi z inozemskimi društvi. Zaradi tega je predsednica gospa dr. Cuyaj te dni odstopila.

ker bi te ne bile izločene, marveč bi ostale povezane s skupnimi državnimi zadevami. Tako bi Hrvati upravljali ne le svoje hrvatske zadeve ter sodelovali pri upravljanju splošnih zalog, ki so skupne, kar je v redu, marveč bi sodelovali tudi pri upravljanju slovenskih posebnih zalog, torej tudi srbskih posebnih zalog, kar pa očitno ni v redu, ker bi te zadeve morali upravljati Srbi, oziroma Slovenci prav tako, kakor hrvatske zadeve upravljajo sami Hrvati. Tega, kar ni v redu, niti ne žele Hrvati, niti ne morejo želeli, ker je temeljna težnja vsega njihovega boja bila enakopravnost. Iz tega težavnega stanja, ki je polno težav za pravilno delovanje oblasti, bi mogli brez težav priti, če se poleg banovine Hrvatske ustanovita še dve drugi enakopravni enoti, slovenska in srbska.

Za to poleg splošnega razloga govori še posebni finančni razlog. Pred sporazumom se je v boju zoper centralizem in zoper režime večkrat navaial razlog, da so nekateri kraji finančno izrabljali druge. Zdal po sporazumu bi se ne smelo pustiti niti sumnje takega očitka. Ta očitek pa bo mogoče izbiti le, če se započeto delo izvede do kraja. Držje se pregovora: »Čist račun — dolga ljubezen!« — je treba etvari tako urediti, da se bodo stroški posebnih zalog plačevali s posebnimi sredstvi, stroški skupnih zalog pa s skupnimi. To pa nikakor ni mogoče, dokler se na tej strani s skupnimi sredstvi plačujejo stroški splošnih in posebnih zalog ki še, niso ločene od drugih. To pa more biti povod, da se bo neupravičeno še naprej razširjala trditve, češ da en kraj vzdržuje drugega itd.

Vse tedaj govori za to, da je treba čim prej izvesti nadaljno preureditev države. To preureditev zahteva interes tistih delov naše države, ki doslej po preureditvi niso bili prizadeti. Toda preureditev zahteva tudi interes tistega dela, kjer je preureditev izvedena, kakor tudi interes države same. Interes države ne le zato, ker to interes vseh njenih delov in njen interes, temveč tudi zaradi tega, ker bi se potem šele pokazalo, da nad vsemi med seboj enakopravnimi deli države stoji država kot celota, država kot jamestvo njihove enakopravnosti ter varuh njihove varnosti.

Pri vsem tem pa so ljudje, ki trde, da je s tem treba počakati do volitev, da bi svobodno izvoljeni narodni zastopniki odločili o tej preureditvi. Najsi bo želja še tako velika, to stališče ni upravičeno kot demokratsko, vendar to stališče ni upravičeno, ni demokratsko. Ni demokratsko zato, ker enakost zahteva, ko se je z ozirom na razpoloženje v erem krajev uporabil člen 116 ustave ter se izvedla delna preureditev, da se zopet z ozirom na razpoloženje v drugih krajih tudi tam izvedejo isti ukrepi. Kajpada bo zadnji besedo imelo ljudstvo. Toda prav zato, da bi ljudstvo moglo pravilno spregovoriti, mu je treba pokazati vprašanje v celoti, ter nato pred njegovo sodbo treba postaviti ne delno, temveč popolno preureditev države. Drugačno ravnanje bi bilo neupravičeno in škodljivo, ker bi povzročilo velike zmede in težke spore med ljudstvom. Posledica tega bi mogla biti, da bi bil ves napor za sporazumno rešitev naše notranje ureditve brezuspešen. Temu pa se je treba v najvišjem interesu države in naroda vsekako izogniti.

Nemški vojni načrti (Po napovedih „Daily Dispatcha“)

Nobene ofenzive na suhem — Spomladi velikanski letalski napadi na Anglijo — »Osamljenje in izstradanje Anglije«

London, 28. nov. t. »Sunday Dispatch« objavlja članek, v katerem posnema bistvo najnovejših nemških vojnih načrtov, ki da so bili po njegovih informacijah sprejeti pri zadnjem posvetu med Hitlerjem in njegovimi vojaškimi svetovalci. Načrti pa bi bili naslednji:

1. Zamisel velike suhozemске ofenzive na zahodni fronti je opuščena. Namesto tega pa bo Nemčija okrepila svojo gospodarsko, letalsko in pomorsko vojno proti Angliji.
2. Spomladi bi se začeli veliki napadi nemških bombnikov na angleška obrežja in industrijska mesta. Do takrat pa bi nemška letala v manjših skupinah neprestano napadala angleško ozemlje, da bi »zdrobila« angleške živce.
3. Pomorska vojna se bo takoj razširila in zaostrela s pomočjo podmornic in min, in sicer proti angleški vojni mornarici in proti angleški pomorski trgovini.
4. Istočasno bo nemška diplomacija razvila veliko delavnost pri nevtralnih državah, naj opuste vsake trgovinske zveze z Anglijo, ki jo je treba osamiti in izstradati.

Na suhem

Pariz, 29. novembra. AA. Havas: Na zahodnem bojišču je bilo popolnoma mirno tudi včeraj. Tu pa tam je bilo nekaj topniškega streljanja, predvsem na področju reke Blies. Razen tega so križarili tudi manjši ogledniški oddelki. Topniški ogenj, ki se nadaljuje severovzhodno od Saarge-munda, nima nobenega določnega cilja. Gre za topniško streljanje, ki ima bolj demonstrativni značaj. Včeraj tudi letalci niso bili posebno delovni. Le nekaj krajevnih ogledniških poletov je bilo. Nemška letala so letela nad vzhodnim delom Francije in enkrat tudi v južnovzhodnih predelih.

Avstralska divizija pride v Evropo

Canberra, 29. novembra. AA. Reuter: Avstralski ministri predsednik Menzies je dal danes v predstavnem domu izjavo, v kateri je med drugim dejal, da bo po vsej priliki v začetku prihodnjega tedna poslana v Evropo ena avstralska divizija.

Na morju

Potopljene ladje

London, 29. nov. t. Reuter: Admiraliteta poroča, da je parnik »Rutland« (1023 ton) zadel na mino in se potopil na južnovzhodni obali Anglije. Posadka je štela 17 moških. Samo trije so rešeni, 14 jih je utonilo.

»Bremen« in še 50 drugih nemških ladij v Murmansk

London, 29. novembra. AA. Havas: Častniki neke nevtralne ladje, ki je danes priplula v Veliko Britanijo, so izjavili, da je nemški oceanjski parnik »Bremen« zasidran v Murmansk in poškodovan, posebno njegovi stroji. Eden izmed častnikov je izjavil, da je v Murmansk zasidranih še okoli 50 nemških ladij.

Vest o potopitvi »Londona« neresnična

Admiraliteta nadalje uradno še enkrat zanika, da poročilo nemškega pomorskega poveljstva, da je nemška podmornica uničila angleško križarko vrste »London« (9000 ton) nikakor ne odgovarja resnici.

Angleški plen zadnjega tedna

Admiraliteta javlja, da so angleške vojne ladje v tednu od 18. do 25. novembra zajele 21.000 ton blaga, namenjenega Nemčiji. V tem tovoru je bilo za 11.000 ton petroleja. Skupni plen v 12 tednih vojne znaša sedaj že 463.000 ton.

Neznana podmornica pri Dardanelah

Carigrad, 29. nov. b. V bližini Dardanel so opazili podmornico neznane narodnosti. Trgovskim ladjam so bila že dana navodila, naj storijo vse potrebno za varnost plovbe.

London, 29. nov. t. Reuter: Mornarji, ki so po potopitvi pomožne križarke »Rawalpindy«

ostali pri življenju, so bili danes slovesno sprejeti v Londonu. Na večerlišču kraljeve garde jih je pozdravila tisočglava množica, nagovoril jih je pa admiral Little s krasnim nagovorom, v katerem je dejal, da so se slavno borili, čeprav se je zgodila nesreča, in da so tako nadaljevali slavna izročila angleške mornarice.

Bayonne, 29. novembra. AA. Havas: Člani posadke francoske jadrnice, ki jo je potopila neka nemška podmornica v bližini španske obale, so se vrnili v Bayonne. Vsi izražajo svoje zadovoljstvo nad bratskim sprejemom, ki so jim ga priredili v Španiji. Pripovedujejo, da je nemška podmornica priplula na površje blizu jadrnice in izstrelila nekaj granat, tako da je posadka imela zelo malo časa na razpolago za vkrpanje na reševalni čoln, iz katerega jih je rešila neka španska ladja.

London, 28. novembra. AA. Reuter: Neka pomorska ladja je našla 19 brodomorcev s švedske ladje »Gustav Reuter«. Vse so prepeljali v bolnišnico.

V zraku

Angleška poročila

London, 29. nov. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

V bližini northumbrijske obale na Angleškem je bilo sestreljeno nemško letalo. Ljudstvo je v

velikem številu z obale opazovalo borbo, ki se je končala na škodo nemškega napadalca. Nekoliko pozneje je priletel še en bombnik tipa Heinkel, katerega so napadla angleška letala in ga po kratki borbi strmoglavila v morje.

Od dne 18. oktobra dalje so angleške protiletalske sile uničile 23 nemških letal, ki so priletela nad Anglijo, odnosno nad Orknejske in Šetlandske otoke.

Včeraj so angleške letalske sile napadle nemški otok Borkum, ki je oporišče nemškega letalstva za napadanje angleških obal in za polaganje min. Navzlic hudemu protiletalskemu streljanju so se angleška letala vrnila nepoškodovana na izhodišče.

Nemška poročila

Berlin, 29. nov. t. Vrhovno vojno poveljstvo javlja, da so angleška letala poskusila napad na otok Borkum. Napad je bil odbit. Angleška letala niso napravila nobene škode.

Tuja letala nad Belgijo

Bruselj, 29. nov. b. Uradno poročajo, da so tri neznanca letala preletela belgijsko področje. Belgijski lovski aparati so se takoj dvignili v zrak, protiletalsko topništvo pa je pričelo obstreljevati neznanca letala. Letala so odletela v smeri proti Nemčiji. Trdijo, da je bilo eno letalo sestreljeno.

Belgijska obrambna letala in protiletalsko topništvo so napadli tuja letala, ki so večkrat preletela Bruselj v veliki višini. Novica, da je bilo eno izmed letal sestreljeno, se doslej še ni mogla potrditi.

Berlin, 29. nov. t. (Radio Roma.) Nemška letala so priletela nad srednjo Francijo. Po končanem izvidniškem delu so se nepoškodovana vrnila v Nemčijo.

Nemški bombnik je bil prisiljen, da je pristal na švicarskem ozemlju, kjer je bil zaplenjen, posadka pa internirana.

Položaj na Poljskem

Poljska vlada v Franciji objavlja listo ustreljenih in zaprtih odličnikov ter poročila o obsežnih aretacijah

Pariški list »Le Jour Echo de Paris« objavlja daljša poročila o položaju na Poljskem. Poročila prihajajo na naslov poljske vlade, ki ima svoj sedež v Angersu v Franciji in kjer se stekajo vse novice, ki se tičejo Poljske, v posebnem poročevalskem oddelku vlade. Iz imenovanega pariškega lista posnemamo nekatere podatke:

Medtem ko je vzhodna Poljska priključena Sovjetski Rusiji, je zahodna Poljska razdeljena v tri nove pokrajine (Gau) ter priključena neposredno nemški državi. Iz zahodne Poljske je zbežalo veliko število poljskih družin, ki so se porazgubile po ostalem nekdanjem poljskem ozemlju ali pa so bile tako srečne da so prišle čez mejo.

Ustreljeni

Drugi, ki niso zbežali, morajo prenašati usodo, trdo usodo naroda, ki je bil premagan. Veliko število ljudi, ki so prej stali v ospredju političnega življenja, je šlo v zapore. Mnogi so prišli pred sodišče, ki jih je obsodilo na smrt. Tako javljajo iz Pomorjanskega, da so bili v zadnjih dneh obsojeni na smrt naslednji poljski odličniki: Potworowski, voditelj Katoliške akcije, Tomasz Komierowski, papežev komornik, Mielas Chlapowski, brat bivšega poljskega poslanika v Parizu, Jan Zollowski, bivši član poljskega Narodnega odbora v Parizu za časa svetovne vojne, Stanislaw Karlowski, bivši senator, grof Poninski, Jan Szolterski, Tomasz Grocholski, Barcoszewski, bivši župan v Bydgoszczu, stolni kanonik Zablocki iz Gnjazna, Jankowski, župan mesta Inowroclaw. Vsi so bili ustreljeni. To pa so samo najbolj vidni med njimi. Smrtnih obsodb pa je bilo mnogo več. Po mestih so bili po izvedbi smrtnih obsodb nalepljeni letaki, na katerih je stalo, da so bili ustreljeni zato, ker so bili »izdajalci Nemčije« in duhovni voditelji Poljske v zadnjih dvajsetih letih. Večina med goraj naštetimi je starih 60 let.

Zaprti

Mnogo Poljakov iz Pomorjanskega, Poznanškega in Slezije je bilo poslanih v koncentracijska taborišča v notranjost Nemčije. To velja za moške prav tako kakor za ženske. V nekem koncentracijskem taborišču v Nemčiji se nahaja tudi žena bivšega poljskega poslanika v Parizu gospa Chlapowska. Prav tako žena ustreljenega Potworowskega.

vjetski pridelki bi prihajali neposredno k Donavi, od koder bi se potem prepeljali po Donavi in po številnih kanalih Bavarske v osrčje Nemčije. Načrt je velikega pomena, ako bi se zgodilo, da bi vojna dolgo trajala in bo Nemčija potrebovala izdatne pomoči Sovjetske Rusije. Toda zaradi nekaterih drugih okoliščin političnega in ideološkega značaja pogajanja bolj počasi napredujejo. Tudi neka tuja velesila (Italija?) se je zanimala za te načrte in na prizadetih mestih stavila vprašanje, če so resnična, ker bi se takšni načrti baje nikakor ne ujemali z njenimi življenjskimi koristi.

poslanik je nato v ponovnem razgovoru izjavil japonskemu ministru Namuri, da je sovjetska vlada sklenila urediti ne samo ribiško, ampak tudi vsa druga odprta rusko-japonska vprašanja. Toda Sovjetska Rusija pričakuje, da bo tudi Japonska zavzela do Sovjetske Rusije prijateljsko stališče in da se bo iskreno s njo pogajala.

V japonskih političnih krogih pozdravljajo to izjavo sovjetskega poslanika in poudarjajo, da bi mogla biti temelj trajnega sporazuma. Japonski listi priporočajo, naj se Japonska potruži za sklenitev sporazuma s Sovjetsko Rusijo.

Tiskovni urad poljske vlade v Franciji je nadalje v uradnem sporočilu objavil, da je bilo vseučilišče v Krakovu zaprto. Potek dogodka je bil naslednji. Nemške oblasti so povabile vse profesorje in učitelje vseučilišča — 160 po številu — na posebno konferenco, kjer naj bi jim govoril neki Nemec. Med njegovim govorom je prišlo do protestov in končno so profesorji zapustili dvorano, ker se jim je vsebina govora zdela takšna, da je ne morejo poslušati. Ko so prišli profesorji na ulico, so jih pobrali, naložili na avtomobile in prepeljali v zapor. Pri tej priložnosti so imeli posebne neprilike bivši rektor univerze in priznani zdravniški učejak profesor Casimir Kostanekski, ki je bil tudi že predsednik poljske akademije znanosti, nadalje profesor Zel, bivši predsednik državne komisije za kodificiranje zakonov, profesor Konopczycki in profesor Lehr-Splawinski, znani jezikoslovci. Profesorje so prepeljali v posebno taborišče blizu vojašnice, kjer so prebivali. Nato so bili odpeljani v koncentracijska taborišča v notranjost države. Med profesorji jih je nekaj, ki so stari nad 70 let.

V Krakovu so bili priprti tudi profesorji Akademije za rudarstvo kakor tudi velika večina ravnateljev srednješolskih zavodov in upraviteljev ljudskih šol.

Tudi med prebivalstvom Krakova jih je bilo nekaj prijetih in odvdenih v zapore. Pri tej priložnosti so se na ulicah odigravali odvratni prizori.

Tudi iz Poznanja prihajajo poročila, da so bili aretirani mnogi profesorji tamkajšnjega vseučilišča.

Kako bosta odslej Anglija in Francija skupno nastopali, plačevali in prevažali

Pariz, 29. nov. (Est Radio) Izšla so navodila za praktično gospodarsko sodelovanje Anglije in Francije v smislu sklepa vrhovnega vojnega sveta z dne 23. novembra.

Navodila pravijo, da bo vsako ministrstvo moralo sestaviti natančen pregled nakupov, ki jih hoče napraviti za kritje svojih potreb, ter pregled o denarnem kritju za nakupe. Ti pregledi bodo prišli pred posebni ministrski odbor (predsednik v Franciji je Daladier, v Angliji pa Chamberlain), ki bo vse pregledal, primerjal in končne sklepe poslal »koordinacijskemu odboru« v Londonu, ki bo imel pregled čez vse potrebe obeh imperijev in bo dokončno sklenil, kaj se bo kupilo, kje, za koliko, kako se bo blago plačalo, kako prepeljalo in kako porazdelilo. Tudi diplomatični zastopniki Anglije in Francije v tujini so že dobili vsa potrebna navodila, kako naj sodelujejo pri izvedbi sklepov koordinacijskega odbora.

To bo neke vrste hrbenica gospodarske blokade, ki jo Anglija in Francija vodita proti Nemčiji, da jo »kaznujeta za njeno protipravna dejanja v pomorski vojni«. V Parizu upajo, da bo zapore nemškega izvoza Nemčiji v najkrajšem času odvzela vsaka možnost, priti do mednarodno veljavljanih plačilnih sredstev, brez katerih si gotovih surovin pod nobenim pogojem ne bo mogla privariti.

V Parizu izjavljajo, da se bosta Anglija in Francija pri blokadi Nemčije, ki se pričene dne 4. decembra, ozirali na nevtralne države, ki naj same sodelujejo in si svoj položaj olajšajo s tem, da bodo strogo na to pazile, da njihove ladje ne bodo sprejemale nemškega blaga, kajti nevarno je, da ne bi Nemčija poskušala svoje blago prodajati nevtralnimi državami, da bi ga one potem kot svoje blago prodajale naprej v tujino. Anglija in Francija da bosta posebno strogo pazili na to, da bo to nemogoče, in nevtralne države, ki bi se dobrih nasvetov ne držale, bi si nakopale težave, za katere bi bile one same odgovorne.

Stališče Nizozemske

Amsterdam, 29. novembra. AA. Snoči je v Haag izšlo poluradno sporočilo nanašajoče se na najnoveše nemške in britanske vojne ukrepe na morju. Sporočilo pravi:

Stališče Amerike k položaju v Evropi

Pariz, 29. nov. c. (Informations de Presse) Tukajšnji politični krogi pripisujejo velik pomen odmevom, na katere je naletel zadnji nedeljski govor predsednika vlade Chamberlaina v Zedinjenih državah. Vse ameriške radijske postaje so govor tedaj prenašale, uradne vtise o govoru pa je podal ameriški zunanji minister Cordell Hull, ko je izjavil:

»Zadovoljen sem, toda prav nič presenečen, da je predsednik vlade Chamberlain s tolikim poudarkom izjavil v svojem govoru, da ni možen trajen mir brez obsežne in varne trgovine med posameznimi narodi.«

Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da je to v vojnem času prva jasna ameriška izjava, ki postavlja ameriško politiko nekako ob stran zaveznikov. To izjavo je treba spraviti v zvezo s stavkom iz Rooseveltovega sporočila Hitlerju pred izbruhom sovražnosti, ko je Roosevelt izjavil, da bodo Zedinjene države rade sodelovale pri oblikovanju nove mirne Evrope. To se pravi — vzeto v zvezi z novo Hullovo izjavo, da se ameriška vlada ne bo odtgnila sklepom, ki jih bo po končani vojni narekovalo novo nastalo stanje.

Lord Lloyd se vrača v Anglijo

Belgrad, 29. nov. t. Reuter: Lord Lloyd, predsednik organizacije »British Council for Foreign Relations«, ki je zadnje čase potoval po Balkanu, so je danes z brzovlakom čez Italijo odpeljal nazaj v Anglijo.

Nemški komunistični voditelj Thälman umrl v ječi

London, 29. novembra. c. Današnji »Daily Herald« objavlja vest, da je voditelj nemških komunistov Ernest Thälmann umrl v ječi tik pred podpisom nenapadljive pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo pred 23. avgustom. Ob podpisu pogodbe so voditelji sovjetov v Moskvi zahtevali, da mora biti Thälmann izpuščen. Odkgovorjeno pa jim je bilo, da je Thälmann v ječi umrl, no da bi pri tem omenili, kako je umrl.

Scheidemann umrl

Kodanj, 29. novembra. c. Danes je izvršil tukaj samomor prvi kancler nemške republike v letu 1918 socialist Filip Scheidemann. Bil je dolgo voditelj nemških socialistov in leta 1933 pobegnil na Dansko. Leta 1919 je odstopil kot prvi kancler nemške republike, ker ni maral podpisati versajske mirovne pogodbe.

Protihitlerjevska organizacija razkrinkana v Monakovem

London, 29. novembra. c. Reuter poroča, da so v Monakovem odkrili tajno protihitlerjevske organizacije, ki je nosila Röhmovo ime in si je nadela dolžnost, da mora maščevati Röhma, ki je bil ubit v junijskih dnevih leta 1934.

Kako »izvažajo« letala iz Amerike v Kanado

Ottawa, 29. novembra. AA. Havas: Ameriški zakon prepoveduje izvoz letal zračnim potom čez mejo. Zaradi tega je bil glede desetih letal, namenjenih Kanadi, ki so se spustila na letališča v bližini meje, izvršen sledeč postopek. Letala so peljali po tleh do kanadske meje, nakar so ponovno vzletela.

Drobne novice

Bruselj, 29. nov. AA. Havas. Uradni list prinaša kraljev dekret o imenovanju van de Melebrecka za bruseljskega župana. Novi župan bo prisegel danes dopoldne.

Madrid, 29. nov. AA. Havas. Nekaj potniški vlak se je izliril včeraj dopoldne v Alcazarju. Dve osebi sta mrtvi, 19 jih je pa ranjenih. Pet ranjenecv je v obupnem stanju.

Popolna pomorska blokada Nemčije začne 4. decembra

Zaradi poostritve vojne na morju sta obe vojskujoci se stranki izdali nove ukrepe, ki so prizadeli tudi nas in nam ustvarili nove težkoče, posebno v krajih, ki so v neposredni ali posredni zvezi s plovbo. Za zdaj lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da bo Nizozemska mogla pustiti svoje ladje še nadalje v prometu. Po nesreči, ki je zadela parnik »Simon Bolivar«, so se naši pomorski krogi sestali na resno tajno sejo, ki so se je udeležili pomorski strokovnjaki in njihovi tehniški svetovalci. Medtem si pa naša diplomacija prizadeva, da zavaruje naše nevtralnostne pravice nasproti obema strankama. Proti naredbi, ki je včeraj izšla v Londonu, je naš tamkajšnji poslanik vložil odločen protest. Proti drugim oblikam oviranja naše plovbe, ki so navzkriz z določili mednarodnega prava, bodo naša oblastva nedvomno ukrenila kaj podobnega pri pristojnih činiteljih.

Nemčija napovedala Angliji protiblokado

Amsterdam, 29. nov. b. Berlinski dopisnik »Telegrapha« poroča, da je nemško zunanje ministrstvo zaradi angleško-francoske blokade napovedalo protiblokado vsega britanskega izvoza. Pri tej blokadi bo irelevantno, če bodo blago prevvažale britanske ali nevtralne ladje. Na vprašanje dopisnika, kakor bodo v tem primeru nevtralne države, na primer Nizozemska, lahko vzdrževale promet s svojimi kolonijami, so nemški merodajni krogi odgovorili, da Nizozemska kakor vsaka druga država, lahko na primer pošlje svoje ladje v Genovo, od tam pa lahko prevažajo blago po železniški poti.

Angleški premog za Italijo

London, 29. nov. b. Končana so pogajanja med Anglijo in Italijo, glasom katerih bo Italija dobila 4 milijone ton premoga v teku prihodnjega leta. Italija je bila prisiljena zahtevati potrebno množino premoga v Angliji, ker ga ni mogla dobiti v Nemčiji.

Italija ima pod orožjem 868.000 moških

Rim, 29. novembra. t. (Radio Roma). Na merodajnih mestih izjavljajo, da je 868.000 vojakov, ki jih ima Italija pod orožjem, več kot zadosti, da more Italija mirno gledati v bodočnost, da je ne more presenetiti noben dogodek na vsem ozemlju od Alp tja do Libije in italijanske vzhodne Afrike.

Rdeče pristanišče na Donavi

Pogajanja v Bratislavi za sovjetsko železnico čez Slovaško

Bratislava, 29. nov. t. Havas: V Bratislavi trajajo že nekaj časa razgovori med zastopniki Nemčije, Slovaške in Sovjetske Rusije, da bi se Sovjetski Rusiji olajšal železniški pristop k Donavi. Sovjetska Rusija naj bi po tem dobila tudi svojo svobodno ceno na Donavi, verjetno kar v bratislavskem pristanišču. Sovjetska Rusija bi pomagala zgraditi tudi posebno železnico, ki bi šla od sovjetskih Karpotov čez Zilino do Donave. To bi bila ena izmed najkrajših železniških zvez med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, ki si mnogo prizadeva, da bi prometne stike s svojo sovjetsko prijateljico čim bolj olajšala. So-

Japonci in Sovjeti otipavajo drugi druge

Tokio, 29. nov. AA. Reuter: Zunanji minister Nomura je včeraj poklical v zunanje ministrstvo sovjetskega poslanika Smetanina in ga opozoril na to, da sovjetska vlada ni odgovorila na japonski predlog še iz decembra lanskega leta o sklenitvi novega ribiškega dogovora med Japonsko in Sovjetsko Rusijo. Sklenitev takega pakta bi po sodbi Tokia pomenila prvi korak za zboljšanje sovjetsko-japonskega razmerja.

Sovjetski poslanik Smetanin je obljubil japonskemu zunanjemu ministru, da bo ta japonski predlog poslal v Moskvo in da ni v zvezi s tem predlogom dobil nobenih novih navodil. Sovjetski

Gospodarstvo

Anketa banske uprave zaradi prilagoditve prejemkov draginji

Na inicijativo Delavske zbornice v Ljubljani je sklical ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen anketo radi prilagoditve mezd (službenih prejemkov) delavstva (nameščenstva) naraščajoči draginji.

Tozadnevni akt bana naše banovine g. dr. Natlačen se glasi:

»V poslednjem času je zaznamovati, da so začele znatno naraščati cene blaga raznim obrtnim izdelkom in kmetijskim proizvodom. Ker se med drugim posebno občutno dvigujejo zlasti tudi cene življenjskih potrebščin in je mogoče pričakovati zaradi izpremenjenih razmer tudi še nadaljnje zvišanje cen, je potrebno, da se prilagodijo naraščajoči draginji tudi zaslužki delavcev, odnosno nameščencev.

Zato razpisujem — upoštevajoč določbe čle-

na 3 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu — anketo pod vodstvom kraljevske banske uprave zaradi porazgovora med delodajalskimi in delojemalskimi organizacijami o možnosti in načinu regulacije mezd, odnosno zaslužkov v skladu s cenami, na dan 5. decembra ob 9 dopolne v knjižnični dvorani palače kraljevske banske uprave na Bleiweisovi cesti 10, II. nadstropje.

S tem ukrepom hoče banska uprava kot posredovalka med delodajalci in delojemalci, da se izognemo trenjem, ki jih ponekod že povzroča mezdno gibanje na terenu in o katerih je pričakovati, da bodo še večja ter se v vprašanju razpravlja med samimi zastopniki osrednjih organizacij v neposrednem razgovoru.

Domača proizvodnja tekstilnih surovin

V novembrski številki »Jugoslovanski rotar« priobčuje ravnatelj Drž. tekstilne šole v Kranju dr. inž. Franjo Kočevar članek o preskrbi naše države s tekstilnimi surovinami.

Iz članka posnemamo, da imamo v državi premalo predilnic za bombaž. Domača produkcija je danes dosegla že 1200 ton. Toda to krije komaj 5 odstotkov potrebe domačih predilnic po bombažu. Domač bombaž odgovarja po kakovosti severnoamerikemu. Bombaž je čist. Dolžina vlakna znaša sedem osmiin do 1 in ena osmina angleškega palca, to je povprečno 25 do 26 mm. Prede se lahko do angleške številke 30 in izbrane vrste celo do številke 36. Delajo se tudi že poskusi za izboljšanje kakovosti, zlasti z uvedbo novih vrst. V najboljšem primeru bi mogli z domačo produkcijo kriti 50 odstotkov domače potrebe bombaža. Ostalo količino bo treba kriti z nadomestnimi vlakninami. Kot najprimernejše nadomestno vlaknino za bombaž je omeniti kotonizirano koprijo, ki bo jo mogli gojiti v velikih množinah ob Donavi, Dravi, Tisi in Savi.

Kopriva je v pretekli svetovni vojni po krivici prišla ob dober sloves, ker so se pod njenim imenom prodajale najrazličnejše preprede vlaknine, medtem ko se je kopriva dejansko uporabljala za najfinije čistiško perilo.

Kot nadomestilo za bombaž bi mogli dalje uporabljati kotonizirano konopljo. Konoplje pridelamo letno približno do 40.000 ton. Cena kotonizirane konoplje je približno za sto odstotkov večja kot cena bombaža. Trdnost je večja, prožnost je manjša kakor pri bombažu. Kotonizirano konopljo bodo mogli mešati med bombaž ali naravno umetno svilo. Za kulturo konoplje bi se mogli okoristiti predvsem manj koristni močvirni predeli države.

Najhitreje bi lahko nadomestili del bombaža in volne z narezano umetno svilo ali celulozno volno. Surovin za izdelavo viskozne umetne svile imamo v Jugoslaviji dovolj. Žal še danes nimamo tvornice za izdelavo umetne svile, čeprav so bili že davni dani vsi predpogoji za racionalno obratovanje take tovarne.

Lanu pridelamo letno 10.000 ton. Domač lan predemo lahko do številke 40. Večinoma se rosi ter je neenakomerno, navadno preveč goden. S posajenjem najprimernejšega semena, z zajamčeno višjo odkupno ceno ter zgradnjo umetnih močil-

nic bi mogli znatno povečati proizvodnjo in izboljšati kakovost domačega lana.

Najbolj se zdi avtorju škoda onih 50 milijonov din, katere Jugoslavija izda vsako leto za uvoz jute. Ves ta denar bi lahko ostal doma. Pri nas sicer juta ne uspeva, vendar imamo doma dovolj zelo primernih nadomestkov. V Nemčiji so del jute nadomestili z našo konopljo. Kljub višji ceni zaradi večje trpežnosti konzument ne bi trpel škode. Če bi glavni konzumenti vreč iz jute (n. pr. monopolska uprava) predpisali, da morajo biti vreče izdelane iz domačih surovin, bi tekstilna industrija kmalu našla še cenejša nadomestila, ki so juti vsaj enakovredna. Zelo primerno nadomestilo za juto je žukovina (mellicevje), ki je tipična rastlina našega dalmatinskega Krasa. Poizkusi avtorja na državni tekstilni šoli v Kranju so pokazali, da ima preja, izdelana iz nekultivirane žukovine, približno enako trdnost in večjo razteznost kakor enako debela preja iz jute. Z obrezovanjem grmičevja bi se kakovost predvina iz šib žukovine znatno izboljšala. Avtor pripominja, da je mogoče za izdelavo predvina za vrečevino izkoristiti tudi vrbove šibe in hmelj.

Forsirati bi treba tudi proizvodnjo naravnih svile, kar je v Jugoslaviji tudi mogoče.

V Jugoslaviji daje 9 milijonov ovac letno nad 15.000 ton mešane volne, ki se porabi večinoma v domači obrti za izdelavo preprog, grobežnega suknja, odej in pletenin. Le približno 10 odstotkov porabi domača industrija, do 5 odstotkov se izvozi. Z ozirom na velik uvoz volne bi mogli na pašnikih v naši državi, ki jih je veliko, povečati število ovac za 50 odstotkov. Toda uvožene volne ne bomo mogli nadomestiti z domačo, dokler se ne izboljša kakovost domače volne. S smotnim selekcioniranjem in križanjem bomo sčasoma pri enakem številu ovac lahko pridelali mnogo večjo količino volne. Če pa bomo število ovac povečali do skrajne možnosti, bomo z izboljšano domačo volno lahko krili mnogo potreb domače tekstilne industrije. Dolejši si bomo morali pomagati na enak način kakor Nemčija pri svoji voolstri, to je z mešanjem celulozne volne ovčji volni.

Z lanitilom, to je umetno volno iz kadeina si zaradi njenih lastnosti, predvsem zaradi majhne trdnosti, zaenkrat ne bomo mnogo pomagali.

G. dr. inž. Franjo Kočevar poudarja v zaključku članka potrebo, da se v državi zgradi čim prej tvornica za izdelavo umetne svile.

Vesela srca

KINO MATICA tel. 21-24 — Ob 16, 19, 21. uri
Sijajna glasbena komedija z najmlajšo pevko Amerike
JUDY GARLAND
in komičarko Rusinjo FANNY BRICE.

Samo še danes je
na sporedu večno
lepa Leharjeva
opereta

Vesela vdova

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Najboljša zasedba, ki si jo
morete želeeti: Jeanette MacDonald
Maurice Chevalier
KINO SLOGA Telefon 27-30

Opozorilo nevtralni trgovini

Sklep vlad Anglije in Francije, da preprečijo Nemčiji izvoz, bo imel za posledico, da se bodo ladje, ki prihajajo iz Nemčije ali nje sosednih ozemelj, morale podvreči istim kontrolnim ukrepom kot tiste, ki so namenjene v te kraje.

Svetujemo lastnikom ladij, naj dajo kapitanom svojih ladij nalog, da se ustavijo v eni izmed francoskih ali britanskih kontrolnih luk (Dunkerque, Le Havre, Marseille in Oran, odnosno Kirwail, Weymouth, Les Dunes, Malta, Haifa, Port Said in Gibraltar). Ladje, ki tega ne bi storile prostovoljno, bodo tvegale, da se smer njihove plošbe zaradi preiskave spremeni.

Ukrenjeno bo vse potrebno, da se ladje ne bodo po nepotrebnem zadrževale. Blago nemške lastnine ali izvoza, ki bo kot tako izkrcano v francoskih lukah, bo ostalo v varstvu zaplenjenega urada, če ne bo odobro za nadzorstvo kontribanta in sovražnega izvoza odobril zasego ali prodajo tega blaga. V tem primeru bo protivrednost naložena pri državni depozitni blagajni. Zaseženo blago ali njega protivrednost bo ostala pod varstvom francoskih oblasti do sklenitve miru, nakar bo posebno zaplenitveno razsodišče sklepalo o njega usodi.

Vsekakor bo minister za blokado smel vedno odrediti izročitev blaga ali njega izkupiček na pobudo omenjenega odbora za kontriband posebno v primerih, če je blago postala nevtralna lastnina pred 28. novembrom 1939.

Tozadevne prošnje blokadnemu ministrstvu bodo upoštevane edino, ako se bodo nanašale na blago nevtralec. Poleg tega bo potrebno sledeče:

a) da je blago natovorjeno na ladjo, kateri je bilo izdano odhodno dovoljenje iz zadnje nevtrale luke pred 11. decembrom 1939;

b) da je bilo blago natovorjeno na ladjo, kateri je bilo izdano odhodno dovoljenje iz zadnje nevtrale luke pred 1. jan. 1940, predmet pogodbe podpisane pred 28. nov. 1939 predpisujoče kupcu prevzem in plačilo blaga najkasneje v času nakladanja. Končno bodo morale vse prošnje biti opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti.

Da se izločijo vse škodljive zamude, priporočamo interesentom, da si nabavijo izpričevala o izvozu pri kakem pristojnem francoskem ali britanskem konzulatu. Ta izpričevala, spremljajoča natovorjeno blago bodo mnogo olajšala izvedbo kontrole nad njim, zato priporočamo lastnikom ladij, da ne sprejmejo nobenega tovora brez takih izpričeval.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Sporazum o predvojni dolgovih Nemčiji. V tork je prišlo med našo delegacijo in nemškimi zastopstvom do sporazuma glede obrestne in amortizacijske službe srbskih predvojnih dolgov in bivših pokrajinskih dolgov (t. j. búsanskih). V sporazumu je najprej določen tečaj za preračunavanje predvojne krone v današnje dinarje. Za posojila bivše kraljevine Srbije, za katere niso bile plačane nobene obresti in amortizacije od leta 1914 dalje, je bilo 15 let črtanih, ostanek od 10 let pa se bo obračunal naknadno. Normalna anuiteta in obrestna služba se bo začela z naslednjim obrestnim kuponom. Anuitete in obresti se bodo izplačevale v dinarjih in sicer se bodo ti dinarji plačevali pri Narodni banki na poseben račun. Za podedovane nasledstvene dolgeve je bilo dogovorjeno, da jih bo naša država odkupila, ko jih prezentira nemška vlada. Odkupljen bo torej samo oni del nasledstvenih dolgov, za katerega obstojajo še obveznice. Odkup bo izvršen postopno v nekoliko letih. Protivrednost v dinarjih (kakor tudi za dospelne kupone srbskih predvojnih posojil) bo naša vlada deponirala na poseben račun pri Narodni banki. Transfer teh vsot pa bo predmet razprave posebnega sporazuma, ki bo sklenjen tedaj, ko bo naša vlada plačala prva vplačila v korist nemške vlade.

Naknadni kontingent za izvoz vina v Nemčijo. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča, da mu je uspelo izposlovati pri pristojnih nemških oblasteh še naknadni kontingent za izvoz vina v Nemčijo v vrednosti 800.000 mark, kar pomeni, da znaša vse kontingent za našo državo 450.000 mark. Ti kontingenti bodo razdeljeni v najkrajšem času, čim dobi zavod imena nemških uvoznih, tvrdki od svojega delegata.

Preskrba kovinske industrije s surovinami. V trgovinskem ministrstvu je bila v ponedeljek konferenca merodajnih faktorjev in kovinske industrije, na kateri je bilo sklenjeno, da se za preskrbo kovinske industrije s starim železom in koksom osnuje zasebna ustanova pod neposredno kontrolo države. Prva naloga nove tvrdke bo organizacija zbiranja starega železa v državi.

Dunav, Jadran, Ljubljana, podružnica Belgrad. V trgovinski register v Belgradu je bila vpisana podružnica ljubljanske tvrdke »Dunav-Jadran«, trgovska družba z omejeno zavezo. Poslovodja je Dobrosav J. Milenković, div. general v pokojju, prokurist pa ga. Vera Grosman iz Belgrada.

Zagrebaška pivovarna in sladarna. Bilanca za 1938-1939 izkazuje pri glavnici 20 milj. din in bilančni vsoti 56,9 (51,6) milj. din zlasti povečanje investicij. Čisti dobiček znaša 2,5, s prenosom vred 2,87 (2,7) milj. din.

Likvidacija. Rudarska družba Raky-Globoko v Selnici (Medmurje), pri kateri je udeležen tudi nemški kapital, sklicuje za 15. december izredni zbor družbenikov, kjer je na dnevnem redu volitev nove uprave in nadzorstva, pa tudi sklepanje o eventualni likvidaciji družbe.

Medmurske petrolejske d. d. v Selnici sklicuje za 15. december izredni občni zbor delničarjev, kjer je na dnevnem redu volitev nove uprave in nadzorstva, nadalje tudi sklepanje o prenosu sedeža družbe. Tudi pri tej družbi je udeležen nemški kapital.

Naredba o omejitvi motornega prometa je izšla v »Službenih novinah« z dne 28. novembra 1939 in je tega dne stopila v veljavo.

Borze

Dne 29. nov.

Denar

Ameriški dolar 65.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 3.204.145 din, na belgrajski 6,7 milj. din. V efektivnih je bilo prometa na belgrajski borzi 350.000 dinarjev.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	173.15—176.35
Pariz 100 frankov	97.75—100.05
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2348.00—2386.00
Bruselj 100 belg	730.50—742.50

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	213.89—217.09
Pariz 100 frankov	120.81—123.11
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2899.93—2937.93
Bruselj 100 belg	902.23—914.23

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 funt	14.20—14.40
-------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	36.40—37.10
----------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	37.59—38.29
----------------------------	-------------

Curih ob 12: Belgrad 10, Pariz 9,89, London 17,46, Newyork 446, Bruselj 73,65, Milan 22,50, Amsterdam 236,70, Berlin 178,50, Stockholm 106,25, Oslo 101,35, Kopenhagen 86,10, Sofija 540 ponudba, Budimpešta 80 ponudba, Atene 3,40 ponudba, Carigrad 3,50 ponudba, Bukarešta 3,40 ponudba, Helsingfors 8,925, Buenos Aires 103.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 434.50—436.50

v Zagrebu 437 blago

v Belgradu 435 —435.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 95.50—99.50, vojna škoda promptna 434.50—436.50, begluške obveznice 79.25 do 81.25, dalm. agrariji 74.50—75.50, 8% Blerovo posojilo 93—95.25, 7% Blerovo posojilo 89—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100, — Delnice: Narodna banka 7150—7300, Trboveljska 215—230.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97—98, agrariji 53 denar, vojna škoda promptna 437 blago, begluške obveznice 80.50 blago, dalm. agrariji 74.50 blago, 6% šumske obveznice 75 blago, 8% Blerovo posojilo 94.50 do 95, 7% Blerovo posojilo 90—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 91 do 94, — Delnice: Narodna banka 7100 denar, Priv. agrarna banka 200 denar, Trboveljska 230—235 (23), Gutmann 53 blago, Sladk. tov. Osijek 100 denar, Osj. livarna 150 denar, Isia 26—30 (30).

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 denar, vojna škoda promptna 435—435.50, begluške obveznice 79.50 denar (79.25), dalm. agrariji 73.50—74.50, 4% severni agrariji 51 do 52, 6% šumske obveznice 72.50—73.50, 8% Blerovo posojilo 95—97 (95), 7% Blerovo posojilo 89.75 denar (90, 89.75), 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 95—97.50, — Delnice: Narodna banka 7325 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Fižol: bač, srem beli brez vreče 365—375. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Živilski sejmi

Živilski sejem v Ptuj ob priliki Katarininega kramarskega sejma 25. novembra: prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 141 (67) volov, 395 (82) krav, 29 (10) bikov, 44 (4) junceve, 96 (35) telci, 3 (11) teleta, 409 (30) konj in 11 (4) žrebci, skupno 1128 (233) glav, od tega je bilo prodanih 7 volov v Nemčijo. Cene so bile naslednje: voli 3.50—5, krave 2—4.50, biki 3—4.50, junci 3.25—3.80, telice 3—4.75, teleta 4.50 din za kg žive teže, konji po kakovosti in velikosti 700 do 6000 din, žrebci 1300—2700 din za komad.

Cene kmetijskim pridelkom

V Ptuj, dne 25. novembra 1939: pšenična moka črna 2.50—3 din, pšenična moka bela 3.50—4, govodina 7—11 din, teletina 9—12 din, svinjina 5—12 din, slanina sveža 16 din, prekajena 20 din, svinjska mast 20 din, ječmen 1.70 din, slama 0.25 do 0.30 din, seno 1—1.25 din, krompir 1.25 din, leča 10 din, fižol 4.50—5 din za 1 kg. Jajca 1 do 1.25 din za komad, mleko 1.50—2 din z aliter.

V Trbovljah, dne 23. novembra 1939: črna pšenična moka 3 din, bela pšenična moka 3.50 din, govodina 10 din, teletina 16 do 20 din, svinjina 14 do 18 din, ovčje meso 8 do 10 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 17 do 18 din, prekajena slanina 22 din in krompir 1.75 din za kg, Mleko 2.25 din za liter, jajca 2 din za komad.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

v Radovljici dne 25. nov. t. l.: voli II. vrste 5 din, voli III. vrste 4 din; telice I. vrste 5 din, II. vrste 3.50 din, III. vrste 2.50 din, krave I. vrste 4.50, II. vrste 3.50, III. vrste 2 din, teleta I. vrste 7, II. vrste 6 din, prašiči špeharji 10 din, pršutarji 8—9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12 din, II. vrste 10 din, III. vrste 8 din; svinjina 16 din, slanina 18 din, svinjska mast 20 din, čisti med 20 din, neoprana volna 40 din, oprana volna 20 din, goveje surove kože 12 din, telečje surove kože 10 din, svinjske surove kože 8 din za 1 kg. — Pšenica 250 din, ječmen 200 din, rž 200 din, oves 200 din, koruza 200 din, fižol 500 din, krompir 150 din, seno 100 din, slama 50 din, jabolka I. vrste 500 din, II. vrste 400 din, III. vrste 300 din, hruške I. vrste 600 din, II. vrste 400 din, III. vrste 300 din; pšenična moka do 450 din, koruzna moka 300 din, ajdova moka 500 din za 100 kg. — Drva 100 din za kub. m.

Prekmurški gozdovi

Prekmurje je daleč od Ljubljane — Ljubljana premalo ve za Prekmurje. In vendar je to kos dragocene slovenske zemlje, ki bi mu bilo treba povečati več pozornosti, namreč razmeram, ki živi v njih slovensko ljudstvo po Prekmurju in ki niso ravno rožnate. Zato opozarjamo slovensko javnost na zadevo, ki je neizmerne gospodarskega pomena za vse Prekmurje in glede katere bo treba že v najbližji bodočnosti podvzeti odločne korake.

Kakšno je gospodarsko stanje v lendavskem okraju, najbolje razvidite, če primerjamo ta okraj s kočevskim, ki velja za najbolj siromašnega v državi. V kočevskem okraju odpade na prebivalca 1.40 ha poljedelske zemlje in 1.25 ha gozdne površine. V lendavskem okraju pa 0.65 ha poljedelske zemlje in 0.16 ha gozda na prebivalca. Že to razmerje dovolj pojasnjuje večno preseljevanje Prekmurcev, njih romanje v tujino za kru-

Za jugoslovanski patent št. 8967 od 1. sept. 1931 na;

„zaporni drsnik za pline in tekočine“

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. Cenj. ponudbe na: patentni inženjer ing. Hinko Petrič, Ljubljana, Beethovnova ulica 2

Moške zimske suknje

hubertuse in razne dežne plašče

nudi najceneje trdka

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 29

Oddajo se:

trgovski lokali

pisarne

stanovanja

v novi palači

zavarovalnice »Drava« v Mariboru

Ponudbe na:

Zavarovalnica »Drava« v Mariboru, Aleksandrova c. 14.

Kdo se bori proti draginji:

Tudi obrtnike draginja zelo tepe

Ljubljana, v novembru 1939.

Našo deželo je zajel val naraščanja cen. Tožijo vsi, vse se boji posledic in vse gleda zaskrbljeno v bodočnost. Kako dolgo bo trajala vsa ta negotovost, kako dolgo bo trajal strah za tisto, kar se imenuje »vsakdanje kruhe« in ki je velika blagodat, če ga človek lahko uživa v miru, če tudi po težkem delu, samo da je človek zdrav in ima povrh še mirno srce. V teh mesecih pa, odkar divja vojna vihra tam na zapadu, pa ni več miru med nami, zbegani smo; ta zbegano se čuti sicer še najhujše na gospodarskem polju. Podobna je še najbolj tisti stiski, ki smo jo preživljali od l. 1931 do 1935. Tudi tedaj smo se bali za razvoj našega gospodarstva, toda tedaj se je imenovala ta stiska »kriza« in je bila splošna tendenca »a la baisse«, kakor se tako radi izražajo naši gospodarstveniki, kadar ne marajo biti preprosti. Tedaj so šle cene navzdol, zaslužki ni bilo, vse je stalo; sedaj pa naraščajo cene in tendenca je »a la hausse« in nas ve je zopet zajel prav isti strah. V obeh primerih ima ta strah enako velike strašne oči in se imenuje — glad.

Od obrti živi v Sloveniji nad 20.000 obrtniških družin

Gospodarska kriza pred leti je zajela že tedaj med nami najbolj malega obrtnika. Koliko je bilo tedaj obrtnikov, ki so imeli svoje skromne zaloge založene z dragim blagom, pa je povpraševanje popolnoma zastalo. Ni pa zastala potreba po izdelkih za dnevno življenje in naš mali obrtnik je moral prodajati pod ceno, če je hotel izkupati vsaj toliko, da je lahko živel iz dneva v dan vse, kar je mrgolelo okoli njega. In Bog je priča, da je številno otrok ravno po naših malih obrtniških družinah največje.

Od obrti živi približno v Sloveniji 80.000 do 100.000 ljudi. Če ti ljudje nimajo dovolj prehrane, se ravno med temi družinami, ker so hitreje širijo propadanje in razne bolezni, ker so pred neugodnimi obrtniki slabše zavarovani kot pa naši delavci.

Tako se je zgodilo, da je že tedanja kriza zajela malega obrtnika z vso krutostjo. Začel je z ostajati s plačili, dolгови so rasti in kdor ni bil pretanjen, se je rešil s poravnavo. Kdor pa se je tega bal kot nepoštenega izhoda iz stiske, je že bolj zadržen svoj pas, nad družinico je še bolj zadržal beda — in šlo je. Tudi sedaj, ko so se skušale razmere nekoliko urediti, pa je zanj ista stiska, samo v obratni smeri. Dolgi prejšnje krize večinoma še niso odplačani, nova kriza pa nosi take pogoje, da noben velik tovarnar ali podjetnik nišesar več ne daje na kredit. Vse prihaja samo po povzetju. Novo blago je treba sproti plačati, za staro blago pa ni mogoče zbrati dovolj denarja.

Večina naših obrtnikov je prepoštena, da bi izrabila krivico

Pa bo kdo rekel, da bo sedaj pač lažje! S staro zalogo bo mogoče malo »pospekulirati« in vse se bo spravilo v pravi tir. Ljudje bodo še veselili, če bodo tudi za drag denar lahko dobili čevlje, obleko, klobuke, kleparska, ključavničarska ali pa pleskarska dela. Res je, da si bo marsikdo lahko opomogel tudi na ta način in se izmotal iz zagate, ki je ni zakrivil. To bodo lažje opravili posebno tisti obrtniki, ki žive v večjih mestih in to v središču mesta, kjer bogatija ne gleda ravno na vsak krajcar, ali je pravilno odrajan.

Toda največ naših obrtnikov živi tam nekje v zatišju, včasih so njihove delavnice kar v kakih vežah, ali v kletnih prostorih. V teh prostorih navadno ni videti nič več veselega, veselo je samo delo, ki še poje od zgaranih rok. Kajti v teh nerodnih časih ima samo še obrtnik tisto srečo, da lahko delo opravi pridne roke, misel se pa lahko še izpoje v kakšno prikladno pesem. In lepimi pesmi je v naših obrtnih delavnicah še mnogo! Drugod je dejo zajel že stroj in poleg rok zaslužni še misel in srce!

Te naše male obrtnike, ki delajo v zatišju, pozna skoraj vsakdo. Stranke so smeraj iste, vsa predmeta so si jih med seboj razdelila, v vseh vseh vedo prav dobro za vsak droban način njihovega življenja.

Vse jih pozna tako dobro, da sedaj, ko naraščajo cene, nikdo ne bo mogel razumeti, da so ravno ti mali obrtniki postali prve žrtve draginje. Oni so sedaj prvi, ki morajo kupovati dražje sirovine in potrebščine in če bo tak obrtnik moral le lahko povišati ceno svojega dela, bo nastalo tannanje in zgražanje, ki pa ne bo zmeraj upravičeno. Večji podjetnik ali celo trgovec z večjim obratom bo lahko še dolgo držal sedanje cene, ker s staro zalogo ne bo mogel prehitro kvišku. Malega obrtnika pa naraščanje cen stisne prvega; če bo hotel prenesti vse okoliščine, bo moral delati še z manjšim zaslužkom, samo da ne bi zašel med »navijalce« cen.

Izlicitiranih del ne bodo mogli opraviti

Najbolj pozorne so bile naše oblasti posebno v zadnjih letih našega ljudskega režima, da bi pri javnih nabavkah in licitacijah sodelovali tudi naši proizvodniki in obrtniki. Zato je bil številnim našim obrtnikom omogočen dostop k licitacijam večjega obsega in vsa dela, ki so bila izvedena po naših obrtnikih, so bila zadovoljiva in ustrežajoča vsem predpisom. Sicer so formalnosti okoli licitacij še zmerom silno velike, zvezane z velikimi stroški in zamudno, toda podjetnost naših ljudi je vse premogla — in šlo je. Borba na licitacijah je bila čisto zelo huda, včasih se je bilo treba boriti za vsak dinarček razlike. Vse licitacijske pogodbe pa so silno stroge in se jih je treba strogo držati. Vpoštevati je treba rok dobave, kakovost nabave in se trdno držati licitiranih pogojev.

Sedaj pa je draginja zajela celo vrsto naših obrtnikov in jih spravila v silno stisko. Cene so začele naraščati, sami so pa sklenili pogodbe za nabavke že v poletju ali pa še prej. Najhujše so v tem oziru prizadeti številni pleskarji, ker so izlicitirali razna pleskarska dela še pred krizo, se-

daj so pa cene pleskarskim potrebščinam poskočile že za 100 odstotkov. Prav tako se morajo sedaj bati vseh posledic svojih izlicitiranih obvez številni naši stavbeniki, ki so sklenili pogodbe tedaj, ko so računali še na stare cene. Vse njihove potrebščine so pa v cenah silno poskočile (n. pr. cene profilnega železa).

V draginjske odbore niso poklicali obrtnikov

Ponekod so oblasti že ustanovile odbore za pobijanje draginje, toda obrtniki se po pravici pritožujejo, da njihovih zastopnikov v te odbore niso poklicali. Omenili smo samo nekaj tegob, ki v teh hudih časih tepejo naše obrtnike, zato je pač razumljivo, da jih more taka pozaba zelo zadeti in boleti. To krivico je treba obrtnikom takoj popraviti.

Sedaj krožijo med nami pogosto razne številke o tem, kako je kakšno delo plačano. Če bi naši obrtniki skušali — posebno v manjših krajih — preračunati, koliko znaša njihov zaslužek na uro, bi marsikdo težko izračunal kaj več kot 50 par na uro. Take obrtniške družine s takim slabim zaslužkom imajo še povrh doma v slabih stanovanjih cel kup otrok in ker oče-obrtnik premalo zasluži, mora še žena ves dan kam ven na delo. Po mestih je mogoče zaslužek boljši, toda nič izdatnejši in zato je treba v mestih stanovati v kletnih stanovanjih, žene pa morajo krožiti po hišah kot hišnice ali kot postrežnice. In vendar je poleg kmečkega stanu samo še obrtniški stan tisti, ki je ponosen nase in ki nima tiste spakedrane standardne zavesti, da je sproletariziran. Delo v teh ljudeh še ni isto kot sužnost — delo ima med njimi v sebi še klice ponosa in veselja! — Zato spremljamo njihovo borbo z največjimi simpatijami in skrbjo in čimprej doumimo njihove sedanje težave!

Zamorci s škofovsko palico in mitro

Letos 29. oktobra je sv. oče v Rimu posvetil tri zamorske duhovnike v škofo. To je bil velik praznik katoliške vesoljnosti, saj se je ob tej priliki ponovno pokazalo, kako vseobsežna in preko vseh narodnosti in rasnih meja segajoča je katoliška Cerkev. Po posvetitvi so novi škofje ostali še nekaj dni v Rimu, te dni so porabili, da so obiskali nekatera italijanska božja pota, nato pa so v začetku novembra odšli v Francijo. Trejto nedeljo v novembru je bila v veličastni baziliki Srca Jezusovega v Parizu genljiva pobožnost. — Francozi so svoje misijonsko delo ponovno posvetili Srču Jezusovemu. Posebno okolje tej slovesnosti so dajali črni škofje, ki so ji prisostvovali v družbi belih škofov. Prostorna bazilika je bila do zadnjega kotička napolnjena. Zamorski škofje so msgr. Kiwanuka, msgr. Ramarosandrat in msgr. Agniswani. Prišli so v nabito polno cerkev z veličastnim spremstvom visokih predstavnikov pariške duhovščine, med njimi je bil tudi kardinal

nadškof Verdier in apostolski nuncij v Parizu msgr. Valerio Valeri. Posvetitev misijonov Srču Jezusovemu je bila, kakor pravijo poročila, globoka apoteoza misijonskega dela. Pridrigo je imel msgr. Ramarosandrat, nekdanji učenec jezuitov na Madagaskarju, ki je v vznešenih besedah, polnih ponižne zahvale Bogu in njegovi milosti, opisoval veličino misijonskega dela v Afriki. Najveličastnejši trenutek pa je bil, ko so vsi navzoči škofje brez ozira na barvo svojega obraza poklekili pred najsvetejšo in gorečo odmolili molitev, s katero vse svoje misijonsko delo polagajo pod varstvo Srca Jezusovega. Nato je škof msgr. Kiwanuka podelil vsej množici blagoslov z Najsvetejšim. Bila je pretresljiva slika, gledati črnega škofa v vsem sijaju cerkvene liturgije z monštranco v rokah!

Naslednji ponedeljek so črni škofje odšli na božjo pot v Lisieux.

Zamorski škofje v družbi francoskih cerkvenih dostojanstvenikov pred baziliko Srca Jezusovega v Parizu; sredi med njimi sta kardinal nadškof Verdier in apostolski nuncij msgr. Valerio Valeri.

CISTEK

Narte Velikonja:

Môre

Zdaj še s tistim fantkom. — Počakajte nekoliko zaradi one zgodbe e skrivnostnosti in prijatelj! — Fantek je res metal kamenje na vrt, res ubil vrtnarju šipo, ki sem jo jaz plačal, zato da ni bilo prepira in da ni izvedel oče sosed, ki je bil z otroki strog. Fantek se je res igral in metal kamenje na naš vrt, jaz sem ga okregal, da naj oprosti, a da se ne sme, ker bi lahko koga zadel in mu ranil čelo ali zlomil celo ključnico, kakor se je že zgodilo. Fantek mi je pokazal jezik in lahko potrdim, da ga ima, in to potrjujem, fantek mi je vrgel spet kamen in imam ta kamen sedaj na svoji mizi, da mi veter ne odnese papirjev. Toda čez sedem dni ali tako nekako sem prejel najprej od magistrata poziv zaradi razžaljenja časti. Razžaljen je časti tega in tega, ker sem fantka nadržal in ga žalil na časti in sem mu s tem napravil škodo na blagu in imenu in na — saj ne vem več, na čem, ker sem v jezi raztrgal papir. Tako sem bil jezen, da nisem šel k tistemu častnemu sodišču.

Menda je bilo čez štirinajst dni, ko sem dobil od sodišča tisto modro kuverto, ki ti jo da pismo- noša z nekim pomenljivim nasmehom in si misli, da, misli si, ko mu moraš plačati »poroc«. (Porto reče on!) Misli si:

»Tudi ta je zašel med razbojnik! Bog ve, koga je ubil ali oseparyl!«

Tudi meni jo je dal, kot jo da uradna oseba, ki mora dobiti denar za svoj popravek.

Tam je bilo zapisano, da sem fantku zlomil ključnico. Naj pridem ta in ta dan na sodišče, soba toliko in toliko in če imam priče, naj jih pripeljem a seboj! Prič nisem imel, ker sva s fantkom govorila sama, v jezi sem vrgel povabilo v kraj — jaz pozabljam; odkar me je nekdo tirjal, pozabljam — pozabil sem tudi, kdaj in kam moram,

pozabil, ker sem imel tako nujno delo, da sem moral tisti dan svojemu nečaku po mošjo in sem pozabil tudi mošjo. Potem so mi napisali in sem zavezal v robec papir, da ne bi pozabil. Po mošjo, pravim, na sodišče pa sem!

Sodnik ni pozabil, sosed ni pozabil! Obejoen sem bil in sem plačal njegovega (sosedovega) odvetnika in fantku za bolečine in zdravnika in zdravnika in še nepogojno mesec dni zapora zaradi hude telesne poškodbe.

Pozabil sem iti sedet in je pome prišel policaj. Mislim, da sem navedel dovolj tehničnih razlogov in zadostno tehtne in da lahko vsak ve in razume, zakaj se ne zanimam za nič okoli sebe.

Zadnjič je hiša gorela in so prišli gasilci in vdrli v mojo sobo.

»Kaj sem naredil?« sem vprašal, kajti nisem si mogel misliti, da so nekaj drugega kakor policaj. Vidite, da se res ne zanimam za nobeno reč! In pozabljam! Skoraj bi bil pozabil na onega, ki je imel še pol ure do vlaka in je hotel od mene zvedeti kaj novega!

Da, kaj sem res pozabil.

Toda čez štirinajst dni sem moral iti v go- etilno. Tudi to moram pojasniti! Saj človek ne pride iz pojasnil!

Goepodinja mi je odpovedala hrano! Da se je navelicala! Če hočem jesti mrzlo in postano hrano, lahko grem v gostilno, tudi bi ona ne imela nič proti temu, če je postana, kar da ima vsako tele svoje veselje, če bi ne bila hrana v posodi, ki jo mora dekla pomiti, da mi lahko da večerjo. Da mi ne da hrane več, ker da je zgodilo, da je krož- nika našla pod zglijem, knjigo pa pod mizo. Iz tega sklepa, da sem pozabil, da krožnik ne gre pod zglijem!

Ne trdim, da sem kar vrt na nos bežal v gostilno. A tako čez dva dni me je začela nekam glava boleti in nekam prazno je bilo v meni, tako kakor bi se hotelo vse nekam sčeti. Šel sem v gostilno, da poiščem svojega prijatelja, ki je v bolnišnici za strežaja. On je moj zdravnik za bole- lezni in ki je še pomagal z aspirinom, ko se mi je odkril noht na nogi. Samo čakati sem moral, da je apert zrasel, pa je bilo dobro.

Moj prijatelj Peter — Peter mu je bilo ime — me je pogledal, obrnil in govoril, da ni od nikoder natakara, da ima svoj tri-deci prazen, če rad

jem pečenko, da jo on rad, da nima nikogar, ki bi mu jo naročil. Da ga nekoliko noha boli če bi am šel v kuhinjo in naročil zanj in zase.

Povedati moram, da je bila veselica Družbe sv. Cirila in Metoda in gneča in veselje in na vrtu ples in harmonika in narodna zabava brez takee in narodne dame so lahko pokazale nove klobuke.

Šel sem in naročil zanj in zase.

Ce koj plačam, ker Peter da rad pozabi in je danes gneča in dren in je zdaj Peter že globoko na kredit, mene pa ne poznajo. Če ne plačam koj! Kaj sem hotel, če sem rekel kaj ali ne, moral — ne le reči — prinesel sem moral, napraviti sem moral in plačati moral. Prinesel sem pa le za obal!

Ce ne bom nič pil, ker je mastno? je vprašal Peter. In sem šel še po pijačo in sem zato, da sem lahko nosil, vzel samo eno in večjo mero.

Bolj ko sem jedel, bolj sem zdravil in ko sem eit položil zmečkan papir, ki je bil za servijeto okoli vilic in noža, da se ni videla umazanija in nisem imel kam obrisati, pa sem ob hlače, sem bil zdrav. Ob hlače, da: saj se ni nič poznalo na nožu, da eo umazane. Oprostite, vse to bi moral prej povedati! Prej, in ne, ko sem že sit. Ko sem ei z nožem otrebil še dve škrbini, sem zadovoljen prižgal »dravce«.

»Ali imaš še kakšno?« je rekel Peter, tudi on je bil že ves zadovoljen in srečen. »Oh, ne veš, kako sem vesel in srečen, da sem te vendar enkrat našel!«

Našel sem jo še in zadnjo polovico in mu jo dal. Samo tobakarji bodo vedeli, kaj to pomeni, če komu daš zadnjo cigareto! Tudi mislim, da ni treba nobene razlage, zakaj sem tvegal to žrtve. Ali me ni ozdravil? Za zdravje daš marsikaj!

»Vljuden pa nisi!« je zagodrnjal, ko sem se mu opravičeval, da je žalibog samo polovička.

Ce bi imel večji krvni pritisk, bi me bila za- dela kap! Ce daš zadnjo polovico in nisi vljuden, ne!

Toliko, da sem zajeceljal, naj pove, zakaj ne!

»Ker bi bil moral že prej in meni prvemu po- nuditi.«

»In kaj bi bil vzel ti?«

Vsi mislite, da je rekel: »Polovičko!« in da sem jaz odvrnil: »Saj jo imaš!«

To bi bil star dovtip. »Že vemo!« bi rekli. Star, da se mu je treba pokloniti v spoštovanju

NOVINARSKI KONCERT

1. DECEMBRA - NA TABORU

SODELUJEJO:

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR
POD VODSTVOM
FRANCETA MAROLTA

SOLISTI:

SONJA IVANČIČ
IVAN FRANCL
VEKOSLAV JANKO
VIOLINIST LEO PFEIFER

Dva požara v Slov. krajini

Gorelo je v Soboti in v Rakičanu

Murska Sobotica, 28. nov.

V Murski Soboti že od jeseni, ko se je vne- la notranost Dittrichovega kina, ni bilo po- žara. Tem bolj je zato presenetila javnost vest, da bi velika stavba nabavljalne zadruge za dr- žavne nameščenice kmalu postala žrtev ognja z vso zalogo živil in prodajnih predmetov. Ogo- rek, ki je zvečer, ko so zaprli trgovino, padel iz peči, je zanetil ogenj, ki se je počasi širil po tleh in prešel na prodajno mizo. Tla so bila namazana z oljem, zato se je razvil v trgovini gost smrdeč dim, ki je napolnil celo sobo in po- kvaril del živil. Od vročine so razpokali kozar- ci za vlaganje, volna se je pokvarila, prav tako tudi izdelki iz nje, milo in čokolada sta se raz- topila, dežnikom pa so se izravnale kljuge. K sreči je prej zmanjkalo kisika, preden je ogenj prišel do okna, kjer bi lahko počila šipa in bi ogenj dobil duška, da se razvije v uničujoč po- žar, ki bi v vetrovni noči uničil celo trgovino s skladiščem in ogrozil stanovanja treh družin. Rešiti ne bi mogli nič, ker tudi v tem delu me- sta najbrž ni dovolj vode za uspešno gašenje. Sreča je tudi, da ogenj ni prišel do sodčkov s petrolejem in bencinom, ki bi v vročini gotovo eksplodirali.

Ogenj je prvi opazil poslovodja, ko je zju- traj ogledal trgovino, pa ga je dim vrgel nazaj. Brž je skočil v trgovino in pogasil še tleči pult. Škodo so ocenili na 20.000 din, ki jo je banka »Slavija«, pri kateri je bila zaloga zavarovana, tudi priznala.

Takoj naslednji dan popoldne pa je izbruh- nil požar v Rakičanu. Na veleposstvu, od ka- terega so po agrarni reformi odločili stavbišče za novo kmetijsko šolo v Rakičanu, so se vneli hlevi in pogoreli do tal. Hlevi so bili dolgi 33 metrov, vzorno urejeni za gojenje plemenske živine, poleg njih pa so svinjaki, v katerih je bilo 30 prašičev. V hlevih je bilo v času požara 29 glav goveje živine.

Ogenj je nastal v svinjski kuhinji. Gorelo je pod kotlom, iskra iz ognjišča pa je zanetila koruzne storže, ki so dali dovolj plamena, da se je razširil še naprej in prenesel iskro tudi v podstrešje, kjer je bila ogromna zaloga sena iz veleposstvenih pašnikov. Nad hlevi je bilo 40.000 kg krme. Ko je ogenj prodril streho in do- bil razmah, se je požar hitro razširil na celo stavbo. Iz hlevov so pravčasno rešili živino, iz svinjakov pa prašiče, drugo pa so morali pre- pustiti uničenju, ker za gašenje ni bilo dovolj vode v bližini.

Hlevi so goreli cel popoldan in še celo noč do naslednjega dne. Ogenj je uničil celo go- spodarsko stavbo, ki je bila lepo oskrbovana in pokrita z opeko. Škodo na senu so ocenili na 32.000 din, na stavbi pa je okrog 60.000 škodo. Zavarovalnica znaša samo polovico te vsote. Lastnica veleposstva je zdaj grofica vdova St. Julien-Wallsee.

K sreči so bili goreči hlevi okrog 50 kora- kov oddaljeni od ostalih poslopj, da se požar ni mogel razširiti. Tudi vetra ni bilo, ki bi la- hko raznesel goreče kosme sena po vasi.

pred starostjo, a sem ga pomladil kakor cigan kljuse. On pa ni rekel tega, temveč vprašal pro- dirno in poučujoče:

»Ali bi ti razžalil svojega prijatelja?«
Odkimal sem mu.
»Svojega največjega in najboljšega prijatelja?«
Odkimal sem. Naj se oglasi tisti, ki bi rekel drugače.

»Ne, vidiš — je dejal, položil spet polovičko nazaj. Meni je bilo v dno srca žal. Zdaj sem ve- del: razžalil sem ga, njega, ki je bil moj najboljši prijatelj in mi je nosil aspirin za tonj iz bolnice. No, le poizkusite sami kupovati ga. Ne prijatelja, aspirin! Poizkusite! Vi, ki se pomilovalno smejeje in dvomite, ali se izplača imeti prijatelja za to, da te zdravi in nosi aspirin in acqua destilata! Meni je bilo srčno žal in sem že računil v duhu, koliko me bo stala ta zamera, ker bom moral sam loviti deževnico mesto one aque.

Natakara!« je poklical. »Cigarete! Ta gospod bi rad cigarete!«

»Kakšnih?« je vprašala.

»Kakšnih?« ee je razjezil moj prijatelj Peter.

»Najboljših!«

»Drina ali Vardar?«

»Oboje!«

In tako sem moral plačati škatlo »Drine« in škatlo »Vardaria«. »Vardar« je odprl in pustil na mizi obe škatli.

»Da boš lahko kadil, kar tu naj bo! je dejal.

Ko je prižgal — bolje, ko sem mu prižgal. (Hotel sem mu e ciganskim ognjem, a je rekel, da se ne spodobi v javnem lokalu) — ee je še bolj zadovoljno premaknil in potihoma in zaupno dih- nil:

»Ali znaš molčati?«

Kdo bi ga ne bil osepul pogledal, saj pogleda še Kordula klepetulka, če jo vprašaš.

»Tega me pa ni treba vprašati?«

»Stvar je resna in važna, zato mi boš opro- stiti!« je dejal razžaljeno, da sem mu odgovoril po ovinku. »Povedal bi, če znaš molčati!« je ponovil.

»Veš kaj, da me nobena stvar ne zanima. Kar sem vedeti jaz navaden meščan, to »toji« vsak dan v listih Pravim da kar sem, več mi pa tre- ba ni Niti prah ee ne bo premaknil, če vem, kaj več. Nimam ne delnice, nisem ne trgovec, nisem ne rentir, nisem nič. Če bodo drugi živeči, bom jaz,

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 30. novembra: Andrej (Hrabroslav), apostol.
Petek, 1. decembra: Zedinjenje. Edmund in tovariši; Natal.

Novi grobovi

† Emil Koprivnikar

V ljubljanskem Leonišču je v torek zvečer mirno v Gospodu zaspał gospod Emil Koprivnikar, ugledni mizarski mojster v Litiji. Pred tednom dni je bil žrtev nesreče pred ljubljanskim glavni kolodvorom. Hudo poškodovanega so prepekljali v Leonišču, kjer so se zdravniki ves teden trudili, da bi mu rešili življenje, pa žal zastoj. Po hudem trpljenju je gosp. Koprivnikar v torek zvečer izdihnil svojo dušo. Njegovo truplo so prepeljali v Litijo, kjer ga bodo v petek ob 3 pop. pokopali na župniškem pokopališču.

Rajni g. Koprivnikar je bil izredno delaven mož. Požrtvovalno je sodeloval v vseh stanovskih in katoliških prosvetnih in političnih organizacijah. Zadnji čas je bil tudi načelnik okrajnega cestnega odbora litijskega, bil je dalje načelnik trga Litije, predsednik Prosvetnega društva, delaven odbor pri gasilski četli in navdušen delavec pri raznih obrtniških društvih. Povsod bodo delavnega in požrtvovalnega moža hudo pogrešali. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† Na Raki pri Krškem je 25. novembra umrl poestnik g. Alojzij Humeč, brat viš. sadl. nadzornika g. Martina in ravnatelja g. Dragotina Humeča. Pokojnik je bil nad vse ugleden gospodar, ki se je s svojo izredno pridnostjo in neumorno delavnostjo povzpelo do trdnega blagostanja. Bil je nad 30 let občinski odbornik, vsa ta leta tudi član krajevnega šolskega sveta. Zaradi svojega kremenitega značaja, poštenosti, gostoljubnosti in srčne dobrote je bil znan in priljubljen po vsem krškem okraju. Njegov pogreb, ki se ga je udeležila vsa fara, je pokazal, kako je bil priljubljen in spoštovan. — Blagemu pokojniku svetila večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je ugledno družino Josipa Jerala zadel hud udarec. Umrli ji je 19letni sin g. Ciril Jerala. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vič dovdanski cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu. Blag spomin! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Upokojen je orožniški podpolkovnik Milan Kovinčič.

— Sporočamo gasilec litijske župe, da je umrl naš dolgoletni župni blaginjak tov. Emil Koprivnikar. Pogreb bo v petek ob 3. popoldne na pokopališču v Litiji. Vabimo gasilce, da se v čim večjem številu udeležijo pogreba draga in nepozabnega tovariša. — Uprava gasilske župe Litija.

— Nedeljske izletniške vozne karte veljajo tudi na državni praznik 1. decembra. S temi polovičnimi voznicami je torej omogočena polovična vožnja po železnicih že od četrtega popoldne naprej. Vozovnice veljajo do sobote do 12. popoldne. Od sobote do 12. dalje pa veljajo prave nedeljske izletniške vozne karte. Opozorjamo, da pa nikakor ne veljajo karte tako, da bi napravili izlete trajajoče tri dni. Izletniška karta za praznik velja samo do sobote do 12. in kdor se hoče odpraviti v nedeljo, mora kupiti zopet karto.

— Naše rojake in vse prijatelje glasbe v Belgradu, Zemunu, Pančevu in drugih mestih v bližini in daljini okoli Belgrada opozarjamo na jutrišnji veliki vokalno-simfonični koncert, ki bo v veliki dvorani Kolarceve zadušbine v Belgradu ob pol 21. Naslednji koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Belgradu bo v nedeljo, dne 3. decembra ob 11. popoldne v Kolarcevi dvorani. Na tem koncertu bo izvajal zbor mešane zbrane raznih naših skladateljev. V soboto, dne 2. decembra pa bo vokalni koncert Glasbene Matice v Svetosavski dvorani v Pančevu. Čisti dobiček je namenjen za božično obdarovanje revnih slovenskih otrok v Belgradu.

— Na dan zedinjenja bo v Sevnici svečano odkritje spomenika kralju Aleksandru I. Dovoljena je polovična vožnja na državnih železnicih

če bodo drugi umrli, bom tudi jaz lahko. Ali misliš ti ostati sam in večno na evetu, kaj? Mene nobena stvar ne zanima, posebno, če je skrivnostna. Nisem radoveden pa baste!

To je vžgalo. Da bi videli Petral Petra, mojega prijatelja, ki mi je nosil aspirin!

»Nikoli se nisi zanimal za nobeno stvar!«

»Ne zameri! Vendar moram povedati, da ne boš nikoli in nisi nikoli nič odločil. Se voliš si tako, kakor so drugi hoteli. Ali ne veš, kako si se bahal, da boš volil Mačka, pa si je Jevtiča? Zakaj potem novice, če te niti vprašajo ne, ali si spal? V bolnišnici vidi vprašajo bolnika — saj dobro veš — če je spal.«

»Vendar, to je važno. Samo povej, če znaš molčati?«

»Me prav nič ne zanima!« sem se dvignil, samo tako navidez dvignil, ker zdaj sem vedel, da je Peter v ognju in me ne bo prej pustil, preden ne otrse svoje glave srea.

»Sedi nazaj! Dobro, ker si rekel, da znaš molčati, mi eži se v roko.«

In zgrabil je mojo roko in me potisnil na etol. »Prav, toda rečem ti, še enkrat ponovim, samo tebi! In molči, molči!«

Sklonil se je prav nad mizo in povedal. Povedal celo povest, toda kakšno in tako lepo prirojeno in lase vzdigajočo povest.

In na dnu te povesti, te erce pretresujoče in lase vzdigajoče povesti sem zasedil jedro, ki sem ga jaz pripovedoval oni mōri, ki je bil moj prijatelj Vincencij in mu je prečel pol ure do odhoda vlaka.

Saj so me vprašali, kaj sem povedal in kaj mi je povedal Peter.

Ne bodite hudi! Besedo sem mu dal, da ne povem nikomur. Vem, da sem se Petru samemu zameril, ker nisem trosil naprej, a beseda je beseda!

Mislil, da sem s svojo zgodbo vendar erečno postal mōra.

Tako je rekel moj znanec — pisatelj znanec — ko je končal.

Vidite, tako nas je mōril in mi emo ga poslušali na trmu in osatu in koprivah. Jaz namreč nisem kriv mōr in tako rekoč tem potom topogledno izjavljam, da nisem.

vsem udeležencem. Na odhodni postaji je kupiti vozni listek do Sevnice in legitimacijo obrazec K-13, kar velja za brezplačni povratek. Legitimacija se mora dati žigasti Odboru za postavitev spomenika, ki bo ob priliki odkritja posloval pri žel. postaji v Sevnici. — Popust velja za odhod od 29. t. m. do 1. decembra in za vrnitev od 1. do 4. decembra t. l. Lahko pa se udeleženci poslužijo tudi nedeljske povratne karte, ki velja tudi za državni praznik zedinjenja. Cenjeno občinstvo se vljudo vabi, da se te redke svetovne udeležbe v čim večjem številu in s čim enostopno naslo prelepe Sevnice.

— Bolne noge so pričetek hiranja telesa. Neguj noge s SANOPEDOM, da jih ohraniš zdrave. — Glavna zaloga: drogerija Jantigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Podružnica Slomškove družbe za ljutomerski in pujski okraj bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 3. decembra t. l. ob 9 v okolišni redni šoli v Pučju z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Došla okoliščina št. 1; 3. Poročila odbornikov o podružničnem stanju: a) podpredsednika, b) tajnika, c) blaginšdarke, d) predsednika; 4. Poročila preglednikov o podružničnem poslovanju; 5. Volitev: a) odbora, b) preglednikov; 6. Odobritev proračuna; 7. Samostojni predlogi; 8. Izseljenko vprašanje. Predava g. Josko Babšek; 9. Resolucija VI. MKKK v Ljubljani. Poročila g. dr. Stanko Cankar; 10. Slučajnosti. — K polnoštevilni udeležbi vabi vse članke (ice) in prijatelje (ice) naše podružnice obd.

— Za Novinarski dom v Ljubljani je darovala Gostilničarska pivovarna d. d. v Laskem znesek 1000 dinarjev, za družabno prireditve po novinarskem koncertu, ki bo jutri zvečer na Taboru, pa 50 steklenic svojega priznanega dobrega termalnega belega in 50 steklenic okusnega termalnega črnega piva. Ugledni Gostilničarski pivovarni d. d. v Laskem, ki se je v kratkem času svojega obstoja s svojim res odličnim pivom tako lepo uveljavila, izreka ljubljanski sekcija Jugoslovenskega novinarskega združenja prisrčno zahvalo.

— Uprava državnih monopolov v Belgradu je razpisala za 21. dec. 1939 ob 11 prvo ofertal-

Po državah

* Spomenik Rugleru Boškoviću v Dubrovniku bo izdelal Ivan Meštrovič. Zastopniki mesta Dubrovnik so se dni obiskali kiparja Ivana Meštroviča in ga naprosili, naj izdela osnutek spomenika glavemu hrvatskemu učenjaku Rugleru Boškoviću. Meštrovič se je izjavil pripravljenega, da ta spomenik napravi. Sredstva, bo zbralo samo ljudstvo. Spomenik bo izdelan do pomladi 1940 in bo stal pred jezuitsko cerkvijo v Dubrovniku na trgu, ki nosi ime po Rugleru Boškoviću. Novi spomenik bo za Dubrovnik velika pridobitev v estetskem oziru.

* Za zimsko pomoč siromašnim in nezaposlim prebivalcem Zagreba je bilo doslej nabranih že nad 820.000 dinarjev.

* Nov upravitelj rudnika Monte Promina. Poročali smo pred nekaj dnevi, da so rudarji v dalmatinskem rudniku Monte Promina zagrozili s stavko, ako ne bo odstavljen upravitelj rudnika inž. Josip Wonko, ki se je po njihovem mnenju hudo pregrešil proti hrvatskemu delavstvu in sploh hrvatskemu narodu. Zdaj je po posega vmes banaka oblast v Zagrebu, ki je inž. Josipa Wonka odstavila in za začasnega upravitelja rudnika postavila inž. Petra Kleiča, rudarskega svetnika pri rudarskem poglavstvu v Zagrebu. Rudarji so izjavili, da so s tem zadovoljni in tako vlada v rudniku zopet red in normalno delo. Nevarnost stavke je odstranjena.

* Zenska dvajset let v moški obleki. Na državno pravdnitvo v Užicah je te dni prišel kmet v srbski narodni noši in je izročil uradniku, ki ga je sprejel, ovadbo proti nekemu kmetu v užilski okolici zaradi hude telesne poškodbe. Uradnik je prebral ovadbo in je osumljen, ko je bral podpis Gjuka Lukič. »Kdo je žena in zakaj ne pride sama?« je vprašal. »To sem jaz,« se je glasil odgovor. Žena, ki je stala v moški obleki pred uradnikom, je pripovedovala svojo nenavadno povest. Med svetovno vojno se je poročila — stara komaj 18 let — proti volji svojih staršev z nekim revnim kmetom, ki je kmalu po poroki moral k vojakom in je na bojišče izginil. Moževi starši so jo kmalu zapodili od hiše. Njeni starši, ki ji niso hoteli odpustiti, da se je proti njihovi volji poročila, so ji zaprli domačo hišo. Kaj naj stori? Vdajala se je pri nekem kmetu kot dekla. Kmet pa se je zagledal v njo in jo je zalezoval. Kamor koli je prišla, povsod so jo, lepo in mlado, delodajalci nadlegovali, tako da ni nikjer mogla dolgo ostati. Da bi končno imela mir, je sklenila obleči moško obleko in si poiskati zaslužek v zelo oddaljeni vasi. Nad dvajset let že nosi moško obleko in opravlja najtežja hišpovsilska dela. Nič ne slutiti, da je ženska. Tako je laže našla delo in je bila rešena zalezovanja, dobila pa je tudi večjo plačo, kot bi jo kot ženska imela. »Pozabila sem že skraj, da sem ženska,« je končala Gjuka svojo povest. »Edino, če o praznikih prižgem v cerkvi svečo in se spominjam svojega že davno umrlega moža, mi postane hudo pri srcu in moram jokati. Namesto, da bi zibala svoje vnučke, moram opravljati najtežja moška dela.«

* Premoženje je zaigral. V Subotici se je obesil na nekem ekednju bivši veleposrednik Ante Stifčić. Bil je star šele 44 let in je bil svoj čas zelo bogat, posedoval je nad dve sto oralo zemlje in lepo hišo. Bil pa je strašen igralec in je v nekaj letih zaigral svoje premoženje in zašel v zadnjem času v najhujšo bedo.

* Vlom v varaždinsko gimnazijo. V poslopje realne gimnazije v Varaždinu so ponoči vstopili neznani zlikovci. V fizikalnem kabinetu so se oskrbeli s pihalci, svetili in drugim orodjem ter se nato napravili v ravnateljevi pisarni nad železno blaginjo. Pa se jim ni posrečilo, da bi jo odprli. Nato so preiskali vse sobe, pa niso nikjer našli denarja. Oditii so morali praznih rok.

* V apnenci se je zadušil. V vasi Ivanjke pri Banjaluki je petletni sinček kmata Tomislav Klečin padel v globoko apnenico, ki je bila na dvorišču in se je v njej zadušil. Ko so ga starši našli, je bil že mrtev.

* Trafikant tihotapljen toba. Organi finančne kontrole v Zenici so zadnje čase v okolici opažali, da kade ljudje zelo mnogo tihotapljenega tobaka.

no licitacijo za oddajo v zakup velikoprodajne tobačnih izdelkov in cigaretnega papirja za skupno razdobje od 1. aprila 1940 do 31. marca 1945. Takšna licitacija za prodajne okolišče I do 9 bo pri tobačni tovarni v Ljubljani. Podrobnosti na navodila se vidijo v razglasu, ki je našt na občinski deski, morejo se pa dobiti tudi pri finančni kontroli.

— V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine od 29. t. m. je objavljen »Ukaz o imenovanju senatorjev«, dalje »Uredba o emisiji občinskih posojil«, »Uredba o 1% nem prispevku za narodni invalidski fond«, »Uredba o preskrbi državne obrambe s rudarskimi in topniškimi proizvodi«, »Uredba o omejitvi prodaje tekočega goriva in prometa s motornimi vozili«, »Sprememba točke 2. oddelbe št. 6789-IV-1935 glede izvoza orehovega lesa«, »Prodajne cene bencinske mešanice«, »Dopolnilni zapisnik k pogodbi o trgovini in plovi med kraljevino SHS in Italijo — veljavnost in »Pravna pomoč v civilnih in trgovinskih stvarih med kraljevino Jugoslavijo in Nemčijo«.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec nafavne »Fransi-Joset« grenčice.

— Dva nevarna tatova obsojena na 4 leta. Mali kazenski senat v Ljubljani je včeraj sodil 2 nevarna tatova, ki se nočeta med seboj prav nič poznati, čeprav sta doma iz istega kraja. Zaradi raznih vlovov in tatvst sta presedela že leta in leta. Sta nepoboljšljiva zločinci, za katere bi najbolj bilo trdo, prislino delo. Prvi je sedel na zatožno klopo Ferdinand Tomšič, star 23 let, krepek fant, brez stalnega bivališča, delomržeč, za katerega je državni tožilec zahteval, da ga po prestani kazni odpeljejo v prislino delavnico. Ferdinand Tomšič je v nekaj mesecih v mestu in ljubljanski okolici zagrešil 7 večjih vlovov, je specialist za tatvine koles, rad obiskuje po noči gostilne, od koder odnaša razne alkoholne pijače. Od januarja do konca marca je nakradel mnogo raznovrstnega blaga v skupni vrednosti za 10.000 din. Njegov ožji rojak iz Rogatec Jože Petrič je v tem času sam napravil 5 vlovov, pri katerih je nabral razno blago za okoli 6000 din. Skupaj pa sta zagrešila dva večja vlovna na Dolenjskem. Pred sodniki sta se deloma priznala tatvine, druge pa sta tajila in se nista hotela prav nič poznati, trdeč, da sta se le enkrat v življenju srečala tam v ljubljanskih zaprtih. Delo jima stardi, rada se potepata. Po daljši razpravi sta bila obsojena: Ferdinand Tomšič na 4 leta roblje in v izgubo častnih pravic za 5 let. Jože Petrič tudi na 4 leta roblje in v izgubo državljanških pravic za 5 let. Senat mu je za sedaj še prizanesel s prislino delavnico, ki se je vsak tat najhujše boji.

Postali so pozorni in res se jim je kmalu posrečilo iztakniti tihotapca, ki je zalagal ljudi s tihotapljenim tobakom, v osebni vaškega trafikanta Abdurahmana Beganova. V njegovi hiši so našli precejšnje količine tihotapkega tobaka. Trafikant se izgovarja, da mu je prodaja »legalnega« tobaka in cigaret premalo nesla.

* Drzni podvig divjih lovev. V Lenikenu blizu Siska se v gozdovih Thurn-Taxisa opaža poživljeno delovanje odhodnih divjih lovev. Te dni je sel loveki čuvaj Imbro Gregurič na obhod po gozdovih. Ko je bil že precej globoko v gozdu, so iznenada izza nekega grma skočili nadenj trije zakrinkani moški, oboroženi s puškami, mu vzele puško in municijo ter čuvajsko kapo in mu zabili, naj se nikdar več ne prikaže v gozdu, sicer mu bodo posvetili. V eni preteklih noči pa so menda leti neznanec streljali na čuvajevo hišo in razbili več okna. Ljudje menijo, da so vse to napravili divji love. Ostrasiši so hoteli s tem Greguriča, ki jim je močno stopal na prete.

* Skozi okno so streljali na spečo družino. V vasi Čugovcu pri Bjelovarju so v eni preteklih noči v hiši trgovca Josipa Buljkovića doživeli razburljiv dogodek. Okrog polnoči, ko sta trgovca in njegova žena že spala, so začeli neznanci ljudje streljati skozi okno spalnice. Pri prvih streljih sta se zakonca zbudila in ko sta se zavedla preteče nevarnosti, sta ekotila s posteli na tla in se splazila po tleh v kot sobe, kjer sta bila varna pred krogli. Od streljanja so se prebudili tudi sosede, ki so pričeli prihajati iz svojih hiš. Tega so se napadaleci, ki so bili trije, prestrašili in so izginili v noč. Orožniška preiskava je naslednjim dan dognala, da so napadaleci izstrelili 15 strelcev iz revolverjev in več strelcev iz lovske puške. Poiskue zahrbnega umora, kateremu ne vedo razlage, je zbudil po vsej okolici veliko razburjenje. Orožniki so menda storilecema že na sledu.

* Zloglasni hajduk ubit. Pred nekaj leti je bil strah in trepet vse severne Dalmacije zloglasni hajduk Tomo Čirjak iz Popovića pri Benkovcu v severni Dalmaciji. Čirjak je precej let preživel v jetnišnicah v Sibeniku in Mariboru. V Sibeniku je pobegnil iz zaporov okrožnega sodišča, pa so ga kmalu prišli in vtaknili v mariborsko jetnišnico. Pred dvema letoma pa je Čirjak v družbi s še nekaterimi jetniki pobegnil tudi iz mariborske kaznilnice in se od tedaj naprej vse čas uspešno skrivati. Oblasti so razpisale na njegovo glavo nagrado 20.000 din. Nekega dne so našli v Obrovcu v Dalmaciji razmešarjeno truplo, čigar identiteto sicer niso mogli točno ugotoviti, toda znaki so kazali, da je bil to neki Čirjakov pajdaš, ki ga je Čirjak v prepriu ubil in strašno razmesaril. Te dni pa je tudi Čirjak doletela smrt. V bližini vasi Slivnice je srečal kmečkega fanta Ivana Kneževića, ki je bil na lovu. Čirjak ga je vprašal, ali je kaj ustrelil, nakar mu je Knežević odvrnil, da še nič. Čirjak mu je nato rekel: »Boš videl kaj bom zdajle jaz ustrelil in zahteval puško od Kneževića. Knežević pa mu je ni hotel dati. Čirjak se mu je približal in prijel za svoj revolver. Knežević se mu je umikal toda Čirjak je zgrabil za puškino cev. V tem pa je Knežević sprožil. Strel je hajduku razmesaril dlan in ga zadel še v bližino vratu, kjer mu je raztrgal vilico in presekal vratne arterije. Knežević je po strelu pobegnil, čez nekaj časa pa se spet vrnil z nabasano puško. Tedaj pa je bil Čirjak že v zadnjih zdihljajih. Knežević je nato odšel na orožniško postajo, kjer je sporočil, da je ubil neznanega človeka. Orožniki so odšli na lice mesta in hitro dognali, da je ubiti zloglasni hajduk Tomo Čirjak.

* Streljal, da prestraši goste, pa je dva ubil. Pred okrožnim sodiščem v Varaždinu se je drugi zagovarjal 25-letni Mirko Čepek iz Bižovice v Hrvatske Zagorju. Bil je obtožen, da je o priliki praznovanja godu v hiši, kjer je bilo večje število gostov, ustreljal in hudo ranil 16-letno Ljubico Samolič in 23-letnega Zvonka Bujaka, ki sta oba za posledicami rane umrli. Prvič je bil Čepek obtožen na 16 let roblje in na trajno izgubo državljanških častnih pravic. Ker pa je Stal sedmorice v Zagrebu razveljavil sodbu, je te dni okrožno sodišče v Varaždinu ponovno razpravljalo o tej zadevi. Obtoženec se je zagovarjal, da je ustreljal samo zato, da bi prestrašil goste, ni pa imel namena, da bi koga poškodoval. Neoreča se je zgodila čisto slučajno. Sodišče je upoštevalo zagovor obtoženca in ga je oprostil ter takoj spustilo na svobodo.

Ljubljana, 30. novembra

Gledališče

Drama: 30. novembra, četrtek: George Dandin. Red. Četrtek. 1. decembra, petek ob 13: Emil in detektiv. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. 2. decembra, sobota: Kozarec vode. Izven. Znižane cene od 20 din navdol. 3. decembra, nedelja ob 13: Princeska in pastirček, obisk sv. Miklavža s spremstvom. Izven. Znižane cene od 20 din navdol. Ob 20: Hudčev učenec. Izven. Znižane cene od 20 din navdol. 4. decembra, ponedeljek: Zaprti.

Opera: 30. novembra, četrtek: Gorenjski slavec. Premierski abonma. 1. decembra, četrtek: Zaprti. 2. decembra, sobota: Gorenjski slavec. Izven. 3. decembra, nedelja ob 13: Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 30 din navdol. 4. decembra, ponedeljek: Zaprti.

Radio Ljubljana

Četrtek, 30. nov.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila, napovedi — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Ljudski napevi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Salonski kvartet — 14 Poročila — 18 Radostni zvoki. Sodeluje dekl. zbor »Vigred« in Radij. orkester. Dirigira D. M. Šijanec — 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Nacionalni značaj sladkovodnega ribištva (dr. Slav. Mužinič, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Vzroki izseljevanja (Jože Rozman) — 20 Koncert pev. zbora »Ljubljanski Zvon« — 20.45 Reprodukcijski koncert simfon. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V odhidi igra Radij. orkester.

Drugi programi

Četrtek, 30. novembra: Belgrad: 20 Humor — 21 Nar. gl. — 21.50 Violina. — Zagreb: 20.30 Ork. konc. — 21 Kom. zbor — Bratislava: 20.25 Loevejeve balade — 21 Baletna gl. — Solija: 20 Instr. in vok. konc. — Ankara: 19.25 Simf. kon. — Bern: 20.00 Ork. konc. — Budimpešta: 20.25 Rokokovje večer. — 22 Ork. konc. — Bukarešta: 19.15 Napolitan. pesmi — 20.15 Simf. konc. Stockholm-Hörby: 19.30 Zbor — 20.40 Laska gl. — 22.15 Orgle. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21 Bizetova opera »Carmen« — Rim-Bar: 21 Simf. konc. Florenca: 20.30 Opereta. — London: 19.45 Ork. konc. — 20.30 Vokalni konc. — 22.30 Škotska gl. — 24.25 Reg in bariton. — Oslo: 20 Pisan konc. — Reykjavik: 21.40 Inst. konc. — Sottens: 20 Pisan epored.

Prireditve in zabave

Rezervni in aktivni podčastniki ljubljanske garnizije pridejo 2. decembra ob 20 v vseh spodnjih prostorih hotela »Metropol« družabni večer na katerem so dobrodošli tudi ostali gostje. — Vetop prost, obleka poljubna. Za zabavo bo skrbela vojaška godba 40. peš. polka »Triglavskega«. — Prosvetno društvo Trnovo priredi drevi ob 20 v društvenem domu, Karunova ulica, proslavo zedinjenja s pestrnim sporedom. Govor bo imel Fr. Sal. Finžgar. Za članstvo je udeležba obvezna, prijatelji vljudo vabljeni.

Prosvetno društvo v Zeleni jami proslavi drevi narodni praznik zedinjenja. Udeležba obvezna. Začetek ob pol 8.

Sestanki

FO Siska ima drevi sestanek. Proslava nar. praznika in predavanje duh. voditelja dr. Novaka. Vsi in točno.

FO SV. Peter ima drevi ob 8 redni sestanek s predavanjem »O omiki in olik«. Udeležba obvezna.

Predavanja

Sadjarstvo in vrtnarsko društvo na Viču ima drevi ob pol 8 v ljudski šoli predavanje. Predaval bo g. inž. Levstik »Sevta zemlje in njeno izboljšanje«. Vetop prost. Vabljeni vsi Vičani!

Zveza katoliških namestnikov vljudo vabi vse članice in vpeljane goste na predavnanje, ki bo dne 1. decembra ob 8. zvečer v Uršulinskem samostanu. Predavala bo ga. Velikonja: »Poklice žene v družini.« Pridite točno in polnoštevilno.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestna zdravniška dežurna služba bo opravljala od četrta do 8 zvečer do sobote do 8 jutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Mla Franta, Poljanška cesta št. 15-II., telefon št. 32-84. Od sobote do 8 zvečer in do ponedeljka do 8 jutraj pa bo opravljala mestno zdravniško dežurno službo mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova 13, telefon št. 47-64.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Anekdota

Znani igralec Döring je trpel za prebavnimi motnjami, pa se je zmeraj branil vzeti kakšno zdravilo. Njegov domati zdravnik si je pa znal pomagati. Döring je nastopil nekoč, ko njegova prebava spet ni bila v redu, v igri in je moral na koncu igre izpitni kozarec strupa. Ta »strup« je bil prijeten. Döring je dal namreč inspicientu navodilo, naj kozarec napolni s dobrim vinom. Tako je igralec občinstvu lahko z užikom pokazal, kako erkaš s hladnokrvnostjo in premišljenostjo smrt.

Nekega večera je bilo občinstvo še posebno navdušeno nad drastičnim in popolnoma pristnim izrazom; s katerim je Döring izpil kupico »strupa«. Nagradilo ga je z burnim ploskanjem. Občinstvo seveda ni vedelo, da je bilo »strup« tokrat primešano — ricinovo olje.

»Tu imaš imeniten parnik, ki ti ga daruje mama za tvoj rojstni dan.«

»In tu zaboj orodja od očeta, da boš lahko parnik razdeljal.«

KINO UNION
Ob 16 in 19, uri
nepreklicno
sodnjikrat!

Joh. Strauss - Kralji valčka
Zvečer ob 21. uri slavnostna premiera velefilma „Dr. Robert Koch“

Najnovejša poročila

Zunanja politika Romunije

Odgovor zunanjega ministra Gafencu Madžarski

Bukarešta, 29. nov. AA. Rador: Zunanji minister Gafencu je podal danes na skupni seji odborov za zunanje zadeve skupščine in senata svoje poročilo.

Govorec o stališču Romunije v sedanjem mednarodnem položaju, je Gafencu izjavil, da je storila Romunija vse, da bi ohranila svojo neodvisnost in pravično ravnotežje tako politično kakor gospodarsko, želeč pri tem sprejeti vsako koristno sodelovanje.

Minister Gafencu je opozoril nato na gospodarski sporazum, ki je bil letos spomlad sklenjen z Nemčijo in kateri se je pokazal ne samo kot odlično sredstvo za izmenjavo blaga, temveč tudi kot pravo orodje miru.

Nato je opozoril na jasna jamstva splošnega značaja, ki sta jim dali Anglija in Francija in katera so pomagala pri določevanju odnosov z vsemi državami. Mi smo ohranili z vsemi velikimi silami, ki se nahajajo v vojni, prav iste odnose ter gojimo prav ista čustva, ki smo jih imeli in gojili v preteklosti.

Nato je Gafencu podal zgodovino sklepa Romunije, ki je bil izdan v začetku vojne, da ohrani svojo nevtralnost, nato je pa omenil, da je 17. septembra letos nastal v tem pogledu nov položaj, ko so odgovorni državni Poljske prestopili v Romunijo, in ko je sporočila sovjetska vlada, da so njene čete prestopile poljske meje. Tedaj je romunska vlada objavila sporočilo, v katerem je rekla, da posebni pogoji, pod katerimi je poljska vlada prestopila na romunsko ozemlje, nalagajo Romuniji, da ostane pri svojem sklepu popolne nevtralnosti. Pred nami sta bili dve dolžnosti. Sprejeti poljske begunce in tako izvršiti človekoljubno dolžnost ter izvajati proti vojnim beguncem tiste ukrepe, ki jih nalaga nevtralnost, dalje pa razjasniti svoje odnose do Sovjetske Rusije. Mi smo Sovjetski Rusiji sporočili svojo željo, da ohranimo medsebojne odnose na temelju miroljubne politike nevtralnosti. »Mi smo prepričani, da se naši in so-

vjetski interesi nikjer ne križajo.« Gafencu z zadovoljnostjo ugotavlja, da se turško-sovjetski odnosi niso spremenili po začasni prekinitvi pogajanj, ki so bila v Moskvi.

Gafencu je s posebnim veseljem poudaril dobre odnose Romunije z državami Balkanskega spozazuma in rekel: Z velikimi simpatijami spremljamo napore Jugoslavije za notranjo konsolidacijo ter za ohranitev dobrih odnosov s sosednjimi državami. V naporih Turčije, da se ohrani mir, vidimo lojalno željo, da se ohranijo dobri odnosi in da se prepreči vojna v tem delu Evrope.

Gafencu je prav tako pozdravil sklenitev novega grško-italijanskega sporazuma z ugotovitvijo, da ima Italija svoj interes, da se mir na Balkanu ohrani. Želja in napor Italije so, da se v sedanjem spopadu ohrani ideja evropskega napredka, da bo lahko imela svoj blagodejni vpliv. Mi smo z zadovoljstvom izvedeli za izjavo bolgarske vlade, da bo ohranila svojo miroljubno nevtralnost. Kar se nas tiče, nismo mi nikdar skrivali svoje želje za prijateljskim sodelovanjem.

Odgovor Madžarski

Ko je govoril o odnosih z Madžarsko, je Gafencu izjavil: Trudili smo se razjasniti svoje odnose z Madžarsko na podlagi jasne politike, izražene v želji za sporazum. Na bojazen zaradi defenzivnih ukrepov na naših mejah smo odgovorili s ponudbo, da se sklene nenapadalni pakt. Čeprav nismo dobili nobenega odgovora, smo mi nadaljevali s svojimi naporji, ki so bili kronani s sklenitvijo tehničnega sporazuma za ureditev prometa. S sodelovanjem Jugoslavije smo dosegli umik čet z ene in druge strani. To-liko bolj pa smo bili zato presenečeni ob zadnjem govoru madžarskega zunanjega ministra. Nekatere besede grofa Czakyja niso prav nič vplivale na romunski temperament, ki je zelo vzdržljiv.

Novo orožje Francije

London, 29. nov. t. Reuter: Iz Pariza poročajo o novem izumu čisto majhnega tanka, ki jih bodo dajali francoski pehoti pri napadih. Te tanke Francija izdeluje v množinah. Francoski vojaški strokovnjaki so bili s poskusi uporabe teh novih majhnih tankov zelo navdušeni. Enostavni so pri uporabi, razen tega pa imajo neverjetno veliko razdejalno silo. Napredujejo z lahkoto, brez ozira na to, kakšno je ozemlje. Poleg tega pa imajo še to izredno sposobnost, da lahko skačejo čez jarke in potoke, skok pa lahko izvršijo nazaj ali pa naprej. Za sovražnika pa predstavljajo minimalni cilj in jih bodo zaradi tega s topovi prav težko zadevali. Ti novi tanki imajo tudi veliko brzino. Pot skozi razne ovire pa si utirajo z lahkoto. Izdelava pa je enostavna.

Roosevelt naj posreduje

New York, 29. nov. AA. Reuter: Kakor trdijo dobro obveščeni krogi, smatrajo v ameriškem zunanjem ministrstvu, da bi vedno večje simpatije Združenih držav za Finsko lahko vplivale na Roosevelta, da ponovno naslovi sovjetski in finski vladi apel za miroljubno rešitev spora.

Italija demobilizira

Rim, 29. nov. AA. Stefani: »Giornale d'Italia« komentira uradno sporočilo, da je bilo spuščenih domov 300.000 mobiliziranih vojakov ter pravi, da italijanske oborožene sile, ki se nahajajo pod zastavo, znašajo zdaj navzlic omejenemu odpustu še 870.000 mož. Temu številu pa je treba dodati še fašistično milico, kar predstavlja skupno močno orožje, ki se lahko takoj izkoristi. Na osnovi tega, zaključuje »Giornale d'Italia«, bi bilo napačno govoriti o demobilizaciji.

Jose Primo de Rivera pripeljan v Madrid

Madrid, 29. nov. AA. DNB: Pogrebni spreved s truplom Jose Prima de Riveria je prispel danes v Madrid. Ob 11 se je spreved ustavil na glavnem madridskem trgu, kjer je bila odslužena zadušnica. Udeležili so se je vsi člani španske vlade, predstavniki diplomatskega zbora ter predstavniki civilnih in vojaških oblasti.

Boji na Daljnem Vzhodu

Cungking, 29. nov. AA. Reuter: Okoli 70 japonskih letal je sodelovalo pri bombardiranju mesta Lančou, glav. središča pokrajine Čangsu. Japonska letala so priletela iz svojega oporišča v južnem Šansiju. Istočasno je 20 japonskih bombnikov bombardiralo mesta pokrajine Honan. Borbe severno in vzhodno od Nankinga se nadaljujejo ter japonske čete poskušajo zasesti gotove strateške položaje.

Večerno vojno poročilo

London, 29. nov. t. Reuter: Pariz javlja, da ni bilo danes važnih dogodkov na fronti. Naše topništvo je obstreljevalo sovražniške postojanke, v ostalem pa je prišlo le do majhnih spopadov med izvidniškimi oddelki.

Molotov govori

London, 29. nov. t. Reuter: Danes je v Moskvi govoril Molotov po radiu značilen govor, v katerem je napadel Finsko in naglašal, da je Sovjetska Rusija pokazala mnogo dobre volje za sporazum s finsko vlado, kar so dokaz tudi številni diplomatski stiki. Na koncu govora pa je poudaril, da je rdeča armada in vojna mornarica pripravljena na vsako presenečenje.

Drobne novice

Berlin, 29. nov. AA. DNB: Nocojšnji tisk komentira velik uspeh nemške vojne mornarice, ki se ji je posrečilo včeraj potopiti angleško križarko in s tem dokazati, da nemška mornarica obvlada Severno morje in Severni Atlantik. Listi naglašajo, da je angleška admiraliteta poskušala tudi ob tej priliki zanikati ta težek udarec.

Washington, 29. nov. AA. Reuter: Uradniki zunanjega ministrstva razpravljajo o možnosti ublažitve odredbe zakona o nevtralnosti, da bi se omogočil prevoz ameriškega blaga v nevtralne države čez luke vojskujočih se držav. Poročilo o omejenih ublažitvi se razpravlja na zahtevo Švice.

Bern, 29. nov. AA. Reuter: Švicarski generalni štab poroča: Ob priliki eksplozije, ki se je dogodila v okolici Seau de Fonta v bližini franc. meje so bili ranjeni en častnik in 11 vojakov. Vzrok eksplozije ni znan. Preiskujejo.

London, 29. nov. AA. Reuter: Ministrstvo za informacije sporoča, da londonski pristojni krogi naglašajo, da so od 42 nevtralnih držav samo 4 države vložile pismen protest pri angl. vladi proti angleški uredbi o zaplenbi nemškega izvoza. Te štiri države so: Nizozemska, Danska, Belgija in Japonska. Tri države so napravile verbalne korake. To so Italija, Norveška, Iran.

Kamnik

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Kamniku priredita v četrtek, dne 30. novembra ob 8 zvečer v Kamniškem domu akademijo v proslavo državnega praznika 1. decembra. Ta tradicionalna prireditev Fantovekega odseka in Dekliškega krožka bo tudi letos obsegala bogat in pester spored. Za uvodnim govorom bodo sledile pevske točke, deklamacije, simbolične vaje članic, mladenci in gojenki Dekliškega krožka, nato pa vaje članov, mladcev in naraščajočega Fantovekega odseka. K tej prireditvi naše mladine ste vsi prav vljudno vabljeni.

Ljubljanskemu prebivalstvu!

V petek, 1. decembra, praznujemo državni praznik zedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. V proslavo tega praznika bodo po cerkvah vseh vseh vojskovedi zahvalna opravila ter vsi državni in samoupravni uradi izobesijo državne zastave. Vabim ljubljansko prebivalstvo, da se na ta praznik kraljevine Jugoslavije udeleži cerkvenih slovesnosti in svoje domove okraši z državnimi zastavami ter tako izpolni svojo patriotsko dolžnost in izkaže svojo državljansko zavest.

Zupan mesta Ljubljane:
dr. Juro Adlešič l. r.

Društvo združenih zaseb. in trg. nameščencev za rudarske nameščence

Vedno večja draginja, ki nastaja zaradi izrednih razmer v Evropi, je prizadela posebno nameščence. Ti so odvisni zgolj od svojega zaslužka, ki je povečini komaj zadostoval za preživljanje v normalnih razmerah. Spremenjeni položaj na trgu in iz dneva v dan naraščajoče cene najpotrebnejšim živili in drugim življenjskim potrebščinam pa ogroža vse nameščence in njihove družine. Nujno je potrebno, da uvidijo tudi delodajalci, posebno tisti, katerim prinašajo te gospodarske spremembe lepe zaslužke, in tudi svojim nameščencem v težkih časih pomagajo. Nekatera podjetja so bila toliko uvidelna ter so to storila in povišala prejemke svojih nameščencev. Večina pa tega ni storila.

Posebno so tudi prizadeti nižji rudarski nameščenci. Zato je agilno Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev začelo akcijo, da se tudi njim pomaga. Pri TPD je v tem smislu interveniralo in predlagalo, da družba prizna vsem svojim nameščencem posebno draginsko doklado, pri tem pa upošteva predvsem nižje nameščence in one, ki imajo družine.

Pričakujemo, da bo TPD pokazala potrebno uvidenost ter ugodila organizaciji naših nameščencev. Smatramo, da je TPD to dolžna ne le nampram svojim nameščencem, ki vse svoje delo posvečajo koristim družbe, ampak tudi nampram vsej slovenski javnosti in nampram državi, ki sta živo zainteresirani na tem.

Društvu pa želimo še mnogo uspehov pri njegovih prizadevanjih za zboljšanje socialnega položaja nameščencev.

1 Duhovniki imajo mesečno obnovo v petek, dne 1. decembra ob 5 popoldne v Domu duhovnih vaj.

1 Celonočno čiščenje presv. Zakramenta v stolnici se prične drevi ob 9 po skupni molitveni uri. Vsako uro do 4 zjutraj se bodo opravljale molitve 3. in 21. uri v »Večne molitve«. Može in mladina vljudno vabljeni!

1 Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije priredi drevi ob 8 v veliki dvorani Delavske zbornice proslavo zedinjenja z izbranimi sporedom. Na sporedu je več pevskih, orkestralnih in solo točk. Udeležite se proslave v čim večjem številu!

1 Pokojnice za december bo dostavljala glavna pošta v Ljubljani v petek, 1. decembra 1939. Ker bodo trgovine in drugi poslovni lokali ta dan zaprti, bodo pismoonoše dohajali precej zgodaj in prosimo, da jih upokojeenci počakajo doma. — Upravnik.

1 Nov prosvetni dom v Ljubljani. Bežigradska prosveta postavi nov dom. Blagoslovitev ogelnega kamna bo v nedeljo ob 11. Blagoslovitev izvrši prevz. škof dr. Rožman. Botra bosta mestni župan dr. J. Adlešič in ga. Bregarjeva. Slavnostni govor bo imel vseuč. prof. dr. Lukman. Vse prijatelje katoliške prosvete vljudno vabimo na to, v Ljubljani redko slovesnost.

1 Miklavž pride v bežigradske osnovno šolo v torek 4. decembra. Povabilo ga je bežigradske prosvetno društvo. Naročila za darila sprejema župnijska pisarna od 2. decembra dalje.

1 Rezervni častniki se v smislu službenih predpisov pozivajo, da se udeležijo 1. decembra svečane službe božje v stolnici. Sestanek pred lokalno Zdrženja rezervnih častnikov »Zvezda« ob 9.30 v uniformi, oziroma — kdor uniforme nima — v civilu z društvenim znakom. Zvečer istega dne pridejo aktivni in rez. častniki skupni družabni večer v dvorani »Zvezda«. Vabljeni so vsi rezervni častniki in njih družine. Obleka temna, začetek ob 21.30. Opozorjamo rezervne častnike tudi na »Akademijo« vojnih prostovoljcev, ki bo 30. novembra ob 20 v Kazini. Podporbo Zdrženja rezervnih častnikov v Ljubljani.

1 Prvi obisk sv. Miklavža bodo imeli rakovniški dečki. Obiskal jih bo v nedeljo 3. decembra in se predstavil v velikem spremstvu majhnih, erkanih angelcev in peklenke sodrge v znani, priljubljeni dr. Grzinčičevi opereti »Miklavž prihaja«. Ker je to edinstveno delo te vrste, si ga mora ogledati vsa Ljubljana. V nedeljo bosta predstavi ob pol 5 (predvsem za mladino) in ob 8 zvečer. V torek, 5. decembra pa v dvorani deškega zgajališča na Selu ob 8. uri zvečer.

1 Slavnostna akademija vojnih dobrovoljcev. Okrajna organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani bo priredila drevi ob 8 v veliki dvorani Kazine v Ljubljani slavnostno akademijo. Na sporedu so glasbene točke, ki jih bo igral orkester dravske divizije pod vodstvom višjega kapelnika g. podpolkovnika F. Herzoga. Slavnostni govor bo imel vojni dobrovoljec dr. Stanko Lapajne. Na sporedu so še klavirske in pevske točke. Akademijo bo zaključila državna himna. Sedeži niso numerirani in vstopnine ni. Obleka je poljubna.

prostovoljni prispevki pa bodo porabljeni za kritje stroškov in za podporo siromašnim dobrovoljcem in dijakom.

1 Slovenskih novinarjev se je o priliki otvoritve nove kmečke sobe v našem narodnem slogu spomnilo tudi ugledno ljubljansko gostinsko podjetje »Daj-dama« in poklonilo za Novinarski dom v Ljubljani znesek 1000 din. Ljubljanska sekcija Jugoslovenskega novinarskega združenja se vodstvu »Daj-dama« za izkazano pozornost lepo zahvaljuje.

1 Poziv vojnih dobrovoljcem. Sin našega tovariša predsednika je dočrpel. Vojni dobrovoljci, udeležite se pogreba danes v četrtek 30. t. m. ob 4 popoldne izpred zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska c. 9. — Uprava.

1 Angleško društvo v Ljubljani sporoča vsem, ki se zanimajo za učenje angleščine, da bo s 4. decembrom začelo zopet nov tečaj za začetnike, tako da je še vedno podana možnost pričetki v tej sezoni z učenjem angleškega jezika. Tudi v ostale tečaje za naprednejše, za literaturo in konverzacijo je še podana možnost vpisa. Vse podrobne informacije in vpisovanje v društvenem lokalu Tavčarjeva ulica 12 vsako eredo in soboto od 17 do 19 popoldne.

1 Idriski krožek vabi na sestanek, ki bo v soboto, 2. decembra ob 20 v gostilni Vidmar na Sentiakobskem trgu. Sestanek je namenjen besedi o rudniškem prazniku sv. Barbare in o rojaku Jožetu Zazuli ob njegovi 70letnici. V ponedeljek, 4. decembra, na dan sv. Barbare, bo ob 7. zjutraj sv. maša v kapeli za glavnim oltarjem frančiškanske cerkve. Vabljeni vsi rojaki in prijatelji.

1 Združenje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani naznanja cenjenemu občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice na praznik zedinjenja 1. decembra ves dan zaprte.

1 Razveselite tudi letos za Miklavža Vaše malčke z lepimi igračkami in primernimi darili, ki jih nudi v veliki izbiri in po zmernih cenah domača trgovina Ivan Samec, Mestni trg 21.

1 Izredni občni zbor ljubljanskega društva »Rejec malih živali«. V nedeljo, dne 26. nov. t. l. so imeli ljubljanski rejci malih živali izredni občni zbor v restavraciji Mrak na Rimski cesti. Sicer še ni minila poslovna doba letošnje izvoljenega odbora, a je vendar le zaslužni in agilni odbor s po-zitivnim in nesebičnim predsednikom na čelu smatral za potrebno, da že pred iztekom svoje poslovne dobe da svojim članom obračun o svojem delovanju. Zadnje čase so namreč nekateri samozavestni udrihali na vse mogoče načine in blatili stari odbor, zlasti pa še predsednika, ki za svojo nesebično delovanje v korist rejekemu pokretu nikakor ni kaj takega zaslužil. Da so bila vsa obrekovanja in natolcevanja neopravičena, je najbolje pokazal dobro obiskani občni zbor, ki je z ogromno večino ponovno poveril in zaupal vodstvo društva staremu odboru s prejšnjim sposobnim predsednikom na čelu. Ob pičli opoziciji je bil tudi izglasovan sklep, da se ljubljansko društvo »Rejec malih živali« včlani pri Orednjem društvu rejcev malih živali, ki zbira iz dneva v dan vedno več društev pod svojim okriljem in uživa tudi za-upanje oblasti. Izvršena je bila tudi delna spre-memba pravil. Kljub napetemu ozračju je bil občni zbor ves čas na dostojni višini. Novi odbor je sporočil članstvu, da so odedel njegovi začasni društveni prostori v Gajevi ulici 9-L, kamor se vsi člani in interesi lahko obračajo po informacije.

1 Danes ob 21. uri slavnostna premiera filma »Dr. Robert Koch« v kinu Unionu. Dr. Koch je bil okrajni zdravnik v nekem malem nemškem mestecu. Postavljal si je za življenjski cilj odkriti vzrok ene najstrašnejše bolezni — bacil tuberkuloze. Pri tem svojem raziskovalnem delu ni upošteval nobenih ovir in je končno njegovo delo imelo popoln uspeh. Tež-ka je bila njegova borba, njegovo delo je pravi tri-umf velikega titana, velikega genija. Film seveda ne pokaže te dolgelele borbe slavnega zdravnika v vseh detaljih, toda najtežji momenti iz življenja tega genialnega zdravnika so predloženi v izredno erčno izbranih epizodah. Dva veličana nemškega filma Emil Jannings in Werner Kraus sta vodilni zvezdi v tem kolosalnem filmu, ki se predvaja te dni v Ljubljani v kinu Union pod pokroviteljstvom Protituber-kulozne lige.

1 Nogavice, rokavice — Karničnik — Nebotičnik.

1 Lepo vreme. Od sv. Martina naprej imamo prav lepo, poznojesensko vreme. V nedeljo je bilo zjutraj mrzlo in je termometer kazal ob 7 zjutraj —3°C, po dnevi pa se je vreme sprevrglo; Nastal je nagle vremenski preobrat. V ponedeljek se je jutranja temperatura močno dvignila. Termometer je na pristem kazal kar +12°C. Vse je kazalo, da se pripravila ka dežju in nekateri so celo napo-vedovali sneg. Čez noč pa se je vreme močno iz-remenilo. Včeraj zjutraj je postalo hladneje in je znašala jutranja toplota +4°C.

1 V nedeljo Miklavžev večer! Za stare in mla-de! — Gostilna Martine Zg. Šiška.

1 Krompir je cenejši. Krompirjev trg na Sv. Petra nasipu je bil včeraj bolj žalosten. Pripelja-nih je bilo vsega skupaj do 10 velikih voz krom-pirja v teži 7500 kg. Cene so nekoliko padle. Še pred dobrimi 10 dnevi je bil krompir na trgu po 1.80 do 1.85 in celo po 2 din kg na debelo, sedaj so cene popustile in je bil včeraj krompir po 1.60 do največ 1.75 din kg. Največ krompirja je bilo z Gorenjskega.

1 Zanimivosti s trga. Včerajšnji tržni dan ni bil kdovekak živahan. Živilski trg je bil slabo za-seden, ko je druge tržne dneve velikanosko preri-vanje in se prodajalke kar bore za ugoden prostor. Jabolka so bila od 3 do 5 din kg po kakovosti. Velike so bile zaloge jabolk na dveh prostorih. Prav prazna pa sta bila prostora za sadje ob Ju-goslovanški knjigarni in ob semenišču. Tam ni bilo včeraj nobene prodajalke. Hruške maslenke so sedaj prav redke. Na trgu so bile vodenke po 5 do 7 din kg. Sezona za hruške gre h koncu. Grozdje, domače in srbsko, je tudi zelo redko in je bilo od 10 do 14 din kg. Gobe so s trga izgi-nile. Sivke se še tuhtant pojavijo. Neka kmetica je včeraj prinesla na trg do 3 litre sivk, za katere je zahtevala 2.50 din za liter. Drugače je bil na živilskem trgu promet srednji.

1 Živahne kupčije s zemljišči in hišami. Zem-ljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču je letos do včeraj zaznamovala nad 1.500 kupnih po-godb, ki se nanašajo glede prodaj odnosno naku-pov hiš in vil v mestu, raznih stavbnih parcel in zemljišč v okolici. Največje zanimanje za stavbi-šča vlada v k. o. Zgornja Šiška, Vič, Dravje in Vižmarje. V k. o. Poljansko predmestje je bilo večje zemljišče prodano po 250 din za m².

1 Nad 177 milijonov vknjiženih. V desetih me-secih je bilo v zemljiški knjigi ljubljanskega okraj-sodišča vknjiženih raznih posojil in hipoteknih kreditov za skupno svoto 177.584.619 din. Podanih je bilo celotno 1768 predlogov za vknjižbo za-stavne pravice glede raznih posojil. V oktobru je bilo na razna posestva v mestu in okolici vknji-ženo 40.519.464 din, najvišje je bilo 30 milijonov dinarjev.

Danes ob 21. uri svečana premiera

enega največjačastnejših filmskih del vseh časov, film iz življenja enega najgenialnejših raziskovalcev, zdravnika, ki je po dolgoletni, trudopolni borbi odkril bacil tuberkuloze in rešil človeštvo ene nastrašnejših morilk!

Poleg velikega titana nemške filmske umetnosti nastopajo v tem filmu še:

Werner Kraus, Viktorija Batlasko, Paul Otto, Thedor Loos

Pred premiero govori o pomenu znanstvenika dr. R. Kocha šef zdravilišča na Golniku g. pri-marij dr. R. Neubauer

Oskrbite si vstopnice v predprodaji!

Oskrbite si vstopnice v predprodaji!

Telefon 22-21

KINO UNION

Telefon 22-21

EMIL JANNINGS
Robert Koch

Veličasten ie naš
poklic — zmotiti se —
pomeni smrt!

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Kästner: »Emil in detektiv«

(Premiera 26. novembra 1939)

V času, ko imajo že časniki svoje otroške kotičke, tudi gledališče ne sme pozabljati na mladino. Tozadevne predstave so velikega pomena ne le zato, ker si gledališče z njimi pridobiva naklonjenost bodočih stalnih obiskovalcev, ampak tudi in posebno še zaradi tega, ker ima dramska umetnost med vsemi vrstami umetnosti največ možnosti za vzgajanje. Pri izbiri sporeda je poleg vsebinske primernosti kajpada treba gledati tudi na to, da spored ni preveč enoličen glede na motive, a prav tako ne glede na umetnostno smer. Temu se moremo najlažje izogniti s tem, če upoštevamo kaj največ bodisi domačih, bodisi tujih avtorjev.

Po nekaterih ponovitvah iz prejšnjih let je prišla minulo nedeljo prvkrat na naš oder igra nemškega mladinskega pesnika in pisatelja Eriha Kästnerja z naslovom »Emil in detektiv«. Avtorja poznajo naši otroci že po igri »Pikica in Tonček«, ki je bila na njihovo veliko veselje uprizorjena lani. Obe deli sta dramatičniji povesti z enakimi naslovi, ki sta prav tako že prevedeni v slovenščino. Zato pač mika vsakogar, ki je povesti bral, da bi ju videl tudi na oderu.

Igra »Emil in detektiv« nam prikazuje dečka Emila, ki mu je na poti iz Novega mesta v Ljubljano, kjer ima staro mamo, eleganten tat izmaknil večjo vsoto denarja. Poglavitni poudarek pa je v prizorih, ki nam kažejo, kako se Emil seznani z ljubljanskimi dečki, ki nato zasledujejo, love in preganjajo neznanega pustolovca, dokler ga ne pritrirajo v naročje policije. Vse se dobro konča in Emil ni le poplačan za vse, kar je preživel, ampak je hkrati za eno življenjsko skušnjo bogatejši. Tako vsebuje igra poleg napetih prizorov tudi koristen nauk za vsakogar, za starše prav tako kakor za otroke.

Že iz navedene vsebine je razvidno, da igra ni pravilne značaja, marveč je zajeta iz resničnega življenja. Namenjena je predvsem že nekoliko starejšim otrokom, ki jih mikajo pustolovski motivi. Tej želji igra prav dobro ustreza, a jo hkrati zaradi resničnega okvira in vzgojnega jedra usmerja v pravo smer, ne kakor pretirane indjanerije ali razno kriminalistično čtivo. Glede tega je igra prav priporočljiva, čeprav se zdi prenos iz epskega sveta v igro ponekod nekoliko prisiljen; to velja zlasti za prizore v vlaku, ki so vrhu tega težko uprizorljivi. Škoda, da je izostala slika, ko tat izmakne Emilu denar, ker bi bila gotovo učinkovitejša kakor marsikaj drugega. V primeru s »Pikico in Tončkom« se zdi, da »Emil in detektiv« kot dramatičnija nekoliko zaostaja, zlasti ker posamezne slike veže, dopolnjuje in razlaga nevidni napovedovalec po zvočniku, kar ni niti malo tako učinkovito kakor vloga Kazalca,

ki v »Pikici in Tončku« posreduje med igralci in občinstvom. Težava pa je tudi v tem, da je »Emil in detektiv« predvsem fantovska igra, medtem ko sta »Pikica in Tonček« enako privlačna za moško in žensko mladino. Za primerno ravnovesje pa vendarle tudi v tej igri skrbi Emilova sestrična Tina Klobuček.

Uprizoritev, ki jo je vodil g. Osip Sest, je zahtevala razen velikega števila osebja tudi kolikor toliko zadovoljive opreme. Prav je, da je prevajalec lokaliziral dejanje v Novo mesto in Ljubljano, čeprav je ta v bistvu vendarle velikomestna dogodivščina zaradi tega pomaknjena že skoraj na mejo verjetnosti. Tudi kar zadeva scenerijo (g. inž. Franz), moramo reči, da so bili nekateri prizori prav dobri (n. pr. pred muzejem), medtem ko je bilo drugod (n. pr. pred pošto) že težje spoznati Ljubljano. Motilo je tudi to, da je bil vlak postavljen med zavese. Sicer pa je bila igra skrbno pripravljena in živahna zlasti v prizorih z »detektiv« in tatom. Nerešeno je ostalo vprašanje oživljenja mestnih ulic, kjer niti stražniki niso vsi enako oblečeni, da ne omenjamo nemogoče pasante.

Naslovno vlogo je igral g. Starič. Pohvalno moramo omeniti zanos, s katerim je skušal dati liku Emila čim ostrejši poudarek, vendarle pa bi bil prepričevalnejši, če bi bil bolj naraven. Ob priliki bi ga želeli videti tudi v kakih drugih vlogah. Zlasti pa velja to za gđ. Slavčev, ki nastopa le še v mladinskih igrah, čeprav ima tu le omejeno priložnost, da pokaže, kaj zmora kot igralka. Njen »profesor« je bil prav uspešno podoba deškega voditelja. Predvsem pa se je odlikoval v skupini dečkov g. Sever, ki je za veliko komiko izobilkoval zanamernega, a dobrodušnega Gustla s hupo. Živahen je bil tudi nastop malega Torka, ki ga je igral T. Bratina. Srčkana Tina Klobuček je bila ga. V. Juvanovna, ki je tudi v tej vlogi pokazala vse tiste vrline, ki so lani odlikovale njeno Pikico.

Izmed ostalih oseb je bil najvidnejši tat Globnik, ki ga je v markantnih potezah podal g. Lipah. Primerni sta bili tudi podobi Emilove matere (ga. Rakarjeva) in stare matere (ga. Gabrijelečeva), zlasti ostro očrta na komisar Klepec in višji komisar, ki sta ju predstavljala gg. Potočkar in Jerman. K zadovoljivemu uspehu pa so pripomogli prav tako vsi ostali, ki se nastopajo v tej epsko široki igri, gg. Gregorin, Sancin, V. Bratina, Plut, P. Juvanovna, Simčičeva in drugi.

Prepričani smo, da bodo »Emil in detektiv« našli mnogo navdušenih mladih gledalcev in občudovalcev. Mimogrede naj povemo še to, da označba »igra za deco« na lepaku ni popolnoma oziroma zadosti točna. France Vodnik.

Češki kritik Arne Novak — mrtev

V večeršnjih listih smo brali kratko novico, ki jo je dala agencija »Avalac« po »Havas«, da je praski radio sporočil v svet smrti Arneja Novaka, profesorja književnosti in rektorja Masarykove univerze v Brnu. Po tem sporočilu moramo soditi, da gre za smrt sedanjega najuglednejšega češkega literarnega kritika, literarnega zgodovinarja in publicista, ki je po Salvadi smrti brez dvoma postal glavna avtoriteta v literarnih vprašanjih, letošnjega rektorja brnske univerze dr. Arneja Novaka. Kakor bi hoteli, da bi se v tej sodbi motili mi in imenovane agencije, vendar smo z žalostjo prepričani, da je v tem primeru slavni kritik postal žrtev smrti, ki kakor namenoma golta največje duhove in najboljše može v svoje žrelo. Kajti Arne Novak je gotovo najmarkantnejša postava literarne zgodovine povojne dobe, pravi naslednik slavne tradicije Vělkov, Jakobcev in Machalov. Das ne uči na Karlovi univerzi, temveč v Brnu, kjer je ustanovil svojo šolo literarnih zgodovinarjev, ki ne sloni samo na filološki temeljitosti, temveč tudi na duhovni borbenosti in publicistični delavnosti sredi literarne sodobnosti.

Arne Novak ni bil samo akademski učitelj, temveč je bil kritik, ki je posegal vsak dan tudi v dnevno literarno vrednotenje ter je bil dolgo časa urednik, do zadnjega pa literarni kritik brnenskih »Lidovych novinc«, ki so se ponašale skoraj vsak dan z njegovimi doneski. Prav s svojo veliko erudicijo in zavestnim tradicionalizmom je posegal plodno v najnovejšo strujo, ki jih je vrednotil razvojno že iz znanih duhovnih temeljev ter jih tudi usmerjal v pravega češkega duha. To je bil njegov tradicionalizem, njegovo reakcionarstvo, kakor ga nekatere sodili, ki pa se je prav ob zadnjih dogodkih pokazalo kot edino plodna literarna smer novih dni, ki zopet gre nazaj h koreninam češkega duha, češke tvornosti, tja, od koder je izhajal Arne Novak z vsem svojim duhovnim bistvom. Arne Novak je motril vse zgodovinske duhovne dogodke z očmi današnjega modernega človeka, on je postavil Komenského v pravo luč v času ekspresionizma, ki je v njem našel religiozno globino preteklosti, on je med prvimi pokazal v baročni Pragi novo vrednost baroka za češko kulturo, kar je v naslednjih desetletjih vodilo naravnost v kult baroka, h kateremu se je v zadnjem času povračal tudi Arne Novak (nova izdaja Baročne Prage in več študij o baročnih pisateljih in baroku ob priliki razstave). Sicer pa se je s svojo ljubeznijo ustavljal ob Machi, Nerudi, Čechu, Vrchlickem in Sladku, o katerih je pisal obširne monografije (Neruda, Čech) ter jih izdaljal (Sladkove Kmečke pesmi), z vsem srcem pa je ljubil Viktorja Dyka ter se boril za njegovo renesanso, kakor tudi za Therra. Posebno pa je bil čestilec spisov svoje matere Tereze Novakove, ki ji je pridobil mesto med največjimi češkimi pisatelji. Toda to je samo nekaj postaj njegovega neumornega dela, gotovo najbolj plodnega, ki mu ni ostal skrit noben drobec vse obširne češke kulture. Od leta 1914 dalje je spremljal vsako novo knjigo, ki je izšla do danes, ter je znal povedati čudovite stvari. Nobena smrt ni šla mimo njega, da se ne bi spomnil umrlega kulturnega delavca s toplim nekrologom pa stvarno oceno njegovega dela. Nobena slavnost ni minula skoraj brez njegovega slavnostnega govora, v katerih je bil mojster žive besede, globok in miseln in stilist, ki je zaval vsakega. Kako lepo je pospremil stoletnico Machovega rojstva z govorom »Pesnik smrti«, kako lepo velikega Pekača, kateremu je še letos posvetil sprehod po njegovem kraju. Bil je morda bolj pristaj Pekačev kakor Masarykov, vsaj v zadnjem času. Toda še za Masarykovega življenja ni padel v vse splošen njegov kult ter je vzdržal objektivno stališče do njega. Tako je bila njegova avtoriteta. Kako je v zadnjem času stopil na pot Pekačeve duhovne smrti, ne pričajo samo njegovi članki, temveč tudi razne poslanice, ki jih je go-

voril mladini kot rektor in so poudarjale zopet versko življenje in pomen katolištva, dasi je bila njegova mati protestantka. Podpisal je tudi zahtevo kulturnih delavcev za zopetno uvedbo križa v šole in verouka. To njegovo razmerje se kaže tudi v vrednotenju baroka, ki ga prevzema po novih katoliških raziskovalcih ter ga je dostojno prikazal v svoji letos končani novi izdaji Pregledne zgodovine češke literature, ki je vvelodelo in najboljši sintetični pregled od začetkov do sedaj, obsegajoče v letošnji izdaji 1500 strani (Promberger v Olomucu). Ni mogoče navesti niti imena vsega Novakovega dela, niti označiti področij njegovega neizčrpnega udejstvovanja. Imenjem nam samo njegovo začetno monografijo iz germanistike »Boerne in literarna kritika«, potem nemško sintetično delo o češki literaturi obenem z Jakubcem, dalje Pregled češke literature s ptičje perspektive, obširno dvodelno monografijo o Čechu, monografije o Nerudi, zbirko kritik »Nosiči bakele«, »Dom in zvonovir«, »Zgodovina knjige«, zlasti pa njegovo »Pregledno zgodovino češke literature«, ki jo je izdal najprej z dr. V. Novakom in je izšla po vojni; letos pa je izšla v novi izdaji, kakor sem omenil že zgoraj in bo ostala neobhodno priročnik za vsakega, ki se bo kdaj pečal s češko-slovaško književnostjo. Prav tako pa bo tudi vsakemu dijaku odpirala pot v problematiko literarnih vprašanj njegova dvodelna »Literarna kritika«, katero je prof. Prijatelj tako lepo priredil tudi za slovenske razmere in je ostala v skriptih. Prav po pokojnem prof. Prijatelju, ki je bil tak čestilec prof. Arne Novaka, da je celo svojemu pokojnemu edincu dal ime po njem — Arne, je imel pokojni brnski rektor vpliv tudi na ljubljansko univerzo. Prof. Prijatelj je odpiral pogled v literaturo v smislu načel Arneja Novaka. Toda kakor je bila metoda prof. Novaka čudovita in sodobna ter temeljita, je v naslednjih zaradi prevelikih publicističnih prvin ob manjši osebnosti lahko zapeljiva v površnost, kakor so nekateri češki filologi tudi zapažali. Toda on sam je bil gotovo osebnost, ki je ustvarila svojo šolo. In izvršil je ogromno delo, ki ga bodo mogle oceniti šele bodoče generacije literarnih zgodovinarjev.

Ni še dve leti, ko sem v njegovi družbi preživel popoldne, ki mi bo med najlepšimi v življenju. Kako čudovito je znal govoriti ta veliki človek! Koliko je vedel in kaj vse je hranil v svojem spominu! Bil je neizčrpen in globok kot vodnjak. Vodenjak, ki črpa svojo moč iz neizčrpnih virov večne češkosti, ki je ohranjen v delih vsega tisočletja od sv. Václava dalje do naših dni. Kako je znal ločiti pravo od slabega, zlato od potvar! Človek ni vedel, ali je iz sodobnosti raste v preteklost, ali iz preteklosti v sodobnost: povsod je bil enako doma in povsod je vnašal svojo luč. Zdaj je padel v temo, toda potomcem bo ostal luč, luč, ki sveti tudi v narodni temi. Pa ne samo češkim potomcem, tudi vsem, ki so kakor koli bili z njim v zvezi, z njegovimi knjigami in njegovimi vsakodnevnimi sestanki in kritikami, bo ostal orjak duha, duha, ki nikdar ne umre in je vedno živ kačipot v lepše svetove! Naj počiva v miru, mu žele gotovo vsi, ki so se kdaj omikali ob njegovem neizčrpnem umu in srcu, ki ne bije več!

Prešernov večer v Beogradu. Prosvetno društvo v Beogradu priredi dne 2. decembra 1939 v veliki dvorani Ruskega doma v Kraljice Natalije ulici 38 Prešernov večer v spomin njegove 90. letnice smrti. Po predsednikovih začetnih besedah bo Prešernov lik podal urednik dr. Tine Debeljak. Za njim bo ves nadaljni spored vseboval izključno samo Prešernove točke. Tako bo pevec Bratuž Franc zapel Vilharjevo uglashitev Mornarja in Nezakonsko mater, društveni kvintet pod vodstvom g. Janežiča Vilharjevo napev Pod oknom, Premrlivo Zdravico ter Lebanovega Mornarja. Gospoda Zorman in Levstik bosta recitirala Prešernovo Novo pisarilo. gđ. Držajeva Uvod h

Stražo pred Kvirinalom v Rimu so prevzeli albanski vojaki. Na sliki jih vidimo, ko korakajo pred palačo s svojo novo zastavo

Okameneli gozd v Kavkazu

V kamenju so se ohranile oblike drevesnega listja izpred davnih tisočletij

Gorski delavci so v Kavkazu, na prelazu Goder, ki leži med znanim črnomořskim pristaniščem Batum in mestom Ahaltik, našli na dragoceno predzgodovinsko najdbo: odkrili so v zemlji popolnoma ohranjen okameneli gozd. Poročila, ki prihajajo iz Gorgije, pravijo, da je tako dobro ohranjenih prič prazgodovinskega rastlinstva zelo malo na svetu in da bo ta najdba postala velika privlačnost za vse starinoslovce po svetu.

Znane so okamenine in odtiski rastlin, ki so se iz predzgodovinskega časa ohranile v skladih kamenja, zlasti v jantariju. Našli so že okamenela, tako debela velikanski praproti in okostja prazgodovinskih živali, da pa bi se ohranil cel gozd z vsem drevjem in vejami in celo listjem, ki je v naravi raste morda pred nekaj tisočletji, to pa se menda doslej še ni primerilo.

Ta okameneli gozd leži v plasti andezita, nekega temnordečega kamena, ki je po zunanjih oblikah nekoliko podoben dolomitom. Zakopali so ga vulkanski izbruh obrobni kavkaških gora.

Tisočletno tropično deževje, ki je bilo značilno za te pokrajine v onem času, je razkrojilo kremenčevu kislinu v vulkanskem pepelu in tako vse zasuto rastlinstvo tako rekoč najbolj znanstveno in po vseh pravilih modernih laboratorijev »prepariralo«. Gozdovi so okameneli z vsem rastlinstvom pod njimi. Pod to težko odejo so skozi vsa tisočletja ohranili svojo obliko in danes je človeku, ko je prišel do teh skrivališč narave, dana možnost, da v najbolj verni obliki občuduje in opazuje rastlinstvo iz davnih dob. Seveda nihče še ne more slutiti, kaj vse bodo še odkrili v teh okamenelih gozdovih, bogve koliko okamenelih okostij takratnega živalstva se še skriva pod košatimi drevesi ali tudi v njihovih vejah. Vse to je še pridržano smotnemu odkopavanju. Do sedaj so znanstveniki ugotovili, da so v gozdovih na Goderju v kamenju ohranjene rastline prazgodovinskega časa, ki jih že zdavnaj ni več na zemlji. Treba pa bo še veliko časa in — denarja, preden bo iz tega tisočletnega pepela vstal ves okameneli gozd.

ŠPORT

Organizacija slovenskega športa

Od znanega športnega delavca g. Joso Gorca smo prejeli naslednji članek:

»Na članke v večeršnjih in današnji številki »Slovenec« mi dovolite nekaj pripomb. V naši državi je nastalo zaradi samolastnega stališča v nogometni zvezi, ki ni razumela o pravem času zadovoljiti težnje tudi drugih, izven belgrajskih klubov veliko pregrupiranje organizacij, četudi je večina športnih delavcev prepričana, da niso in ne bodo na korist športnemu razvoju v državi in da pomenjajo korak nazaj. Zapeljivi nazivi narodnih in državnih zvez povzročajo, da se ustanavljajo zveze »kar na debelo«, da pa nihče ne pomisli, kako bodo te zveze delovale. Imeti zveze je prav lepo, toda delo zvez je vedno le odvisno od oseb, ki v njih delajo, in praksa zadnjih let je pokazala, da je bila vedno težava na tej strani: manjkalo nam je potrebnih sposobnih športnih delavcev, ki bi nudili tudi jamstvo za uspeh dela. Iz lastne prakse mi je poznano, da je namera preselivati marsikatero državno zvezo v zadnjih letih k nam odpadla zaradi tega, ker se ni našlo primernih športnih delavcev, ki bi bili pripravljeni delati. Tako gledamo mi na te reorganizacije in bojimo se, da bo po preteku enega leta športno življenje pokazalo, da imamo le mi prav. Seveda s tem ni rečeno, da bi morali stati ob strani mi v Sloveniji. Mi smo predvsem praktični delavci in nam balast administracije ne diši, posebno če ne vidimo praktične koristi tega. Zato čakamo in iščemo najboljše rešitve, ki bo potem tudi definitivna, dotim ni verjetno, da bodo vse te današnje izpremembe vzdržale ob poteku sezone. Glede ustanovitve slovenske športne zveze smo v toliko na boljšem, ker se lahko poslužimo naše nekdane športne zveze, ki je delovala po vojni v Ljubljani in ki jo je treba samo prilagoditi današnjim prilikam. Taka športna zveza pa bo samo tedaj lahko imela uspeh, če se bodo organizacije zavedale, da jim je potrebna in da je koristna. Ko je pred kratkim ljubljanski olimpijski odbor opozoril klube in podzveze na potrebo take skupne organizacije za zastopanje skupnih interesov športa v Sloveniji, ni prejel na tozadevno okrožnico, ki je hotela samo načelno zvedeti za mnenje klubov v tej stvari, niti enega odgovora. Da li je čas danes ugodnejši, ne vem, verjetno je, toda mislim, da je treba ločiti med hipnim navdušenjem in stvarnimi potrebami. A ta stvarna potreba bo nastopila po mojem mnenju šele tedaj, ko bodo v posameznih športnih panogah slovenske zveze že obstojale.

Na kratko bi ponovil: ne organizacije po imenu, temveč organizacije po potrebi, a če jih dobimo, potem žive delovne, življenja sposobne, ne pa samo papirnatne.

H gornjim pripombam g. Gorca tole: Tudi mi smo v našem listu ponovno opozarjali, da je treba delati previdno in da se ne smemo prenatagiti pri tej stvari. Tudi vemo, da more naglica, s katero delajo Hrvatje in Srbi, škoditi tako hrvaškemu kakor srbskemu in celokupnemu jugoslovanskemu športu. Tako kot pa delamo mi Slovenci sedaj na športnem polju, pa nam more še več škodovati kakor Hrvatom njihova naglica, ker mi se namreč sploh ne zganemo, temveč čakamo, kaj bo prav za prav iz tega nastalo in o kakšnem hipnem

Krstu ter gđ. Jernejčičeva in inž. Markovec dvogovor Od železne ceste. Tako bo Prosvetno društvo lepo počastilo spomin največjega slovenskega pesnika v naši prestolnici s prireditvijo, na katero so vabljani vsi Slovenci in prijatelji našega naroda (2. decembra ob pol devetih).

navdušenju sploh ni govora. Hrvatje in Srbi bodo pobasali vse vrhovne državne zveze, potem bomo pa zopet tarnali kakor vedno doslej: Tisti v Zagrebu in Beogradu so krivi, da se naš slovenski šport ne more tako razviti in razmahati kakor bi se lahko, če bi bile v našem športnem življenju drugačne razmere. Tudi mi pravimo: organizacije po potrebi, žive, delovne, življenja sposobne, ne pa samo papirnatne. Svojo vlogo pa igra pri tem seveda tudi ime organizacije. (Opomba uredništva.)

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Italija bo sodelovala na Balkanijadi I. 1940?

Iz bolgarskih listov posnemamo, da bo prihodnje leto sodelovala na balkanskih igrah, ki bodo v Ankari, tudi Italija s svojo lahkoletsko reprezentanco. Italijanski olimpijski odbor je namreč na svoji zadnji seji pretresal možnost organizacije prihodnjih olimpijskih iger, ki bodo ali bi morale biti v Helsinkih ter je prišel do zaključka, da se zaradi vojne prihodnja olimpijada sploh ne bo mogla vršiti. Da pa Italija ne bo ostala prihodnje leto brez večjega mednarodnega srečanja, je njen olimpijski odbor sklenil sodelovati na balkanskih igrah, ki bodo v Ankari. Iz istih poročil se razvidi, da je bila ta italijanska odločitev simpatično sprejeta v vseh balkanskih državah, ker bodo sodelovali odlični italijanski atleti, kar bo velike važnosti za balkanske atlete, ki bodo imeli na ta način priliko, boriti se z atleti, ki spadajo med najboljše na svetu. Predno pa bodo Italijani nastopili v Ankari se bodo spoprijeli s Švicarji, Madžari, Grki in Jugoslovani.

Te vesti sporočajo bolgarski listi; toda naša atletska zveza o tem še nič ne ve in tudi še ni bila obveščena o tem niti od strani Italijanov niti od balkanskega komiteja.

Po nemški zmagi nad Italijani

Po velikem hedejskem uspehu, ki so ga dosegli nemški nogometaši napram italijanski reprezentanci, katero so premagali z rezultatom 5:2, obširno pišejo nemški listi. Bleščeči naslovi kakor »triumf nad svetovnim prvacom« itd. so sporočili nemškemu narodu velik uspeh nemškega nogometa nad oficijelnim svetovnim prvacom v nogometnem športu. Nemški listi pišejo, da se je za zmago zahvaliti boljši igri, odličnemu skupnemu delu posameznih formacij in neverjetni borbenosti vsakega posameznika. Italijani so imeli samo v vratarju Olivieri-ju, ki je bil v gotovih trenutkih nedosegljiv — enakovrednega nasprotnika. Voditelj nemškega nogometa so bili izredno zadovoljni z igro svoje enajstorice. Pri Italijanih pa je bila videti neka potrtost. Pozzo (kapiten ital. moštva) je sedel in ni nič govoril.

Največji junak dneva pa je bil Dunajčan Binder (pravijo mu »Bimbo«), ki je sam zabil Italijanom tri gole. Binder je rekel poročevalcem, da so Nemci zmagali zato, ker je bil vsak mož na svojem mestu in vsakdo napravil vse, kar je bilo potrebno za skupen uspeh. Pa tudi skupni trening pod vodstvom nemškega kapitana Herbergerja in zlasti njegov način je imel pri tej zmazi odločilno besedo. O španskem sodniku Esquarinu pa pravi Binder, da je eden najboljših sodnikov kar jih je kdaj videl.

Tek Zedinjenja. Opozarjamo vse atlete iz vseh Ljubljane, ki se nameravajo udeležiti »Tek Zedinjenja« na to, da veljajo letos od petka, dne 1. decembra zjutraj nedeljske povratne karte. — Odbor,

Kako je bil potopljen parnik „Carica Milica“

Posadka potopljenega parnika je prišla na Sušak
Kapitan opisuje potek katastrofe

V torek dopoldne je prišla na Sušak posadka ob angleškem obrežju potopljenega parnika »Carica Milica« pod vodstvom kapitana Milorada Miljevića. Posadko so sprejeli zastopniki »Jugoslovanskega Lloyd«. Častniki in mornarji so še vedno pod vtisom katastrofe, ki k sreči ni zahtevala nobenega človeškega življenja. Kot pravi mornarji obžalujejo potop »Carice Milice«, enega izmed največjih in najmodernejših jugoslovanskih trgovskih parnikov.

Kapitan Miljević je sprejel v hotelu »Kontinental«, kjer se je nastanil, častnike in jim je opisal potek katastrofe.

V petek, 17. novembra, ob 8. zjutraj smo odpluli iz angleškega pristanišča Team proti Dubrovniku. Naloženega smo imeli 8950 ton premoga in nekaj drugega blaga. Držali smo se natančno predpisane vodne poti. Naslednji dan ob 11.50 je ladja zadela ob nemško mino. Bili smo v tistem trenutku okrog devet milj oddaljeni od obrežja. Jaz sem stal na poveljniškem mostu, poleg mene so bili angleški pilot, prvi častnik Vladimir Stofa in prvi krmilar. Večina mornarjev je obdovala.

Eksplodacija je bila na desni strani parnika pod vodo. Parnik se je strašno stresel. Vse luči so ugasnile. Prednji del ladje se je hitro začel potapljati. Ko sem videl, da je ladja izgubljena, sem dal povelje: »Vsi možje z ladje!« V prvi rešilni čoln sem stopil jaz z devetnajstimi možmi, v drugi čoln pa prvi častnik Stofa z angleškim pilotom in šestimi možmi. Pri eksploziji sva bila lahko ranje-

na drugi krmilar in jaz. Ker je bil ladijski radio zaradi eksplozije pokvarjen, nismo mogli klicati na pomoč. Detonacija je bila zelo močna. Čula se je štiri do pet milj daleč na okrog.

Cez nekaj časa se je približala našemu čolnu neka angleška pomožna bojna ladja, ki nas je vzela na krov. Posadko iz drugega čolna pa je sprejel na krov neki obrežni parnik. Pozneje je tudi to posadko vzela na krov vojna ladja, na kateri smo bili ml. Še istega dne ob 5. popoldne smo pripluli v neko angleško pristanišče. Od tam so nas poslali v London. Angleški pomorščaki so nas zelo priščno sprejeli. V pristanišču, kjer smo se izkrcali, smo našli na okrog sto rešenih potnikov in mornarjev holandskega potniškega parnika »Simon Bolivar«. Med njimi je bil več ranjenih. Parnik »Simon Bolivar« je dvanajset minut pred nami zadel ob mino, nedaleč od mesta, kjer se je potopila »Carica Milica«.

Tudi v Londonu so nam šli v vsakem oziru na roko. Ostali smo tam sedem dni. Morali smo se nanovo obleči, nakupiti najpotrebnejše stvari in si preskrbeti dokumente za potovanje. V soboto, 25. novembra, smo odpotovali iz Londona. Pri vožnji čez Kanal smo imeli zelo slabo vreme. Sledila je utrujajoča pot skozi Francijo, Švico in Italijo do Sušaka.

Izguba parnika »Carica Milica« je zelo hud udarec za našo trgovsko mornarico, ki ga bomo le težko preboleli, čeprav je bil parnik s tovorom vred zavarovan.

Celjske novice

c Mestno poglavarstvo razglasi: 1. december se bo praznoval na slovesen način kot praznik zedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov. Vse hišne posestnike opozarjam, da morajo biti na ta dan vsa poslopja okrašena z državnimi zastavami. — Predsednik: dr. Vorišč Alojzij, I. r.

c Na praznik narodnega zedinjenja bo zvečer ob 8 v celjskem mestnem gledališču koncert celjskih pevskih društev, Glasbene Matice in vojaške godbe 39. peš. polka. Vstopnice se dobe v predprodaji v knjižarni K. Goričar vd. Vso celjsko javnost vabimo, da se udeleži tega koncerta polnoštevilo!

c Klub slovenskega katoliškega akademikega staršinstva v Celju je imel pred dnevi svoj redni občni zbor, katerega se je udeležil tudi predsednik ravnatelj v p. g. Remec iz Ljubljane. Na občnem zboru je bil izvoljen nov odbor s predsednikom ravnateljem g. dr. Kotnikom Francem in podpredsednikom g. dr. Kajtanom Gantarjem na čelu.

c Katoliško prosvetno društvo v Celju priredi drevi ob 8 v veliki dvorani Ljudske posojilnice družinski večer s proslavo narodnega praznika zedinjenja. Na sporedu glasba in spominna beseda o zgodovinskih dogodkih našega osvobodjenja iz zedinjenja. Zaradi reda se izdajajo vstopnice: Za 100 vstopnic, ki so se razdelile v ponedeljek po prosvetnem večeru, so sedeži rezervirani. Vstopnine ni, sprejemajo pa se darovi za društvo. Člani in prijatelji društva, pridite polnoštevilno!

c Prireditev KPD v Ljudski posojilnici. Katoliško prosvetno društvo v Celju bo uprizorilo v nedeljo, 3. dec. ob 4 popoldne v dvorani Ljudske posojilnice po flamski pravilnici prirejeno igr v 3 dejanjih »Sultanova hiša in dobri vrtar«.

c »God nebeškega strica«, prizor s petjem in godbo, bo priredila v torek, 5. decembra ob pol 6 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice za Miklavžev večer Gledališka družina v Celju. Darila za obdarovanje pred tem prizorom se sprejemajo brez vsake pristojbine v prosvetni pisarni v Cankarjevi ulici 4. Tu se sprejemajo tudi prijave za obisk na domu do vključno 2. decembra.

c Drevo sobno streljanje Streleške družine v Častniškem domu.

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD v Celju bo imel na praznik zedinjenja g. dr. Premšak Franc v Cankarjevi ulici 6, v nedeljo pa g. dr. Mušič Drago v Cankarjevi ul. 7.

c Miklavžev večer v Salezijanskem mladinskem domu v Gaberjhu bo v nedeljo, 3. decembra ob pol 5 popoldne za občinstvo in 5. decembra ob 7 zvečer

za mladino. Izvajali bodo ljubko dr. Gržiničovo spevoigro »Miklavž prihaja« s spremljavo orkestra.

c Resolucija Združenja prevoznikov obrti, poveljništva v Celju. Včeraj so zastopniki omenjenega Združenja predložili mestnemu poglavarstvu resolucijo, v kateri se pritožujejo, da ne dobivajo bencina za najnujnejše izvrševanje obrti, zaradi česar je ekstenziji minimum avtoprevoznika padel pod normo. Resolucija poudarja, da Celje nima toliko bencina, da bi lahko služil najnujnejšim potrebam obrtnikom in prevoznikom. Mestno poglavarstvo naj bi izvršilo poziv k količini bencina, s katerim razpolagajo celjski prodajalci. Na podlagi podatkov o dnevnih potrebah, oddaja dnevni izdaj bencina, ki bi lahko po strokovnjakih izračunalo razmerje, ki bi odgovarjalo i avtoprevoznikom i privatnikom. Združenje je pripravljeno izdati vsakemu svojemu članu nabavno knjižico, na podlagi katere bi pri bencinski črpalki dvignil bencin, bodisi zjutraj, popoldne ali zvečer. Posebno prosi Združenje, da bi mestno poglavarstvo dovolilo, da se lahko izdaja bencin za več dni skupaj. Tako bi avtoprevoznik, ki ima daljšo pot, lahko ostal več dni zunaj. V nabavni knjižici bi se prodala količina bencina zabeležila in potrdila pri prodajni bencini.

c V št. Jurju pri Celju je bila pred dnevi kolavdacija nove javne občinske tehičnice.

c Vsi frizerski saloni v Celju bodo na praznik zedinjenja ves dan zaprti.

c Časopisni papir dobite po znižani ceni v podružnici »Slovenca« v Celju.

c Dve obsodbi po čl. 1 zakona o zaščiti države. Pred okrožnim sodiščem v Celju sta bila obsojena po čl. 1 zakona o zaščiti države 34letni železničar Klanišek Franc iz št. Jurja pri Celju na dve leti robi je in na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo dveh let in 41letni cinkarški predelavec Janežič Emanuel iz Spodnje Hudinje na 5 mesecev zapora in na 120 din denarne globe.

Huda nesreča

Novo mesto, 28. novembra.

Franciž Ignacij, posestnik na Dol. Brezovici pri št. Jerneju na Dolenjskem, je naprosil svojega prijatelja Globavsa Franceta, posestnika od istotam, da bi s parafinom obli 4 hl sod. Globavs Franc sicer po poklicu ni sodar in tudi ni izvrševal kake druge obrti, pač pa se je pri vsakem delu spoznal in je sosedom rad pomagal. Ko je na kuhinjskem štedilniku naprej razstopil parafin, je pričel z obilnavanjem sode. Ko je že sod nekoliko obli, pa je naenkrat nastala strahovita eksplozija, pri kateri je Globavs izgubil obe nogi. Hudo poškodovanega so prepe-ljali v bolnico Usmiljenih bratov v Kandiji. Po

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(167) Slednjič so prebrali vse debele bukve, popisali vse pole papirja in so klavirno vse vrgli proč. Pajki so napredli pajčevine po knjigah, hrošči so lezli po njih in objedli papir, toda sultanu ni mogel nihče pomagati.

(168) Tudi po mestnih ulicah je bilo vse žalostno. Ves narod je trpel s sultanom vred, mnogi so v znak žalosti razobesili črne zastave s hiš. A Sambo? Temu že zdaj naj ni bilo več mar, kakšno je zagodel, kako je onesrečil oba fanta in zdaj še sultana! Zivel je veselo in svobodno v gozdu.

žudežnem naključju je ostal popolnoma nepoškodovan 4letni otrok Fračiča Ignacija, ki je bil oddaljen od sode komaj 4 m. Ko je nastala eksplozija, je sod vrglo čez otrokovo glavo. Kako je prišlo do eksplozije, je še sedaj nejasno. Veha na sode je bila odprta 3 mesece in v sode ni bilo nikakih plinov, v bližini pa tudi ni bilo nobenega ognja.

Dve motociklistični nesreči

Slovenjgradec, 28. nov.

V Prevaljah je bil zaposlen 42letni polir Ažnoh Franc, ki je bil uslužen pri zidarskem mojstru Amerščak v Slov. Bistrici. Preteklo nedeljo popoldne se je peljal z motornim kolesom iz Farne vasi proti Prevaljam. Na ovinku na dovozni cesti proti postaji Prevalje je zavozil ob rob hodnika na desni strani ceste, pri čemur ga je vrglo z vozila in Ažnoh je v tako silo udaril z glavo ob oporni zid, da si je prebil lobanjo. Pripeljali so ga v slovenjgraško bolnico, kjer pa je umrl.

Druha slična nesreča se je zgodila v Šoštanj. Trgovska pomočnika pri trgovcu Ivan Smolčniku Topolovc Franc in Gostenčnik Alojz sta se peljala z motornimi kolesi na izlet. Ko sta se zvečer vračala proti domu, kjer križa bano-vinsko cesto železnica, so bile zapornice zapre-te. Pri slabi luči Gostenčnik ni pravočasno zapazil zaprtih zapornic. Še le zadnji trenutek je to opazil, nakar je vozilo hitro okrenil v stran, pri čemur je tudi zadel ob zapornice. Gostenčnik je padel, sunek pa je bil tak, da ga je vrglo skozi zapornice na tračnice. Med tem se je že približeval vlak. To sta zapazila tovariši Topolovci, ki je bil na eni strani zapornice, in neki šofer na drugi strani, ki sta hipoma z neverjetno naglico skočila vsak od svoje strani čez zapornice ter sta Gostenčnika, ko je bil vlak le še nekaj metrov od kritičnega mesta, v zadnjem trenutku srečno potegnili s tračnic na stran. Ko je vlak odpeljal, so hudo poškodovanega Gostenčnika spravili v bližnji hotel »Jugoslavija«, drugo jutro pa so ga odpeljali v slovenj-graško bolnico. Zdravniki so ugotovili, da ima pretrgano krvno žilo ter je nastopilo krvave-nje v možganih. Radi tega ga je upravnik bol-

nice primarij dr. Lojze Simoniti takoj odpeljal s svojim avtom v ljubljansko bolnišnico, kjer upajo, da mu bodo rešili življenje.

Domžale

Katoliško izobraževalno in podporno društvo v Domžalah priredi s sodelovanjem Fantovskega odseka in Dekliškega kroška na dan 1. decembra ob 8 zvečer slavnostno akademijo v Društvenem domu. Spored je pester in zanimiv. Sodeluje orkester priznane domžalske god-be. Vsi vlijudno vabljeni.

Ljutomer

Na dan zedinjenja naše države bo po osmi sv. maši v Katoliškem domu primerna proslava z govorom.

V torek je bil v Ljutomeru tečaj KA za dekleta. Tečaj je spretno vodila gđ. Olga Sadra-vec iz Betnave. Da je bilo zanimanje za tečaj veliko, se vidi iz tega, ker se je tečaja udeležilo mnogo deklet iz Ljutomera, potem iz daljnega Sv. Jurija, Križevca ter iz Veržaja.

Trbovlje

Velika akademija z bogatim sporedom v proslavo zedinjenja se vrši danes, v četrtek večer ob 8 v Društvenem domu. Vsi iskreno vabljeni!

»Patriot« je dober zgodovinski film iz ruskih razmer, kako so se borili za prestol še carske Ru-sije. Predvaja ga Kino Društveni dom v Trbov-ljah na praznik zedinjenja v petek popoldne in zvečer in v soboto zvečer.

Rudarski praznik sv. Barbare bodo praznovali rudarji prihodnjo nedeljo.

Jesenice

Proslava 1. decembra. Ob 9 dopoldne bo v mestni župni cerkvi cerkveno opravilo z zahvalno pesmijo. Vse trgovske poslovalnice in obrtne obra-tovalnice bodo ta dan zaprte.

Kino Krekov dom predvaja dva različna filma pod geslom »Materinstvo«. V četrtek, 30. nov. ob 8 zvečer dunajski vellefilm »Monika« v petek na drž. praznik samo ob 3 popoldne film »Mat« — borba matere za svojega otroka. V soboto, 2. dec. ob 4 matineja »Monika«, ob 8 zvečer »Mat«.

Arnold Fredericks:

45

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolena.

Bala se je, da na ta način lahko izgubi službo. Šele pozneje začne sumiti cigarete.

»Kdaj?« je vprašal Lefèvre.

»Nekoliko dni pozneje, ko je mislila, da so jo zastrupili. Takrat je bila z Valentinom skupaj, dasi tega ni hotela priznati, ker se je bala, da ji bo štela gospa Stapleton v zlo. Spet je kadila tako cigareto, ko se je vsedla na klopi v Champs Elyées. Takrat ji je postalo slabo, in to je čisto učinek hašiša, ako ga kdo užije v veliki množini, ali ako so živci že tudi drugače napadeni. Valentin je dal škaflo s cigaretami v žep, Mari je posadil na voz, potem pa je šel v svojo sobo, kjer je pustil cigarete na mizi. Dekle je najbrž Valentinu omenilo možnost, da so cigarete zastrupljene in to je bil vzrok da mu je izročila škaflo. Naročilo, da naj Valentin uniči cigarete, je poslala iz strahu, ko je videla, da skušam dognati, v koliko je kriva otrokovega ugrabljenja. Vedela je, da s tem ni izgubila službe, marveč je celo mogoče, da se zvali na njo odgovornost za zločin. Bala se je gospodarjeve jeze in zato sta molčala oba, ona in Valentin, ko je bil govor o cigaretah. Nasprotno pa sta si ves čas prizadevala, da bi našla otroka. Mari Lanahan je sumila Franca in to je privedlo Valentina do tega, da ga je zasledoval in to se je brezdomno izcimilo iz mnenja, da je zastrupljene cigarete šofer prikradel v dekletovo sobo. Valentin, ki se je držal dekletovih naročil, je opazoval Franca, o čemer priča njegova navzočnost, ko se je pred kratkim ponoči zgrabil za šoferjev voz. Danes mi je povedal, da Franc oni večer voza ni peljal v delavnico. Ljudje, ki so to trdili, so lagali... Franc, ki ni hotel, da bi ostale cigarete v dekletovi lasti, ker bi lahko pričale zoper njega, si je gotovo prizadeval, da bi jih dobil. Doznan je, da jih je Mari izročila Valentinu. Ker je bil sam sumljiv, je naročil tovarišu, črnobradcu da jih ukrade. Oni večer je najbrž Franc pustil tega človeka v hišo skozi druga spodnja vrata. Na podlagi tega, kar sem dognal, sem

prišel do sklepa, da je kadila cigareto, ki sem jo našel v Bois de Boulogne. Mari Lanahan. To sem g. Stapletonu tudi povedal.

Bankir je priklimal.

»Da,« je dejal, »toda o hašišu mi niste govorili.«

»O stvari nisem bil gotov. Prej sem hotel najdeno cigareto preiskati. Ali se spominjate, da sem izmed cigaret odnesel eno, ko sem našel škaflo v Francovi sobi. Pokadil sem jo, preden sem šel oni večer spat. Učinek je bil isti, kakor ga je najbrž čutila Mari Lanahan. Pol ure sem sanjari in ko sem se vzbudil, se nisem spominjal na ta čas. Upoštevanja vreden, toda nevaren strup. Potem je bila stvar zelo preprosta. Franc je eden izmed razbojnikov. Načrt bi se mi bil včeraj zvečer izvrstno posre-

čil, ako bi me šofer slučajno ne bil našel v omari, v kateri sem se skrili. Ako bi se to ne zgodilo, bi otrok prišel domov, kakor je bilo dogovorjeno in Franca bi jaz aretiral.

»Toda ostalih ne bi ujeli,« se je smejal policijski šef. »Zato morate biti svoji ženi hvaležni. Vernet mi je povedal, kako sta se mu razbojnika izmuznila v Avenue Malakoff. Voz, iz katerega je bil oddan znak, je vozil znanega borznega uradnika, ko o stvari ni vedel ničesar. Slučajno je prav v onem trenutku križal Avenue Malakoff, ko je Franc dobil znak.

»Varate se, g. Lefèvre,« je mirno pripomnil detektiv. »Znak je bil brezdomno oddan iz onega voza. Ni ga oddal g. Lamaita, to priznam, marveč šofer. Vernetu je izpovedal, da mu je za to neki tujec dal pedeset frankov in mu je

rekel, da je znak namenjen neki ženski. Več ta človek o stvari ni vedel.«

Sedaj se je zunaj zaslišal glasen smeh in v sobo so stopile ga. Stapleton, ga. Lefèvre in Gracija.

»Razpravljale smo o zelo važnem vprašanju,« je dejala gospa Stapleton z zelo resnim obrazom »in prosimo vas, g. Lefèvre, da bi razsodite.«

»Kakšno važno vprašanje more to biti, gospa?« je vprašal policijski šef in se s smehom vstal. »Rad bi ga že slisal, ker me zelo zanima.«

»Kdor ima pri izsleditvi mojega sinčka večjo zaslug, g. Duvall in njegova žena?«

Policijski šef je stopil naprej, eno roko je ljubeznivo položil na Duvallovo ramo, drugo pa je ovil krog Gracijine roke.

»Na vprašanje, ki ste mi ga stavili, gospa,« je dejal in se s smehom gledal od Duvalla na njegovo mlado ženo »je lahko odgovoriti. Oba imate enako zaslug. In temu je, ljubi otroci, tako, kakor mora biti. Za mene je to srečno končana zadeva važen nauk, ki se glasi:

Žena in mož se naj nikdar ne postavita drug zoper drugega. Vedno morata skupno delovati; vedno, kakor v kateremskoli življenjskem položaju, tako tudi ob takih priložnostih! Od moje strani je bil nevaren poizkus, da sem pustil, da sta se oba moja dobra prijatelja od dveh nasprotnih strani lotila dela. Ako bi nam sreča ne bila posebno mila, bi se zadeva lahko za vse nas žalostno končala. Ako bom potem potreboval g. Duvalla in njegovo ženo, morata oba priti, ali pa naj sploh ne prideta.« Obrnil se je h Graciji. »Čutim, ljuba otroka, da mnogo dolgujem obema, ker sem tako neusmiljeno prekinil vajine medene tedne. Kako vama naj to povrnem? Povejte mi svojo željo!«

»Ali lahko karkoli želim?« je vprašala Gracija s smehom.

»Karkoli, ako je v moji moči, jo izpolnim,« se je policijski nadzornik vlijudno priklonil.

»Potem vas prosim, obljubite mi, da nas z vašo ljubko ženo še to leto obiščete na domu, v Marylandu.«

»To pa,« je dejal policijski šef in se je nagnil nad roko mlade žene in jo poljubil »je pač želja, ki ji prav rad ustrežem. Že sedaj se veselimo, kako prijetno bo v Ameriki na našem prijaznem domu.«

KONEC.

„SLOVENE“ napoveduje povest

„Lov z letalom“

Velikanek je napredek, ki ga je v nekaj desetletjih doseglo letalstvo. Danes že za nas navadne zemljane ni nič posebnega, ako se vsaj na kratki progi poslužimo letala, zlasti kadar je vreme lepo, ker tedaj nevarnost ni nič večja kot v avtu ali na železnici. Prav lepo, prijetno in urno se torej vozi.

Neumorni iznajditelji pa nas leto za leto presenečajo z novimi iznajdbami in bomo v nekaj letih dočakali reči, ki se nam danes o njih še ne sanja ne. Že zdaj beremo, kako pošiljajo pošto z letali iz Evrope in Afrike v Južno Ameriko. Sredi proge je stalno zasidrana ladja za letala, ki ji a krme visi v morje dolga plahta. Letalo prinese pošto do ladje, sede na vlečko ali plašto, žerjav ga dvigne na ladjo, uslužbenci brž pobere pošto in jo prenese na drugo letalo, ki čaka že pripravljeno za pot. Katapult na stisnjeni zrak požeje to drugo letalo s hitrostjo 150 km na uro z ladje in pošta že frči dalje proti Južni Ameriki. Prvo letalo pa otovorijo z ameriško pošto in ga posade na katapult ter požeje nazaj v Evropo.

Podjetni in širokopolezni Američani pa imajo načrt za orjaško vodno letalo. Čez krila bo široko

200 m, dolgo nad 100 m. Na krov bo lahko sprejelo poleg posadke še 1500 potnikov in silne množine tovara, a ga bo kljub temu 12 motorjev s 100.000 konjskimi silami prignalo iz Evrope v Ameriko v 13 do 16 urah. (Mi pa potrebujemo iz Ljubljane do Sušaka 12 ur.) To letalo bo pravcata letča ladja.

Nihče pa se za tehnični napredek tako zelo ne zanima, kakor mlad fant. Zato bomo a povestjo »Lov z letalom« gotovo ustregli najprej njemu, potem pa tudi vsem drugim, ki jih veseli opazovati dejanje in nehanje mladih ljudi, in taki rado-vedneži smo vsi. Trepetali bomo vsi za pogumne in podjetne fante, ki se jim še tako visoki cilji zdijo lahko dosegljivi, pa se zato izpostavljajo velikim nevarnostim. Nekdo je letalcem zvižno uropal smaragde, mladi fantje ga prvi zasečijo in grede loviti, da zaklad vrnejo lastniku, sebi in svojim staršem pa priborijo veliko razpisano nagrado. Znajo pa reč vse, kar bo moral vsak sodni fant kmalu znati: voziti avto, voditi letalo, sporočati po radiu. S pogumom, vztrajnostjo in mladeniškim zagonom dosežejo svoj cilj.

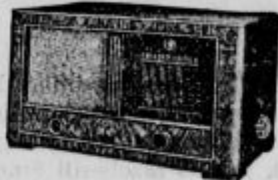
Dobro obrit-
dobre volje!

ROT BART

ZAŠČ. ZNAMKA

Kdor ljubi glasbo, izbere

Mende radio

Model 195W, 4 elektronski din 3150—
216W, 5 > 3675—
240W, 6 > 4100—

Pogonska sigurnost - Čistoča zvoka - Okusna oblika - Izredno povoljna cena
Zastopstvo za Ljubljano in okolico:

Radiotehnik ŠETINA FR., Ljubljana
Domobranska 27. — Telefon št. 32-64

Agilne trgovske potnike

išče renomirano in dobro vpeljano industrijsko podjetje pohištvene stroke v Sloveniji, za prodajo po vsej državi. Samo mlajše moči z večletno prakso, ki so dobro uvedene ter posedujejo prvovrstne reference in so sposobne večje garancije, pridejo v poštev. Znanje jezikov potrebno, nastop čimprej. Ponudbe s potrebnimi dokumenti poslati v upravo »Slovenca« pod »Izburjen« 18.564.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Otroške vozičke

najugodnejše kupite pri
BANJAI, Ljubljana, Mi-
klošičeva 20.

MARKOVE KAPLJICE

so že 150 let preskušane in priznane kot najboljšie zdravilo za želodec proti bolečinam, napetosti, pomanjkanju teka itd. Če ste bolni na želodec, pišite takoj! 1 steklenica Din 22—.

GRADSKA LJEKARNA
ZAGREB, Gornji grad, Kamenita 11.

Ogl. S. br. 1990/1933

Lista izžrebanih števil efektne loterije

v Petrovčah dne 26. novembra 1939

106,	625,	800,	805,	928,	2618,	3900,	4758,	5397,	5407,	5741,
6044,	7592,	7854,	11498,	11788,	12508,	12978,	13277,	13365,	13868,	15188,
16634,	16810,	18702,	18879,							
512,	692,	744,	829,	988,	1101,	1116,	1362,	1520,	1608,	1617,
1945,	2007,	2143,	2872,	2963,	3275,	3892,	4348,	4503,	4606,	4789,
5435,	5579,	5865,	5916,	6011,	6013,	6562,	6632,	6706,	6906,	6983,
7006,	7224,	7922,	8140,	8378,	8436,	8450,	8478,	8523,	8536,	8583,
9332,	9505,	9603,	9613,	9768,	10241,	10245,	10414,	10424,	10604,	10702,
10892,	10850,	10892,	10943,	11074,	11208,	11480,	11631,	11716,	11895,	12284,
12411,	12542,	12633,	12654,	12784,	12918,	12972,	13080,	13097,	13107,	13295,
13331,	13485,	13509,	13622,	13761,	13785,	13881,	13932,	14014,	14024,	15256,
14479,	14519,	14534,	14773,	14781,	15070,	15139,	15344,	15873,	16118,	16290,
16452,	16622,	16656,	16804,	16962,	17099,	17323,	17499,	17569,	17693,	17857,
17977,	17982,	18186,	18857,	19062,	19075,	19223,	19272,	19540,	19707,	19978,
19999,	3788,	13764,								

Serija II.

2416,	2673,	4284,	5209,	6370,	8227,	8041,	8876,	9772,	10698,	10893,	10866,
12041,	12789,	12205,	14752,	16165,	16702,	16213,	17562,	17801,	17835,	19496,	19906,
115,	274,	431,	656,	685,	717,	719,	808,	903,	1000,	1131,	
1239,	1242,	1337,	1582,	2083,	2085,	2092,	2206,	2362,	2449,	2484,	
2528,	2446,	2795,	2820,	2909,	3022,	3141,	3157,	3684,	3858,	3958,	
4012,	4117,	4461,	4802,	4809,	4760,	4905,	5059,	5359,	5585,	5870,	
6417,	6450,	6656,	6679,	6801,	6842,	6862,	6882,	7007,	7013,		
7374,	7421,	7501,	6734,	7905,	7955,	8085,	8089,	8091,	8148,		
8155,	8675,	8710,	8884,	9175,	9188,	9238,	9619,	9628,	9709,		
9771,	9791,	10239,	10418,	10662,	10668,	11190,	11267,	11405,	11412,	11713,	
11909,	11950,	12153,	12245,	12579,	12595,	12609,	12692,	12802,	12899,	13504,	
13671,	13761,	13902,	13951,	14070,	14547,	14653,	14772,	14821,	14838,	15022,	
15396,	15142,	15457,	15758,	16092,	16199,	16313,	16363,	16471,	16487,	16825,	
16919,	17059,	17128,	17132,	17266,	17648,	17724,	17977,	18617,	18971,	19087,	
19316,	19372,	19572,									

Dobitki se izdajajo v zadržni pisarni v Petrovčah vsak delavnik od 2 do 4 popoldne. — Dobitki, ki se ne dvignejo do 31. decembra 1939, zapadejo v korist gradnje Slomškovega doma.

Loterijski odbor.

Danes ponoči je dočrpel v dvajsetem letu starosti naš ljubljani sin in brat, gospod

Ciril Jeras

Pogreb bo dne 30. novembra ob 4 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. novembra 1939.

Užaloščena rodbina Josip Jeras in sorodstvo.

Mali oglasi

Službe iščejo

Za vsako delo
ali potovanje se ponudim.
Znam perfektno italijan-
ščino, nemščino, dobro
francosko, angleško. Po-
nudbe v upravo »Sloven-
ca« pod »Nastop takoj«
št. 18625.

Gospodična
z večletno pisarniško in
hotelsko prakso, želi po-
poldanske zaposlitve v
Ljubljani. Ponudbe pod
»Zmožna« na upravo »Slo-
venca«.

Dekle
z mesč. solo in trg. te-
čajem, večje vseh pisar-
niških del, išče kakršno-
koli zaposlitve v pisarni.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4000. (a)

Službo dobe

Mizarskega pomočnika
za pohištvo, sprejem. —
Župan, Rožna ulica 35.

Prevajalca

iz srbo-hrvaščine na slo-
vensko, sprejemamo. —
Cenjene pismene ponudbe
na »Glasnik Heltacij«, Beograd, pošt. progradak
189. (Informacije v Ljub-
ljani: Ind. Kurir, Šmar-
tinska 10.)

Vešča kuharica

srednjih let in dobrega
vedenja, katera prevzame
tudi druge posle — se
sprejme v odlično rodil-
no dveh oseb v Zagrebu.
Dojgoletna spravevala v
dobrih rodbinah zaželje-
na. Reflektantne naj se
javijo v petek, dne 1. de-
cembra točno ob 2.30 po-
poldne pri portirju hotela
»Miklič«.

Denar

Hranilne knjižice
30/0 obveznice
in druge vrednostne
papirje kupuje in plača
najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40.

Pohištvo

Razno pohištvo
prodamo zaradi preselit-
ve. Grad »Fuzine«. Ogle-
da se lahko od 1.—3. de-
cembra.

Posedstva

Hišo ali posestvo
kupim v bližini Mirne.
Vnanje gore. Novega me-
sta. Ponudbe v upravo
»Slov.« pod »100—150.000«
št. 18660.

Manjše posestvo

obstoječe iz hiše z dvema
sobama, novega marofa,
dveh hlevov, stelnice in
kleti, tik drž. ceste, pet
minut od železniške po-
staje, uro od Ljubljane —
prodam. — Kočevar Si-
mon, Skofljica.

Stanovanja

Enosobno stanovanje
oddam. Rožna dolina, Ce-
sta VIII. št. 23.

Hišni posestniki pozor!

Kadar oddajate stanova-
nja, obrnite se le na Rea-
litetno pisarno. Gospo-
darska cesta 3-I, katera
vam jih brezplačno odda.

Razno

Mestno poglavarstvo
zahteva izpraznitev pod-
strešij. V lastnem inte-
resu ne zametujte kov-
nastih predmetov, predno
se ne posvetujete z me-
noč o njih uporabi. —
Čokert, kleparstvo, na-
peljava vodovodov, Gre-
gorčičeva 5, telefon 24-70

Če hočeš komu kaj pokloniti,
pokloni **Telikan**,
tehnično završeno
nalivno pero!

Kupimo

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante ku-
puje vsako količino po
najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Franciškaška ulica 3.

Hrastove doge
kupujem. Sulzer, sodar,
Maribor, Vojašniška 7.

Pisalni stroj
kupim. Ponudbe s ceno v
upravo »Slov.« pod »Stroj«
št. 18630.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Bukovo gorivo
drva in klade, sveža in
suha, kupujem vsako ko-
ličino. Ponudbe na Ex-
porter I. Meštrovič, Za-
greb, Jelačićev trg 15.

Srebro, drage kamne
in vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Jos. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(palata hotela »Slon«)

Odrezke
po eni strani kosmatega
trikotja, tudi rabljeno čis-
to triko perilo, kupujemo
po najvišji dnevni ceni v
posiljkah od 5 kg naprej.
Vzorce in ponudbe na:
Remec & Co., Kamnik.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Dražba

Zaradi sklepa okrajnega sodišča v Kočevju z dne 12. X.
1939, opr. J 630/38-56, se vrši

dne 6. decembra 1939 ob 10.30 dop.
dražba tekstilne tovarne v Kočevju

z vsemi tovarniškimi objekti in pritliklinami (tekstilni, pogon-
ski stroji in naprave) ter pripadajočimi stanovanjskimi hišami
št. 218 in 298 v Kočevju in zemljiškimi parcelami. Tovarna
je v Kočevju.

Cenilna vrednost znaša 5.831.315.50 din, od česar odpade
na stroje in pritlikline 3.156.297.— din.

Najmanjši ponudek znaša 3.023.000.— din, a vadij 583.132
dinarjev.

Informacije daje okrajno sodišče v Kočevju, notar Anton
Lovšin v Kočevju in odvetnik dr. Oton Fetič v Ljubljani,
Dalmatinova ulica 7.

Trško načelstvo v Litiji naznanja žalostno vest, da je po
osemdnevem trpljenju umrl v Leonišču tragične smrti njegov
zaslužni načelnik, gospod

Emil Koprivnikar

posestnik, čestni načelnik in požrtvovalni gasilec

Njegovo truplo bo položeno k večnemu počitku na doma-
čem pokopališču v petek, 1. decembra, ob 3 popoldne.
Požrtvovalnemu javnemu delavcu bodi chranten trajen in
časten spomin, njegova duša pa naj prejme pri Bogu večni
mir in plačilo.

Litija, dne 29. novembra 1939.

Globoko užaloščeni sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem,
da je umrl naš ljubljani soprog, oče in stric, gospod

Emil Koprivnikar

posestnik, mizarski podjetnik, okrajni čestni načelnik
in član gasilske župne uprave

Dragega pokojnika prepeljemo v Litijo, kjer bo pogreb v petek, dne
1. decembra ob treh popoldne na pokopališču v Litiji.

Prosimo tihega sožalja.

Litija, dne 29. novembra 1939.

Gusta, soproga; Emil in Miran, sinova — in ostalo sorodstvo.

LJUBLJANA

Ljubljanskemu prebivalstvu!

V petek, 1. decembra, praznujemo državni praznik zedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. V proslavo tega praznika bodo po cerkvah vseh veroizpovedi zahvalna opravila ter vsi državni in samoupravni uradi izobesijo državne zastave.

Vabim ljubljansko prebivalstvo, da se na ta praznik kraljevine Jugoslavije udeleži cerkvenih slovesnosti in svoje domove okraši z državnimi zastavami ter tako izpolni svojo patriotsko dolžnost in izkaže svojo državljansko zavest.

Zupan mesta Ljubljane:
dr. Juro Adlešič l. r.

Društvo združenih zaseb. in trg. nameščencev za rudarske nameščence

Vedno večja draginja, ki nastaja zaradi izrednih razmer v Evropi, je prizadela posebno nameščence. Ti so odvisni zgolj od svojega zaslužka, ki je povečini komaj zadostoval za preživljanje v normalnih razmerah. Spremenjeni položaj na trgu in iz dneva v dan naraščajoče cene najpotrebnejšim živili in drugim življenjskim potrebščinam pa ogroža vse nameščence in njihove družine. Nujno je potrebno, da uvidijo tudi delodajalci, posebno tisti, katerim prinašajo te gospodarske spremembe lepe zaslužke, in tudi svojim nameščencem v težkih časih pomagajo. Nekatera podjetja so bila toliko uvidelna ter so to storila in povzela prejemke svojih nameščencev. Večina pa tega ni storila.

Posebno so tudi prizadeti nižji rudarski nameščenci. Zato je agilno Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev začelo akcijo, da se tudi njim pomaga. Pri TPD je v tem smislu interveniralo in predlagalo, da družba prizna vsem svojim nameščencem posebno draginjsko doklado, pri tem pa upošteva predvsem nižje nameščence in one, ki imajo družine.

Pričakujemo, da bo TPD pokazala potrebno uvidenost ter ugodila organizaciji naših nameščencev. Smatramo, da je TPD to dolžna ne le napram svojim nameščencem, ki vse svoje delo posvečajo koristim družbe, ampak tudi napram vsej slovenski javnosti in napram državi, ki sta živo zainteresirani na tem.

Društvo pa želimo še mnogo uspehov pri njegovih prizadevanjih za zboljšanje socialnega položaja nameščencev.

1 Duhovniki imajo mesečno obnovo v petek, dne 1. decembra ob 5 popoldne v Domu duhovnih vaj.

1 Celonočno češčenje presv. Zakramenta v stolnici se prične drvi ob 9 po skupni molitveni uri. Vsako uro do 4 jutraj se bodo opravljale molitve 3. in 21. uri iz »Večne molitve«. Možeje in mladina vljudno vabljeno!

1 Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije priredi drvi ob 8 v veliki dvorani Delavske zbornice proslavo zedinjenja z izbranim sporedom. Na sporedu je več pevskih, orkestralnih in solo točk. Udeležite se proslave v čim večjem številu!

1 Pokojnine za december bo dostavljala glavna pošta v Ljubljani v petek, 1. decembra 1939. Ker bodo trgovine in drugi poslovni lokali ta dan zaprti, bodo pismoenoše dohajali precej zgodaj in prosimo, da jih upokojuje počakajo doma. — Upravnik.

1 Nov prosvetni dom v Ljubljani. Bežigradska prosveta postavi nov dom. Blagoslovitev ogelnega kamna bo v nedeljo ob 11. Blagoslovitev izvrši prevz. škof dr. Rožman. Botra bosta mestni župan dr. J. Adlešič in ga. Bregarjeva. Slavnostni govor bo imel vseuč. prof. dr. Lukman. Vse prijatelje katoliške prosvete vljudno vabimo na to, v Ljubljani redko slovesnost.

1 Miklavž pride v bežigradsko osnovno šolo v torek 4. decembra. Povabilo ga je bežigradsko prosvetno društvo. Naročila za darila sprejema župnijska pisarna od 2. decembra dalje.

1 Rezervni častniki se v smislu službenih predpisov pozivajo, da se udeležijo 1. decembra svečane službe božje v stolnici. Sestanek pred lokalom Zdrženja rezervnih častnikov »Zvezda« ob 9.30 v uniformi, oziroma — kdor uniforme nima — v civilu z društvenim znakom. Zvečer istega dne prirede aktivni in rez. častniki skupni družabni večer v dvorani »Zvezde«. Vabljeno so vsi rezervni častniki in njih družine. Obлека temna, začetek ob 21.30. Opozorjamo rezervne častnike tudi na »Akademijo« vojnih prostovoljcev, ki bo 30. novembra ob 20 v Kazini. Pododbor Zdrženja rezervnih častnikov v Ljubljani.

1 Prvi obisk sv. Miklavža bodo imeli rakovniški dečki. Obiskal jih bo v nedeljo 3. decembra in se predstavil v velikem spremstvu majhnih, erkanih angelcev in peklenske sode v znani, priljubljeni dr. Grzincičevi opereti »Miklavž prihaja«. Ker je to edinstveno delo te vrste, si ga mora ogledati vsa Ljubljana. V nedeljo bosta predstavi ob pol 5 (predvsem za mladino) in ob 8 zvečer. V torek, 5. decembra pa v dvorani deskega vzgajališča na Selu ob 8. uri zvečer.

1 Slavnostna akademija vojnih dobrovoljcev. Okrajna organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani bo priredila drvi ob 8 v veliki dvorani Kazine v Ljubljani slavnostno akademijo. Na sporedu so glasbene točke, ki jih bo igral orkester dravske divizije pod vodstvom višjega kapelnika g. podpolkovnika F. Herzoga. Slavnostni govor bo imel vojni dobrovoljec dr. Stanko Lapajne. Na sporedu so še klavirske in pevske točke. Akademijo bo zaključila državna himna. Sedeži niso numerirani, in vstopnine ni. Obleka je poljubna,

prostovoljni prispevki pa bodo porabljeni za kritje stroškov in za podpore siromašnim dobrovoljcem in dijakom.

1 Slovenskih novinarjev se je o priliki otvoritve nove kmečke sobe v našem narodnem slogu spomnilo tudi ugledno ljubljansko gostinsko podjetje »Daj-dam« in poklonilo za Novinarski dom v Ljubljani znesek 1000 din. Ljubljanska sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja se vodstvu »Daj-dama« za izkazano pozornost lepo zahvaljuje.

1 Poziv vojnim dobrovoljcem. Sin našega tovariša predsednika je dočrpel. Vojni dobrovoljec, udeležite se pogreba danes v četrtek 30. t. m. ob 4 popoldne izpred zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska c. 9. — Uprava.

1 Angleško društvo v Ljubljani sporoča vsem, ki se zanimajo za učenje angleščine, da bo s 4. decembrom začelo zopet nov tečaj za začetnike, tako da je še vedno podana možnost pričeti v tej sezoni z učenjem angleškega jezika. Tudi v ostale tečaje za naprednejše, za literaturo in konverzacijsko je še podana možnost vpisa. Vse podrobne informacije in vpisovanje v društvenem lokalu Tavčarjeva ulica 12 vsako eredo in soboto od 17 do 19 popoldne.

1 Idrijski krožek vabi na sestanek, ki bo v soboto, 2. decembra ob 20 v gostilni Vidmar na Sentjakobskem trgu. Sestanek je namenjen besedi o rudniškem prazniku sv. Barbare in o rojaku Jožetu Zazuli ob njegovi 70letnici. V ponedeljek, 4. decembra, na dan sv. Barbare, bo ob 7. jutraj sv. maša v kapeli za glavnim oltarjem frančiškanske cerkve. Vabljeni vsi rojaki in prijatelji.

1 Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani naznanja cenjenemu občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice na praznik zedinjenja 1. decembra ves dan zaprte.

1 Razveselite tudi letos za Miklavža Vaše malčke z lepimi igračkami in primernimi darili, ki jih nudi v veliki izbiri in po zmernih cenah domača trgovina Ivan Samec, Mestni trg 21.

1 Izredni občni zbor ljubljanskega društva »Rejec malih živali«. V nedeljo, dne 26. nov. t. l. so imeli ljubljanski rejci malih živali izredni občni zbor v restavraciji Mrak na Rimski cesti. Sicer se ni minila poslovna doba letos izvoljenega odbora, a je vendar le zaslužni in agilni odbor s poštvovalnim in nesebičnim predsednikom na čelu smatral za potrebno, da se pred iztekom svoje poslovne dobe za svojim članom obračun o svojem delovanju. Zadnje čase so namreč nekateri samozvanci udrihali na vse mogoče načine in blatili etari odbor, zlasti pa še predsednika, ki za svojo nesebično delovanje v korist rejskemu pokretu nikakor ni kaj takega zaslužil. Da so bila vsa obrekovanja in natolečevanja neopravičena, je najboljšje pokazal dobro obiskani občni zbor, ki je z ogromno večino ponovno poveril in zaupal vodstvo društva staremu odboru e prejšnjim sposobnim predsednikom na čelu. Ob pičli opoziciji je bil tudi izglasovan eklep, da se ljubljansko društvo »Rejec malih živali« velani pri Osrednjem društvu rejcev malih živali, ki zbira iz dneva v dan vedno več društev pod svojim okriljem in uživa tudi zapiranje oblasti. Izvršena je bila tudi delna sprememba pravil. Kljub napetemu ozračju je bil občni zbor ves čas na dostojni višini. Novi odbor je sporočil članstvu, da so odelje njegovi začasni društveni prostori v Gajevi ulici 9-L, kamor se vsi člani in interesei lahko obračajo po informacije.

1 Danes ob 21. uri slavnostna premiera filma »Dr. Robert Koch« v kinu Unionu. Dr. Koch je bil okrajni zdravnik v nekem malem nemškem mestecu.

Postavil si je za življenjski cilj odkriti vzrok ene najstrašnejše bolezni — bacil tuberkuloze. Pri tem svojem raziskovalnem delu ni upošteval nobenih ovir in je končno njegovo delo imelo popoln uspeh. Težka je bila njegova borba, njegovo delo je pravi triumf velikega titana, velikega genija. Film seveda ne pokaže te dolgoletne borbe slavnega zdravnika v vseh detaljih, toda najtežji momenti iz življenja tega genialnega zdravnika so predloženi v izredno srečno izbranih epizodah. Dva veličana nemškega filma Emil Jannings in Werner Kraus sta vodilni zvezdi v tem kolosalnem filmu, ki se predvaja te dni v Ljubljani v kinu Union pod pokroviteljstvom Protituberkulozne lige.

1 Nogavice, rokavice — Karničnik — Nebotičnik.

1 Lepo vreme. Od sv. Martina naprej imamo prav lepo, poznojesensko vreme. V nedeljo je bilo jutraj mrzlo in je termometer kazal ob 7 jutraj —3° C, po dnevi pa se je vreme sprevrglo. Nastal je nagel vremenski preobrat. V ponedeljek se je jutranja temperatura močno dvignila. Termometer je na prostem kazal kar +12° C. Vse je kazalo, da se pripravljajo k dežju in nekateri so celo napovedovali sneg. Čez noč pa se je vreme močno izpremenilo. Včeraj jutraj je postalo hladneje in je znašala jutranja toplota +4° C.

1 V nedeljo Miklavžev večer! Za stare in mlade! — Gostilna Martine Zg. Siska.

1 Krompir je cenejši. Krompirjev trg na Sv. Petra nasipu je bil včeraj bolj žalosten. Pripeljanih je bilo vsega skupaj do 10 velikih voz krompirja v teži 7500 kg. Cene so nekoliko padle. Še pred dobrimi 10 dnevi je bil krompir na trgu po 1.80 do 1.85 in celo po 2 din kg po debelo, sedaj so cene popustile in je bil včeraj krompir po 1.60 do največ 1.75 din kg. Največ krompirja je bilo z Gorenjskega.

1 Zanimivosti s trga. Včerašnji tržni dan ni bil kdovekak živahen. Živilski trg je bil slabo zaseden, ko je druge tržne dneve veličansko pririvanje in se prodajalke kar bore za ugoden prostor. Jabolka so bila ob 3 do 5 din kg po kakovosti. Velike so bile zaloge jabolk na dveh prostorih. Prav prazna pa sta bila prostora za sadje ob Jugoslovanski knjigarni in ob semenišču. Tam ni bilo včeraj nobene prodajalke. Hruške maslenke so sedaj prav redke. Na trgu so bile vodenke po 5 do 7 din kg. Sezona za hruške gre h koncu. Grozdje, domače in srbsko, je tudi zelo redko in je bilo ob 10 do 14 din kg. Gobe so s trga izginile. Sivke se še tuintam pojavijo. Neka kmetica je včeraj prinesla na trg do 3 litre sivk, za katere je zahtevala 2.50 din za liter. Drugače je bil na živilskem trgu promet srednji.

1 Živahne kupčije z zemljišči in hišami. Zemljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču je letos do včeraj zaznamovala nad 1.500 kupnih pogodb, ki se nanašajo glede prodaj odnosno nakupov hiš in vil v mestu, raznih stavbnih parcel in zemljišč v okolici. Največje zanimanje za stavbišča vlada v k. o. Zgornja Siska, Vič, Dravlje in Vižmarje. V k. o. Poljansko predmestje je bilo večje zemljišče prodano po 250 din za m².

1 Nad 177 milijonov vknjiženih. V desetih mesecih je bilo v zemljiški knjigi ljubljanskega okraj. sodišča vknjiženih raznih posojil in hipoteknih kreditov za skupno svoto 177.584.619 din. Podanih je bilo celotno 1768 predlogov za vknjižbo zastavne pravice glede raznih posojil. V oktobru je bilo na razna posestva v mestu in okolici vknjiženo 40.519.464 din, najvišje je bilo 30 milijonov dinarjev.

MARIBOR

Nevaren požigalec prijet

Doslej je priznal že osem požigov - Požiga iz posebne strasti že od svojega 12. leta

Maribor, 29. nov. Orožniki so sedaj takoj uvideli, da so dobili v roke nevarnega požigalca, ki je vršil svoje zločine na tajinstven način v Slovenski Bistrici ter so mu začeli natančno izpraševati vest. Nato se je pred njimi razgrnila slika zločinskega življenja moža, ki je gnal od strašne strasti požigal zato, da bi užival ob pogledu na požar.

Iliapec Franc Korazija je doma iz Huma na Sotli, okraj Pregrada na Hrvaškem. Priznal je, da je zagrešil prvi požar, ko je bil star 12 let. To se mu je tedaj tako dopadlo, da je postalo zanj prava strast. Požigal je potem vedno, kadar se mu je nudila ugodna prilika. Orožniki so ga najprej prijeli zaradi požarov v Slovenski Bistrici ter je priznal in natančno opisal že 8 požigov.

Vsakokrat je bil eden od prvih, ki so prihiteli na mesto požara ter je vedno zelo vneto pomagal gasiti. Med drugimi je priznal tudi požig župnijskega kozolca v Slovenski Bistrici meseca junija letošnjega leta, požig mlina in žage posestnika Antona Korošca iz Lukanje vasi, požig pri posestniku Javorniku v Lukanji vasi. Orožniki so požigalca vodili včeraj ves dan po slovenjebistriški okolici na mesta njegovih zločinov ter je tam vsak požig prav natančno popisal. Iz njegovih popisov se je videlo, kako si je mož poprej natančno ogledal položaj, kako je potem na podlagi svojih opazovanj napravil načrt in kako je dejanje izvršil tako preprosto, da nihče ni sumil njega. Orožniki pa so prepričani, da gre do račun Korazije tudi do sedaj nepojaenjeni požari okrog Pragerskega, Črešnjeca, Laporja in Cirkoceva, ki so bili vsi podtaknjeni. Ker pa že mož požiga od svojega 12. leta naprej, torej že dobrih 23 let, je gotovo, da je zagrešil te zločine tudi povsed drugod, kjer je služil ali se dalje časa mu.

Okraj Maribor desni breg že dolgo let prednjači pred vsemi drugimi v Sloveniji zaradi številnih požarov. Nekaj časa je bilo Dravsko polje, kjer je gorelo skoraj vsako noč in kjer so brezvestni ljudje večkrat sami zažigali svoje imetje, da da so dobili zavarovalnico. Potem je sledila mariborska okolica, zlasti Razvanje in Hloče kjer je požigal sloviti piroman Lubajnske. Najbolj pa so se do zadnjega časa udeleževali zločinski požigali v slovenjebistriški okolici. Najprej so dobili mladega požigalca Tergleca, ki je požigal zlasti okrog Polskave. Terglec je v mariborski kaznilnici umrl. Za njim so prijeli njegovega zločinskega naslednika Korena, ki je zagrešil še več požigov. Tudi Koren se za svoje požige še pokori. Dobil je kmalu naslednika, ki bo po obsegu svoje zločinske delavnosti prekosil vse dosedanje požigalce, s katerimi so imele oblasti opravka.

Včeraj smo poročali o požigu kozolca posestnika Antona Kumra v Slovenski Bistrici. Kumrov kozolec je že lansko leto pogorel, komaj pa si je posestnik postavil novega, že je sedaj tudi to stavbo uničil požar. Orožniki v Slovenski Bistrici so že dolgo časa zasledovali požigalca, ki je že nad leto dni vršil svoj zločinski posel v mestu in v neposredni okolici. Njihov sum se je vedno bolj zgoščeval okrog 35letnega hlapca Franca Korazije, proti kateremu so orožniki zbrali toliko dokazov, da ga je poveljnik postaje prijel ter ga začel zasliševati. Mož pa je trdovratno zanihal svojo krivdo ter se je očividno hotel na ta način izmuzniti iz klešč orožnikov. Toda pod težo dokazov, katere so mu predložili, se je moral končno udati ter je svojo krivdo v polnem obsegu priznal.

Danes ob 21. uri svečana premiera

enega največastnejših filmskih del vseh časov, film iz življenja enega najgenialnejših raziskovalcev, zdravnika, ki je po dolgoletni, trudopolni borbi odkril bacil tuberkuloze in rešil človeštvo ene nastrašnejših morilk!

Poleg velikega titana nemške filmske umetnosti nastopajo v tem filmu še:

Werner Kraus, Viktoria Batlasko, Paul Otto, Theodor Loos

Pred premiero govori o pomenu znanstvenika dr. R. Kocha šef zdravilišča na Golniku g. pri-marij dr. R. Neubauer

Oskrbite si vstopnice v predprodaji!

Telefon 22-21 KINO UNION Telefon 22-21

EMIL JANNINGS

Robert Koch

Veličasten ie naš poklic — zmotiti se — pomeni smrt!

dil. Preiskovanje požigalčevega življenja bo gotovo spravilo na dan še celo vrsto takih zločinov.

Prebivalstvo vse slovenjebistriške okolice, ki je zadnje leto živelo v neprestanem strahu pred požigalcem, se je sedaj oddahnilo.

m Nocojšnja telovadna akademija bo pričela točno ob 8. Prosimo cenjeno občinstvo, da svoje seede zaseže že pred osmo uro.

m I. in II. realna gimnazija. Obe mariborski realni gimnaziji sta bili na novo preimenovani. Realna gimnazija na Jugoslovanskem trgu je dobila naslov I. realna gimnazija v Mariboru, dotedanja mešana realna gimnazija, ki ima svoje prostore v poslopu trgovske akademije, pa II. realna gimnazija.

m Miklavžev večer uslužbencev Nabavljalnih zadrž v Mariboru bo v soboto 2. decembra v vseh prostorih Narodnega doma. Čisti dobiček prireditve je namenjen za gradnjo okrevališča na Pohorju. Darila sprejemata hišnik in večerna blagajna.

m Proslava jubileja zaslužnega planinca. Centralni gospodar in knjigovodja podružnice SPD g. Ferdo Soršak je te dni slavil 70-letnico življenja. Svojem mariborjemu odborniku je vodstvo podružnice priredilo v torek zvečer v gostilni Tilke Gajskove v Melju poseben častni večer. Številni govorniki so slavili zasluge slavljenca.

Danes ob 20. zvečer

v Narodnem gledališču

telovadna akademija

Fantovskih odsekov in Dekl. krožkov

m Mariborske upokojece obveščamo, da bo pošta na dan 1. decembra pokojnine dostavljala.

m Spremembe v avtobusnem prometu MP Maribor. Zaradi izrednih razmer se s 1. decembrom ustavi promet na prosti Maribor—Sv. Peter. Potniki na tej progi naj se poslužujejo avtobusov proge Maribor—Ljutomer. Na progi Maribor—Pekre—Limbuš odpadejo vožnje ob sobotah iz Maribora ob 15 s povratkom iz Limbuša ob 15.30, ob nedeljah in cerkvenih praznikih pa ob 10 in 13, s povratkom iz Limbuša ob 10.30 in 13.30. Vse ostale vožnje na tej progi ostanejo. Na progi Maribor—Celje se izenači voznina z voznimi cenami na ostalih progah avtobusnega prometa. Spremembe so malenkostne in ne tičejo vseh postaj na tej progi. Na mestnih progah se prekinejo prestopne vozovnice in jutranji dinarski cenik. Cena mesečnih kartam se zviša na 25 oziroma 50 din. Težave za reden avtobusni promet v sedanjih časih eo velike, zato je bilo vodstvo avtobusnega podjetja MP prisiljeno izvršiti navedene spremembe.

m Premiera opere »Lepa Vida« bo v soboto 2. decembra ob 20 K premieri pride tudi skladatelj g. Risto Savin. Opero je našeliral kapelnik Lojze Herzog, režijo pa vodi režiser Vlado Skrbinske.

m Mestno kopališče bo jutri v petek na državni praznik ves dan zaprto.

m Iz jetniške službe. Josip Puhar, paznik de-setar v tukašnji jetnišnici je premeščen na službovanje v jetnišnico okrožnega sodišča v Murski Soboti.

m Opozorilo prodajalcem božičnih drevesc. Mariborska meelna občina opozarja vse prodajalce božičnih drevesc na banov, naredbo, v smislu katere se morajo tržnim organom izkazati z izvirnim potrdilom. Prodajalcu, ki takega potrdila ne bi imel, bodo vsa drevesca brezpogojno zaplenjena.

m Turistična propaganda za zimsko sezono. Tujskoprometna zveza v Mariboru je v zvezi s svojo ljubljansko posestrimo tudi letos organizirala kolektivno časopisno reklamo za letošnje zimsko turistično sezono v Sloveniji. Ta način oglaševanja nudi izredne ugodnosti oglaševalcem ter se doseže z razmeroma nizkimi izdatki največji uspeh. Tujskoprometna zveza je razposlala interesentom posebne razpisne za to reklamno akcijo. Skrajni rok za naročila v okviru te kolektivne reklame je 5. december, poznejša naročila se ne bodo mogla več upoštevati.

m Golob pismoenoše je priletel na dvorišče mehanika Stefana Jusa v Nasipni ulici na Po-brežju, se pridružil domačim golobom ter se je dal mirno prijeti. Golob je imel na nogi obroček s posebnim znakom. Oddali so ga pristojni oblasti.

m Pred skokom v Dravo jo je rešil. Stražnik, ki ima vsako noč službo na železniškem mostu, je v noči na eredo opazil, kako se približuje ženska postava po progi proti mostu. Ženska se je potem na sredini mostu ustavila ter se je očividno pripravljala, da se bo e te višine poglana v Dravo, ko je stražnik pristopil ter ji tako preprečil namero. Odvedel jo je na stražnico, kjer se je ugotovilo, da je to 19-letna Alojzija Kruć iz Jelen-dola, občina Studenec pri Krškem. V ponedeljek je odšla od doma, nima pa pri sebi nobenih li-etin in nič denarja. V policijskem dnevniku se je ugotovilo, da jo oblasti zasledujejo zaradi utaje nekega kolea. Policija jo je obdržala v zaporu, nato pa jo bo poslala v domačo občino.

Gledališče

Četrtek, 30. nov. ob 20: Slavnostna akademija Fantovskih odsekov in Dekliških krožkov. — Petek, 1. dec ob 15: »Veriga«. Brezplačna predstava za mestne reveže. Ob 20: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. — Sobota, 2. dec. ob 20: »Lepa Vida«. Premiera.

Kamniki

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Kamniku priredita v četrtek, dne 30. novembra ob 8 zvečer v Kamniškem domu akademijo v proslavo državnega praznika 1. decembra. Ta tradicionalna prireditve Fantovskega odseka in Dekliškega krožka bo tudi letos obsegala bogat in pester epored. Za uvodnim govorom bodo sledile pevake točke, deklaracije, simbolične vaje članic, mladenk in goenk Dekliškega krožka, nato pa vaje članov, mladev in naraščaja Fantovskega odseka. K tej prireditvi naše mladine ete vai prav vljudno vabljeno.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Kästner: »Emil in detektiv«

(Premiera 26. novembra 1939)

V času, ko imajo že časniki svoje otroške kotičke, tudi gledališče ne sme pozabljati na mladino. Tozadevne predstave so velikega pomena ne le zato, ker si gledališče z njimi pridobiva naklonjenost bodočih stalnih obiskovalcev, ampak tudi in posebno še zaradi tega, ker ima dramatska umetnost med vsemi vrstami umetnosti največ možnosti za vzgajanje. Pri izbiri sporeda je poleg vsebinske primernosti kajpada treba gledati tudi na to, da spored ni preveč enoličen glede na motive, a prav tako ne glede na umetniško smer. Temu se moremo najlažje izogniti s tem, če upoštevamo kaj največ bodisi domačih, bodisi tujih avtorjev.

Po nekaterih ponovitvah iz prejšnjih let je prišla minulo nedeljo prikrat na naš oder igra nemškega mladinskega pesnika in pisatelja Eriha Kästnerja z naslovom »Emil in detektiv«. Avtorja poznašo naši otroci že po igri »Pikica in Tonček«, ki je bila na njihovo veliko veselje uprizorjena lani. Obe deli sta dramatizaciji povesti z enakimi naslovi, ki sta prav tako že prevedeni v slovenščino. Zato pač mika vsakogar, ki je povesti bral, da bi ju videl tudi na odru.

Igra »Emil in detektiv« nam prikazuje dečka Emila, ki mu je na poti iz Novega mesta v Ljubljano, kjer ima staro mamo, eleganten tat izmaknil večjo vsoto denarja. Poglavitni poudarek pa je v prizorih, ki nam kažejo, kako se Emil seznanja z ljubljanskimi dečki, ki nato zasledujejo, love in preganjajo neznanega pustolovca, dokler ga ne pritirajo v naročje policije. Vse se dobro konča in Emil ni le poplačen za vse, kar je preživel, ampak je hkrati za eno življenjsko skušnjo bogatejši. Tako vsebuje igra poleg napetih prizorov tudi koristen nauk za vsakogar, da starše prav tako kakor za otroke.

Ze iz navedene vsebine je razvidno, da igra ni pravičnega značaja, marveč je zajeta iz resničnega življenja. Namenjena je predvsem že nekoliko starejšim otrokom, ki jih mikajo pustolovski motivi. Tej želji igra prav dobro ustreza, a jo hkrati zaradi resničnega okvira in vzgojnega jedra usmerja v pravo smer, ne kakor pretrane indijance ali razno kriminalistično čtivo. Glede tega je igra prav priporočljiva, čeprav se zdi prenos iz epskega sveta v igro ponekod nekoliko prišiljen; to velja zlasti za prizore v vlaku, ki so vrhu tega težko uprizorljivi. Skoda, da je izostala slika, ko tat izmakne Emilu denar, ker bi bila gotovo učinkovitejša kakor marsikaj drugega. V primeru s »Pikico in Tončkom« se zdi, da »Emil in detektiv« kot dramatizacija nekoliko zaostaja, zlasti ker posamezne slike veže, dopolnjuje in razlaga nevidni napovedovalec po zvočniku, kar ni niti malo tako učinkovito kakor vloga Kazalca,

ki v »Pikici in Tončku« posreduje med igralci in občinstvom. Težava pa je tudi v tem, da je »Emil in detektiv« predvsem fantovska igra, medtem ko sta »Pikica in Tonček« enako privlačna za moško in žensko mladino. Za primerno ravnotežje pa vendarle tudi v tej igri skrbi Emilova sestra Tina Klobuček.

Uprizoritev, ki jo je vodil g. Osip Sest, je zahtevala razen velikega števila osebja tudi kolikor toliko zadovoljive opreme. Prav je, da je prevajalec lokaliziral dejanje v Novo mesto in Ljubljano, čeprav je ta v bistvu vendarle velikomestna dogodivščina zaradi tega pomaknjena že skoraj na mejo verjetnosti. Tudi kar zadeva scenografijo (g. inž. Franz), moramo reči, da so bili nekateri prizori prav dobri (n. pr. pred muzejem), medtem ko je bilo drugod (n. pr. pred pošto) že težje spoznati Ljubljano. Motilo je tudi to, da je bil vlak postavljen med zaves. Sicer pa je bila igra skrbno pripravljena in živahna zlasti v prizorih z »detektiv« in tatom. Nerešeno je ostalo vprašanje oživljenja mestnih ulic, kjer niti stražniki niso vsi enako oblečeni, da ne omenjamo nemogoče pasante.

Naslovno vlogo je igral g. Starič. Pohvalno moramo omeniti zanos, s katerim je skušal dati liku Emila čim ostrejši poudarek, vendarle pa bi bil prepričevalnejši, če bi bil bolj naraven. Ob priliki bi ga želeli videti tudi v kaki drugi vlogi. Zlasti pa velja to za gđ. Slavčev, ki nastopa le še v mladinskih igrah, čeprav ima tu le omejeno priložnost, da pokaže, kaj zmore kot igralka. Njen »profesor« je bil prav uspešno podoba deškega voditelja. Predvsem pa se je odlikoval v skupini dečkov g. Sever, ki je za veliko komiko izobilnoval z zanimarjenega, a dobrodušnega Gustla s hupo. Živahen je bil tudi nastop malega Torka, ki ga je igral T. Bratina. Srčkana Tina Klobuček je bila ga. V. Juvanov, ki je tudi v tej vlogi pokazala vse tiste vrline, ki so lani odlikovale njeno Pikico.

Izmed ostalih oseb je bil najvidnejši tat Globnik, ki ga je v markantnih potezih podal g. Lipah. Primerni sta bili tudi podobi Emilove matere (ga. Rakarjeva) in stare matere (ga. Gabrijelečeva), zlasti ostro očitana pa komisar Klepec in višji komisar, ki sta ju predstavljala gg. Potočar in Jerman. K zadovoljivemu uspehu pa so pripomogli prav tako vsi ostali, ki še nastopajo v tej epsko široki igri, gg. Gregorin, Sanein, V. Bratina, Plut, P. Juvanov, Simčičeva in drugi.

Prepričani smo, da bodo »Emil in detektiv« našli mnogo navdušenih mladih gledalcev in občudovalcev. Mimogrede naj povemo še to, da označba »igra za deco« na lepku ni popolnoma oziroma zadosti točna. France Vodnik.

Stražo pred Kvirinalom v Rimu so prevzeli albanski vojaki. Na sliki jih vidimo, ko korakajo pred palačo s svojo novo zastavo

Okameneli gozd v Kavkazu

V kamenju so se ohranile oblike drevesnega listja izpred davnih tisočletij

Gorski delavci so v Kavkazu, na prelazu Goder, ki leži med znanim črnomořskim pristaniščem Batum in mestom Ahaltčik, našli na dragoceno predzgodovinsko najdbo: odkrili so v zemlji popolnoma ohranjen okameneli gozd. Poročila, ki prihajajo iz Georgije, pravijo, da je tako dobro ohranjenih prič prazgodovinskega rastlinstva zelo malo na svetu in da bo ta najdba postala velika privlačnost za vse starinoslavce po svetu.

Znane so okamenine in odtiski rastlin, ki so se iz predzgodovinskega časa ohranile v skladih kamenja, zlasti v jantaru. Našli so že cela debla, tako debla velikanskih praproti in okostja prazgodovinskih živali, da pa bi se ohranil cel gozd z vsem drevjem in vejami in celo listjem, ki je v naravi rastele morda pred nekaj stotisoč leti, to pa se menda doslej še ni primerilo.

Ta okameneli gozd leži v plasti andezita, nekoga temnordečega kamenja, ki je po zunanjih oblikah nekoliko podoben dolomitom. Zakopali so ga vulkanski izbruhi obrobni kavkaških gora.

Tisočletno tropično deževje, ki je bilo značilno za te pokrajine v onem času, je razkrojilo kremenčvo kislino v vulkanskem pepelu in tako vse zaustavilo rastlinstvo tako rekoč najbolj znanstveno in po vseh pravih modernih laboratorijev »prepariralo«. Gozdovi so okameneli z vsem rastlinstvom pod njimi. Pod to težko odejo so skozi vsa tisočletja ohranili svojo obliko in danes je človeku, ko je prišel do teh skrivališč narave, dana možnost, da v najbolj verni obliki občuduje in opazuje rastlinstvo iz davnih dob. Seveda nihče še ne more slutiti, kaj vse bodo še odkrili v teh okamenelih gozdovih, bogve koliko okamenelih okostij takratnega živalstva se še skriva pod košatimi drevesi ali tudi v njihovih vejah. Vse to je še pridržano smotnemu odkopavanju. Do sedaj so znanstveniki ugotovili, da so v gozdovih na Goderju v kamenju ohranjene rastline prazgodovinskega časa, ki jih že zdavnaj ni več na zemlji. Treba pa bo še veliko časa in — denarja, preden bo iz tega tisočletnega pepela vstal ves okameneli gozd.

ŠPORT

Organizacija slovenskega športa

Od znanega športnega delavca g. Josu Gorca smo prejeli naslednji članek:

»Na članke v večeršnjem in današnjem številku »Slovenca« mi dovolite nekaj pripomb. V naši državi je nastalo zaradi samolastnega stališča v nogometni zvezi, ki ni razumela o pravem času zadovoljiti težnje tudi drugih, izven belgrajskih klubov veliko pregrupiranje organizacij, četudi je večina športnih delavcev prepričana, da niso in ne bodo na korist športnemu razvoju v državi in da pomenjajo korak nazaj. Zapeljivi nazivi narodnih in državnih zvez povzročajo, da se ustanavljajo zveze »kar na debelo«, da pa nihče ne pomisli, kako bodo te zveze delovale. Imeti zveze je prav lepo, toda delo zvez je vedno le odvisno od oseb, ki v njih delajo, in praksa zadnjih let je pokazala, da je bila vedno težava na tej strani: manjkalo nam je potrebnih sposobnih športnih delavcev, ki bi nudili tudi jamstvo za uspeh dela. Iz lastne prakse mi je poznano, da je namera preselitve marsikatero državne zveze v zadnjih letih k nam odpadla zaradi tega, ker se ni našlo primernih športnih delavcev, ki bi bili pripravljeni delati. Tako gledamo mi na te reorganizacije in bojimo se, da bo po preteku enega leta športno življenje pokazalo, da imamo le mi prav. Seveda s tem ni rečeno, da bi morali stati ob strani mi v Sloveniji. Mi smo predvsem praktični delavci in nam balast administracije ne diši, posebno če ne vidimo praktične koristi tega. Zato čakamo in iščemo najboljše rešitve, ki bo potem tudi definitivna, dočim ni verjetno, da bodo vse te današnje izpremembe vzdržale ob poteku sezone. Glede ustanovitve slovenske športne zveze smo v toliko na boljšem, ker se lahko poslužimo naše nekdane športne zveze, ki je delovala po vojni v Ljubljani in ki jo je treba samo prilagoditi današnjim prilikam. Taka športna zveza pa bo samo tedaj lahko imela uspeh, če se bodo organizacije zavedale, da jim je potrebna in da je koristna. Ko je pred kratkim ljubljanski olimpijski odbor opozoril klube in podzveze na potrebo take skupne organizacije za zastopanje skupnih interesov športa v Sloveniji, ni prejel na tozadevno okrožnico, ki je hotela samo načelno zvedeti za mnenje klubov v tej stvari, niti enega odgovora. Da li je čas danes enajstotisto, ne vem, verjetno je, toda mislim, da je treba ločiti med hipnim navdušenjem in stvarnimi potrebami. A ta stvarna potreba bo nastopila po mojem mnenju šele tedaj, ko bodo v posameznih športnih panogah slovenske zveze že obstojale.

Na kratko bi ponovil: ne organizacije po imenu, temveč organizacije po potrebi, a če jih dobimo, potem žive delovne, življenja sposobne, ne pa samo papirnatne.

H gornjim pripombam g. Gorca tole: Tudi mi smo v našem listu ponovno opozarjali, da je treba delati previdno in da se ne smemo prenatgati pri tej stvari. Tudi vemo, da more naglica, s katero delajo Hrvati in Srbi, škoditi tako hrvaškemu kakor srbskemu in celokupnemu jugoslovanskemu športu. Tako kot pa delamo mi Slovenci sedaj na športnem polju, pa nam more še več škodovati kakor Hrvatom njihova naglica, ker mi se namreč sploh ne zganemo, temveč čakamo, kaj bo prav za prav iz tega nastalo in o kakšnem hipnem

navdušenju sploh ni govora. Hrvati in Srbi bodo pobasali vse vrhovne državne zveze, potem bomo pa zopet tarnali kakor vedno doslej: Tisti v Zagrebu in Belgradu so krivi, da se naš slovenski šport ne more tako razviti in razmahniti kakor bi se lahko, če bi bile v našem športnem življenju drugačne razmere. Tudi mi pravimo: organizacije po potrebi, žive, delovne, življenja sposobne, ne pa samo papirnatne. Svojo vlogo pa igra pri tem seveda tudi ime organizacije. (Opomba uredništva.)

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Italija bo sodelovala na Balkanijadi I. 1940?

Iz bolgarskih listov posnemamo, da bo prihodnje leto sodelovala na balkanskih igrah, ki bodo v Ankari, tudi Italija s svojo lahkoatletsko reprezentanco. Italijanski olimpijski odbor je namreč na svoji zadnji seji pretresal možnost organizacije prihodnjih olimpijskih iger, ki bodo ali bi morale biti v Helsinkih ter je prišel do zaključka, da se zaradi vojne prihodnja olimpijada sploh ne bo mogla vršiti. Da pa Italija ne bo ostala prihodnje leto brez večjega mednarodnega srečanja, je njen olimpijski odbor sklenil sodelovati na balkanskih igrah, ki bodo v Ankari. Iz istih poročil se razvidi, da je bila ta italijanska odločitev simpatično sprejeta v vseh balkanskih državah, ker bodo sodelovali odlični italijanski atleti, kar bo velike važnosti za balkanske atlete, ki bodo imeli na ta način priliko, boriti se z atleti, ki spadajo med najboljše na svetu. Predno pa bodo Italijani nastopili v Ankari se bodo spoprijeli s Švicarji, Madžari, Grki in Jugoslovani.

Te vesti sporočajo bolgarski listi; toda naša atletska zveza o tem še nič ne ve in tudi še ni bila obveščena o tem niti od strani Italijanov niti od balkanskega komiteja.

Po nemški zmagi nad Italijani

Po velikem nedeljskem uspehu, ki so ga dosegli nemški nogometaši napram italijanski reprezentanci, katero so premagali z rezultatom 5:2, obširno pišejo nemški listi. Bleščeči naslovi kakor »triumf nad svetovnim prvakom« itd. so sporočili nemškemu narodu velik uspeh nemškega nogometa nad oficijelnim svetovnim prvakom v nogometnem športu. Nemški listi pišejo, da se je za zmago zahvaliti boljši igri, odličnemu skupnemu delu posameznih formacij in neverjetni borbenosti vsakega posameznika. Italijani so imeli samo v vratarju Olivieri-ju, ki je bil v gotovih trenutkih nedosegljiv — enakovrednega soprotnika. Voditelj nemškega nogometa so bili izredno zadovoljni z igro svoje enajstotice. Pri Italijanih pa je bila videti neka potrlost. Pozzo (kapiten ital. moštva) je sedel in ni nič govoril.

Največji junak dneva pa je bil Dunajčan Binder (pravi mu »Bimbo«), ki je sam zabil Italijanom tri gole. Binder je rekel poročevalcem, da so Nemci zmagali zato, ker je bil vsak moč na svojem mestu in vsakdo napravil vse, kar je bilo potrebno za skupen uspeh. Pa tudi skupni trening pod vodstvom nemškega kapitana Herbergerja in zlasti njegov način je imel pri tej zmagi odločilno besedo. O španskem sodniku Esquarinu pa pravi Binder, da je eden najboljših sodnikov kar jih je kdaj videl.

Tek Zedinjenja. Opozarjamo vse atlete izven Ljubljane, ki se nameravajo udeležiti »Teka Zedinjenja« na to, da veljajo letos od petka, dne 1. decembra zjutraj nedeljske povratne karte. — Odbor.

Češki kritik Arne Novak — mrtev

V večeršnjih listih smo brali kratko novico, ki jo je dala agencija »Avalac« po »Havasuc«, da je praški radio sporočil v svet smrt Arneja Novaka, profesorja književnosti in rektorja Masarykove univerze v Brnu. Po tem sporočilu moramo soditi, da gre za smrt sedanjega najuglednejšega češkega literarnega kritika, literarnega zgodovinarja in publicista, ki je po Šaldovi smrti brez dvoma postal glavna avtoriteta v literarnih vprašanjih, letošnjo leto rektorja brnske univerze dr. Arneja Novaka. Kakor bi hoteli, da bi se v tej sodbi motili mi in imenovane agencije, vendar smo z žalostjo prepričani, da je v tem primeru slavn kritik postal žrtev smrti, ki kakor namenoma golta največje duhove in najboljše može v svoje žrelo. Kajti Arne Novak je gotovo najmarkantnejša postava literarne zgodovine povojne dobe, pravi naslednik slavne tradicije Vělkov, Jakobčev in Machalov, da si ne uči na Karlovi univerzi, temveč v Brnu, kjer je ustanovil svojo šolo literarnih zgodovinarjev, ki ne sloni samo na filološki temeljitosti, temveč tudi na duhovni borbenosti in publicistični delavnosti sredi literarne sodobnosti.

Arne Novak ni bil samo akademski učitelj, temveč je bil kritik, ki je posegal vsak dan tudi v dnevno literarno vrednotenje ter je bil dolgo časa urednik, do zadnjega pa literarni kritik brnenskih »Lidovych novin«, ki so se ponašale skoraj vsak dan z njegovimi doneski. Prav s svojo veliko erudicijo in zavestnim tradicionalizmom je posegal plodno v najnovejšo strujo, ki jih je vrednotil razvojno že iz znanih duhovnih temeljev ter jih tudi usmerjal v pravega češkega duha. To je bil njegov tradicionalizem, njegovo reakcionarstvo, kakor so ga nekateri sodili, ki pa se je prav ob zadnjih dogodkih pokazalo kot edino plodna literarna smer novih dni, ki zopet gre nazaj h koreninam češkega duha, češke tvornosti, tja, od koder je izhajal Arne Novak z vsem svojim duhovnim bistvom. Arne Novak je motril vse zgodovinske duhovne dogodke z očmi današnjega modernega človeka, in je postavil Komenskega v pravo luč v času ekspresionizma, ki je v njem našel religiozno globino preteklosti, on je med prvimi pokazal v baročni Pragi novo vrednost baroka za češko kulturo, kar je v naslednjih desetletjih vodilo naravnost v kult baroka, h kateremu se je v zadnjem času povrnil tudi Arne Novak (nova izdaja Baročne Prage in več študij o baročnih pisateljih in baroku ob priliki razstave). Sicer pa se je s svojo ljubeznijo ustavljal ob Machi, Nerudi, Čechu, Vrchlickem in Sladku, o katerih je pisal obširne monografije (Neruda, Čech) ter jih izdal (Sladkove Kmečke pesmi), z vsem srcem pa je ljubil Viktorja Dyka ter se boril za njegovo renesanso, kakor tudi za Therra. Posebno pa je bil čestilec spisov svoje matere Tereze Novakove, ki ji je pridobil mesto med največjimi češkimi pisatelji. Toda to je samo nekaj postaj njegovega neumornega dela, gotovo najbolj plodnega, ki mu ni ostal skrit noben drobec vse obširne češke kulture. Od leta 1914 dalje je sprenjal vsako novo knjigo, ki je izšla od danes, ter je znal povedati čudovite stvari. Nobena smrt ni šla mimo njega, da se ne bi spomnil umrlega kulturnega delavca s toplim nekrologom pa stvarno oceno njegovega dela. Nobena slavnost ni minula skoraj brez njegovega slavnostnega govora, v katerih je bil mojster žive besede, globok v mislih in stilist, ki je zajel vsakega. Kako lepo je pospremlil stoletnico Machovega rojstva z govorom »Pesnik smrti«, kako lepo velikega Pekača, kateremu je še letos posvetil sprehod po njegovem kraju. Bil je morda bolj pristaš Pekačev kakor Masarykov, vsaj v zadnjem času. Toda še za Masarykovo življenja ni padel v vse splošen njegov kult ter je vzdržal objektivno stališče do njega. Tako je bila njegova avtoriteta. Kako je v zadnjem času stopil na pot Pekačeve duhovne smrti, ne pričajo samo njegovi članki, temveč tudi razne poslanice, ki jih je go-

voril mladini kot rektor in so poudarjale zopet versko življenje in pomen katolištva, da si je bila njegova mati protestantka. Podpisal je tudi zahtevo kulturnih delavcev za zopetno uvedbo križa v šole in verouka. To njegovo razmerje se kaže tudi v vrednotenju baroka, ki ga prevzema po novih katoliških raziskovalcih ter ga je dostojno prikazal v svoji letos končani novi izdaji Pregledne zgodovine češke literature, ki je veledele in najboljši sintetični pregled od začetkov do sedaj, obsegajoče v letošnji izdaji 1500 strani (Promberger v Olomuciu). Ni mogloče navesti niti imena vsega Novakovega dela, niti označiti področij njegovega neizčrpnega udejstvovanja. Imenujem naj samo njegovo začetno monografijo iz germanistike »Boerne in literarna kritika«, potem nemško sintetično delo o češki literaturi obnemeno z Jakubečem, dalje Pregled češke literature s ptičje perspektive, obširno dvodelno monografijo o Čechu, monografije o Nerudi, zbirko kritik »Nasilci bakel«, »Dom in zvonovi«, »Zgodovina knjige«, zlasti pa njegovo »Pregledno zgodovino češke literature«, ki jo je izdal najprej z dr. V. Novakom in je izšla po vojni; letos pa je izšla v novi izdaji, kakor sem omenil že zgoraj in bo ostala neobhodna priročnik za vsakega, ki se bo kdaj pečal s češko-slovaško književnostjo. Prav tako pa bo tudi vsakemu dijaku odpirala pot v problematiko literarnih vprašanj njegova dvodelna »Literarna kritika«, katero je prof. Prijatelj tako lepo priredil tudi za slovenske razmere in je ostala v skriptih. Prav po pokojnem prof. Prijatelju, ki je bil tak čestilec prof. Arne Novaka, da je celo svojemu pokojnemu edincu dal ime po njem — Arne, je imel pokojni brnski rektor vpliv tudi na ljubljansko univerzo. Prof. Prijatelj je odprl pogled v literaturo v smislu načel Arneja Novaka. Toda kakor je bila metoda prof. Novaka čudovita in sodobna ter temeljita, je v naslednjih zaradi prevelikih publicističnih prvin ob manjši osebnosti lahko zapeljiva v površnost, kakor so nekateri češki filologi tudi zapažali. Toda on sam je bil gotovo osebnost, ki je ustvarila svojo šolo. In izvršil je ogromno delo, ki ga bodo mogle oceniti šele bodoče generacije literarnih zgodovinarjev.

Ni še dve leti, ko sem v njegovi družbi preživel popoldne, ki mi bo med najlepšimi v življenju. Kako čudovito je znal govoriti ta veliki človek! Koliko je vedel in kaj vse je hranil v svojem spominu! Bil je neizčrpen in globok kot vodnjak. Vodnjak, ki črpa svojo moč iz neizčrpnih virov večne čestitosti, ki je ohranjen v delih vsega tisočletja od sv. Vavilava dalje do naših dni. Kako je znal ločiti pravo od slabega, zlato od povprečja! Človek ni vedel, ali je iz sodobnosti rastele preteklosti, ali iz preteklosti v sodobnost: povsod je bil enako doma in povsod je vnašal svojo luč! Zdaj je padel v temo, toda potomcem bo ostal luč, luč, ki sveti tudi v narodni temi. Pa ne samo češkim potomcem, tudi vsem, ki so kakor koli bili z njim v zvezi, z njegovimi knjigami in njegovimi vsakodnevnimi sestanki in kritikami, bo ostal orjak duha, duha, ki nikdar ne umre in je vedno živ kašpot v lepše svetove! Naj počiva v miru, mu žele gotovo vsi, ki so se kdaj omikali ob njegovem neizčrpnem umu in srcu, ki ne bije več!

Prešernov večer v Belgradu. Prosvetno društvo v Belgradu priredi dne 2. decembra 1939 v veliki dvorani Ruskega doma v Kraljice Natalije ulici 38 Prešernov večer v spomin njegove 90letnice smrti. Po predsednikovih začetnih besedah bo Prešernov list podal urednik dr. Tine Debeljak. Za njim bo ves nadaljnji spored vseboval izključno samo Prešernove točke. Tako bo pevec Bratuž Franc zapel Vilharjevo uglasbitev Mornarja in Nezakonsko mater, društveni kvintet pod vodstvom g. Janežiča Vilharjev napel Pod oknom, Premrlovo Zdravico ter Lebanovega Mornarja. Gospoda Zorman in Levstik bosta recitirala Prešernovo Novo pisarijo, gđ. Držajeva Uvod h